

DRVO

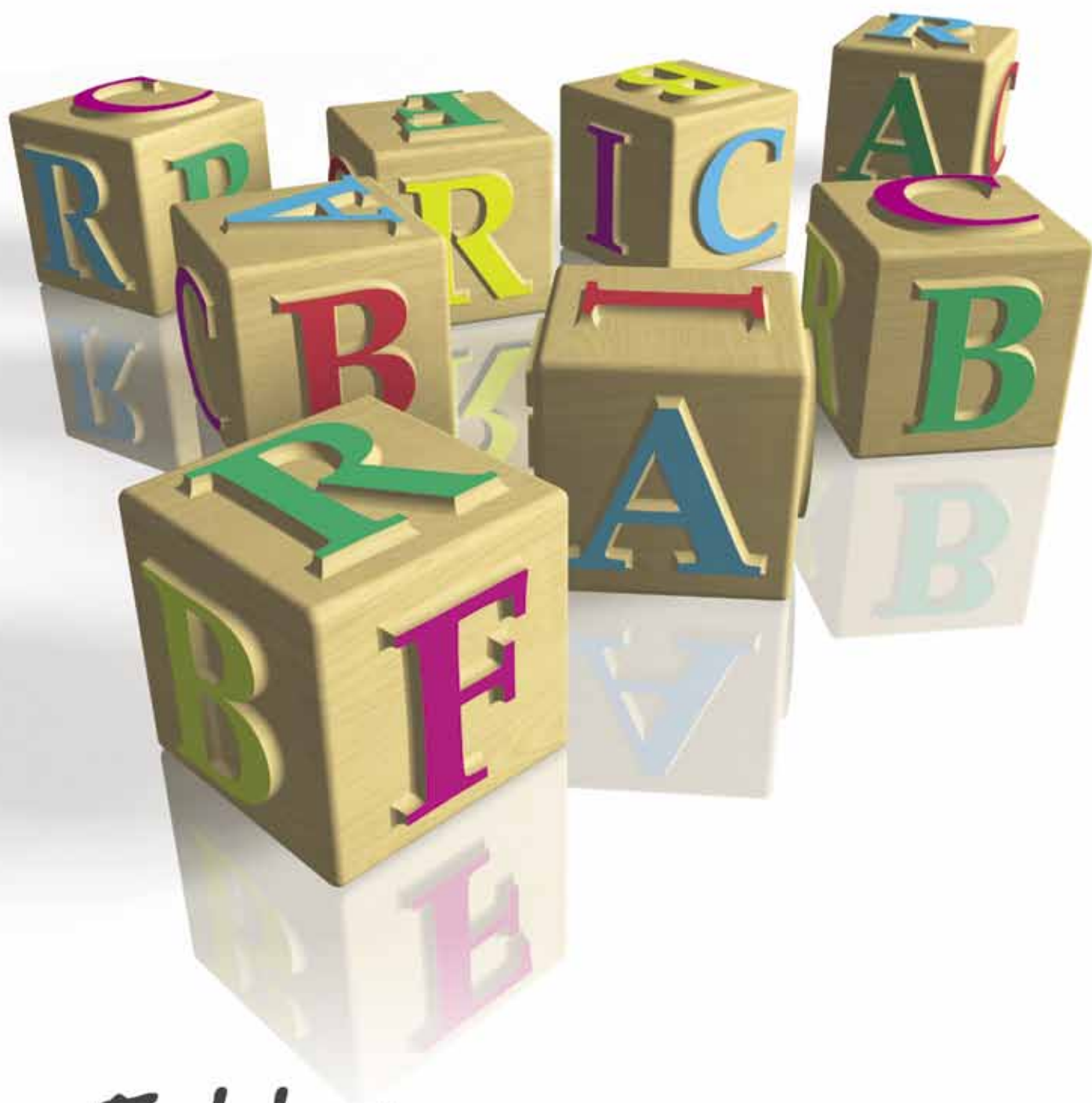
tehnika

ekologija
prerada
biznis

nameštaj

broj 37 • godina X • januar 2013. • cena 300 dinara
godišnja pretplata 2160 dinara, za inostranstvo 50 eura

Fabbrica,
Vaša dobitna kombinacija!

D^OBAR SAN ZA ZDRAV ŽIVOT.

• vrhunski anatomski i antibakterijski medicinski dušeci sa vlaknima od tencela, srebra, aloe-vera, drveta kapoka, morskih algi...

Sertifikovani od strane stružnjaka!

• kreveti, ugaone garniture, pomoćni ležajevi za dom, apartman, hotel...

BERNARDA
DUŠECI I KREVETI

BERNARDA, Studio za zdravo spavanje - D. Tucovića 107, Beograd, tel 011 2456 300
e-mail: bernarda@bernarda.rs • www.bernarda.rs

Mediana POLARIS

NOVI POL PRIVLAČNOSTI

SISTEMI OKOVA ZA VRATA I PROZORE

www.agb.it

DRVOTEHNIKA-nameštaj

Revijalni časopis za poslovnu saradnju, marketing, tržište, ekologiju i tehnologiju u preradi drveta, proizvodnji nameštaja, šumarstvu i graditeljstvu

Časopis izlazi tromesečno

Osnivač i izdavač

EKO press Blagojević

NOVI BEOGRAD

Antifašističke borbe 24

Tel/fax: +381 (0) 11 213 95 84; 311 06 39

www.drvotehnika.com

e-mail: ekopress@eunet.rs; drvotehnika@eunet.rs

Godišnja pretplata 2.160 dinara

Pretplata za inostranstvo 50 evra

Izdavački savet

- Dragan Bojović, UNIDAS, Beograd
- Lajoš Đantar, AKE Đantar, Bačka Topola
- Božo Janković, ENTERIJER Janković, Novi Sad
- Vladislav Jokić, XILIA, Beograd
- Stevan Kiš, EuroTehno, Sremska Kamenica
- Dr Vojislav Kujundžić, LKV CENTAR, Beograd
- Radoš Marić, MARIĆ, Čačak
- Rajko Marić, MICROTRI, Beograd
- Dr Živka Meloska, Šumarski fakultet Skoplje
- Dr Goran Milić, Šumarski fakultet Beograd
- Golub Nikolić, NIGOS elektronik, Niš
- Zvonko Petković, vanr. prof. FPU Beograd
- Dragan Petronijević, MOCA, Jablanica
- Dr Zdravko Popović, Šumarski fakultet, Beograd
- Tomislav Rabrenović, DRVOPROMET, Ivanjica
- Mirosljub Radovanović, JELA JAGODINA, Jagodina
- Gradimir Simijonović, TOPLICA DRVO, Beograd
- Vesna Spahn, WEINIG, MW Group, Kruševac
- Milić Spasojević, Fantoni ŠPIK IVERICA, Ivanjica
- Mr Borisav Todorović, BMSK, Beograd
- Dragan Vandić, KUBIK, Raška
- Milorad Žarković, SAVA, Hrtkovci

Direktor

- Jelena Mandić

Direktor marketinga

- Dipl. ing. Ivana Davčevska

Glavni i odgovorni urednik

- Mr Dragojlo Blagojević

Stručni konsultant

- Dipl. ing. Dobrovoje Gavović
- Snežana Marjanović d.i.a., AMBIENTE, Čačak

Uplate za pretplatu, marketinške i druge usluge izvršiti na tekući račun broj **160-176289-53**, BANCA INTESA ad Beograd
Devizni račun - IBAN: RS35160005010001291720

Rukopisi i fotografije se ne vraćaju

Redakcija se ne mora slagati sa mišljenjem autora i izjavama sagovornika

Redakcija ne preuzima odgovornost za sadržaj reklamnih poruka, niti za informacije u autorskim tekstovima

Priprema, štampa i distribucija
EKO press Blagojević

Registarski broj APR: NV000356
CIP – Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd
ISSN 1451-5121
COBISS.SR-ID 112598028

Mi smo išli putem...

Put je bio dug.

Kasno opazismo:

da je taj put krug...

Mudar čovek ne kaže sve što misli, ali misli sve što kaže.

Imuni na teškoće

I pored teškoća koje se neminovno uvlače u sve delove naših života i ovaj broj smo integrisali u skladan, kvalitetan i verujemo koristan sadržaj.

Preporučujemo tekst pod naslovom *Šumarstvo i prerada drveta – srasli kao nokat i meso*, gde direktor Uprave za šume govori o gradnji šumskih komunikacija kao o koridoru devet. Očigledno je da za šumarstvo i preradu drveta, kao i za našu zemlju u celini, veća otvorenost šuma predstavlja veliku razvojnu šansu. Naši drvoprerađivači i drugi korisnici drvnih sortimenata bi na raspolaganju mogli imati oko 40% više drveta nego danas, samo kada bi se otvorenost šuma u Srbiji sa sadašnjih, prosečnih 5 metara šumskih puteva po hektaru, što je za oko četiri puta manje nego u razvijenim zemljama Evrope, povećala na samo 10 metara puta po hektaru. Postoje ozbiljne studije koje to dokazuju...

Pišemo i o stanju srpske privrede u prošloj godini, o inflaciji, nezaposlenosti i padu proizvodnje. U prvih devet meseci 2012. godine industrijska proizvodnja je zabeležila pad od 3,8% u odnosu na isti period 2011. godine. U istom periodu ukupna spoljnotrgovinska robna razmena je opala za 5,9%, izvoz je smanjen za 7,4% a uvoz za 4,9 odsto.

Rastu cene i nezaposlenost, a raste i zaduženost. U Srbiji je u proseku nezaposleno oko 25% stanovništva. Stopa nezaposlenosti je bitno različita po regijama; u Kruševcu, recimo, stopa nezaposlenih iznosi čak 36% a ima opština sa daleko većim procentom nezaposlenosti. Proteklih meseci u Srbiji je dnevno bez posla ostajalo 100 do 300 ljudi, kažu predstavnici sindikata.

Početkom poslednjeg meseca prošle godine javni dug Srbije je iznosio 17,5 milijardi eura što je oko 60% bruto društvenog proizvoda. Dug je nastavio da raste i u decembru, pa je samo za dva dana poslednjeg meseca prošle godine narastao za milijardu dolara. Za jedanaest meseci prošle godine naša zemlja se zadužila više od tri milijarde eura, što je najveće godišnje zaduženje za poslednjih dvanaest godina. Samo za kamate naša zemlja će, prema usvojenom budžetu, ove godine morati da plati skoro milijardu (900 miliona) eura.

A da naš narod postepeno postaje imun na teškoće sugerise istraživanje agencije *Ipsos strategik marketing*, jer po prvi put posle pet godina većina ljudi u našoj zemlji misli da zemlja ide pravim putem. Tako se izjasnilo čak 43% ispitanika. Istina 42% ispitanika smatra da se krećemo ka lošijem, a da promene ipak postoje i da su značajne, vidi se kada ove podatke uporedimo sa sličnim podacima od pre godinu dana: tada je, naime, samo 27% ljudi mislilo da se krećemo pravim putem, a čak 67% da idemo pogrešnim. Kraj prošle godine je, očigledno, doneo novu dozu optimizma čemu je primarno kumovala serija antikorupcijskih hapšenja... Kako inače objasniti činjenicu da je za čak 36% ljudi prošle godine najveća muka bila nemaština i da je za 23% najveća briga bila nezaposlenost. Ove dve kategorije ljudi najčešće idu zajedno, ali ne umanjuju obavezu vlasti da im, uz niz drugih probleme, posveti adekvatnu brigu... Ali, kako stoje stvari, to će im, ipak, biti najmanja briga... Biće kako mora, ali nova je godina i svi se nadamo boljem. Pa neka nam je onda svima i srećna i uspešna ova Nova 2013. godina.

Šumarstvo i prerada drveta -

Krajem novembra prošle godine Vlada RS je imenovala dip.ing. Pericu Grbića za direktora Uprave za šume. Samo desetak dana kasnije na Šumarskom fakultetu, prilikom svečanog obeležavanja 92 godine postojanja ove visokoškolske ustanove, Grbić je, pozdravljajući prisutne, jasno najavio neke od mera koje će biti vodilja u radu Uprave za šume, pod njegovim rukovođenjem. Govorio je o koridoru devet, odnosno o gradnji šumskih komunikacija, o odnosu šumarstva i prerade drveta, o Zakonu o šumama i Zakonu o lovstvu, a kritički se osvrnuo i na rad Uprave za šume u proteklom periodu. Tim povodom smo gospodina Grbića zamolili za intervju uvereni da će njegove ocene i stavovi interesovati naše čitaoce.

Gospodine Grbiću, uz zahvalnost što ste odvojili vreme za razgovor i intervju za časopis DRVO-tehnika imamo nameru da, ovoga puta, razgovaramo samo o četiri pitanja. Naše prvo pitanje se odnosi na koridor devet ili gradnju šumskih komunikacija, kako ste to na-

javili na Šumarskom fakultetu. Nije li pretenciozno da gradnju šumskih puteva nazivate koridorom?

– Sve do skora predstavnici naše struke i nauka su u međusobnim diskusijama pokazivali koliko mi, kao stručnjaci, znamo i umeo, a istovremeno pokazujemo koliko smo nespremni da idemo prema državi i okruženju. Novo u pristupu Uprave za šume će biti upravo da idemo prema državi, da državi kažemo da smo spremni da odrađujemo svoj deo posla, a od države očekujemo spremnost da nam pomogne. Međutim, mi državi treba da se obratimo narodnim jezikom koji će biti prošaran jezikom šumarske struke. Zato gradnju šumskih komunikacija nazivam koridorom devet. U našoj zemlji postoje koridori deset i jedanaest, a to su aorte putnih pravaca. Koridor devet je nešto što je najsvetije i najvažnije, on otvara naše proplanke, naša sela i naše šume. On će, uz socijalni značaj i pristup selima u brdsko planinskim područjima, omogućiti da pridemo i našim šumama, da im pomognemo, kao i da ono što u šumi postoji,

što živi i što je sveto, dobro i kvalitetno koristimo na najbolji mogući način; da sve te proizvode sa koridora devet, od drveta do lekovitog bilja i gljiva, usmerimo prema koridoru deset i jedanaest koji će naše proizvode voditi ka Evropi. Zato je koridor devet važan, bez njega koridori deset i jedanaest nemaju vrednost – kaže uporni i energični dipl.ing. Perica Grbić. – A u okviru koridora devet prvo ćemo graditi puteve koji su u funkciji zaštite šuma od požara, zatim one koji vode prema površinama koje treba da obnovljamo, da ih pošumljavamo; a tek treća etapa koridora devet su putevi ka šumama u kojima moramo vršiti prorede i seče kao mere nege.

– Kada otvaramo šumske komplekse mi u osnovi moramo imati ekonomske elemente i jasnu računicu: koliko smanjujemo troškove prevoza, koliko i kako koristimo šumske proizvode od drveta do lekovitog bilja i gljiva. Gradićemo puteve koji će se za dve tri do pet godina isplatiti, jer kada daje za ovu investiciju, država daje za obnovljiv resurs i velike uštede. Zato je zadatak šumarske struke i

- srasli kao nokat i meso

**Naš sagovornik
dipl.ing. Perica Grbić,
direktor Uprave za
šume pri Ministarstvu
poljoprivrede,
šumarstva i
vodoprivrede**

Uprave za šume da državu temeljno i stručno informiše o potrebi otvaranja šuma i gradnji šumskih komunikacija – objašnjava direktor Uprave za šume.

Očigledno je da za šumarstvo i preradu drveta, kao i za našu zemlju u celini, veća otvorenost šuma predstavlja veliku razvojnu šansu. Naši drvopreradivači i drugi korisnici drvnih sortimenata bi na raspolaganju mogli imati oko 40% više drveta nego danas, samo kada bi se otvorenost šuma u Srbiji sa sadašnjih, prosečnih 5 metara šumskih puteva po hektaru, što je za oko četiri puta manje nego u razvijenim zemljama Evrope, povećala na samo 10 metara puta po hektaru. Postoje ozbiljne studije koje to dokazuju... Šta nam, gospodine Grbiću, sa tako visokog radnog mesta možete reći o odnosu šumarstva i prerade drveta?

– Sa koridora devet idemo prema drvnj industriji, jer sa otvaranjem većeg kompleksa šuma i većom gustinom šumskih komunikacija smanjuju se troškovi transporta drvnih sortimenata, a drvena industrija manje opterećuje. Dakle, smanjenjem troškova u šumarstvu možemo održati stabilnu i prihvatljivu cenu

drveta, isto kao što šumarstvo sa većom otvorenošću šuma drvnj industriji može ponuditi veću i kvalitetniju količinu drvnih sortimenata. Tako država stvara uslove da drvena industrija bolje i više radi i da zapošljava veći broj radnika... Samo u primarnoj preradi drvena industrija je pre tridesetak godina zapošljavala 40.000 ljudi, a sada jedva desetak hiljada ljudi. Drvena industrija se u vremenu tranzicije i privatizacije našla u jednom kolapsu u smislu neorganizovanosti kojoj su kumovale neuspešne privatizacije kao što su, uostalom, privatizacije u proteklom periodu uglavnom bile neuspešne. Mi smatramo da je potrebno definisati strategiju razvoja sektora drvene industrije isto kao što smatramo da je neophodan trajni dijalog predstavnika sektora šumarstva, drvene industrije i ostalih zainteresovanih strana, kao i predstavnika zaštite životne sredine u cilju postizanja optimalnog korišćenja i zaštite šumskih resursa – objašnjava direktor Grbić.

– Naš cilj je da razvojem šumarstva pomognemo drvnj industriji; jer ako je jaka drvena industrija, jako je i šumarstvo, ali i obratno. S pravom se kaže da su šumarstvo i drvena industrija srasli kao nokat i meso... Ovde prvenstveno govorimo o odnosu šumarstva i primarne prerade drveta, odnosno o

tehnoiloškom spoju ovih delatnosti, a drvena industrija sebe ovde može naći ako ima jedno jedinstveno jezgro locirano pri Privrednoj komori, Institutu ili Upravi za šume, svejedno... Istina, trenutno opredelenje Uprave za šume je da to bude pri Institutu za šumarstvo gde bi se uradili pravi programi i projekti uz zajedničko učešće Ministarstva za poljoprivredu i šumarstvo, Ministarstva energetike i Ministarstva za zaštitu životne sredine. Ova tri ministarstva bi dala smernice i odgovor o lociranju i drugim karakteristikama kapaciteta za preradu drveta, kako bi uz što manje troškove prevoza i drugih troškova imali jeftiniji i kvalitetan proizvod. Inače, o unapređenju stanja naših šuma trebalo bi zajednički da brinu šumarstvo i drvena industrije, a sa aspekta ovih delatnosti, bilo bi dobro da su u okviru jednog ministarstva, jer imaju zajedničke interese, ali i probleme koje mogu rešiti samo interaktivnom saradnjom i razumevanjem. Zato je prioritetno definisanje strategije razvoja drvene industrije, jer dobro koncipiranom strategijom razvoja mogao bi se izgraditi održiv i ekonomski efikasan sektor drvene industrije koji bi bio konkurentan na svetskom tržištu i koji bi doprineo unapređenju sektora šumarstva, zaštiti životne sredine i razvoju domaće privrede u celini – kaže Grbić.

Najavili ste i neke promene ili dopune Zakona o šumama i Zakona o lovstvu. Rekli ste da će se raditi na zakonodavstvu za vreme koje dolazi. O čemu se radi?

– Ovde prvo moram naglasiti da je prethodni Zakon o šumama, donet 1991. godine, objedinio do tada rascepkano šumarstvo i to je bio veliki napredak što je u praksi višestruko potvrđeno. Jedinstveno šumarstvo je, naime, uspeo da prebrodi sve muke i teškoće u poslednjoj deceniji prošlog veka i u prvoj deceniji ovog... Donošenje novog Zakona o šumama 2010. godine je svojevrsan pokušaj da se kombinuju stari zakon i evropske integracije. Novi zakon je, međutim, urađen više kabinetski bez dovoljno konsultacije i širih interesa struke. Naše opredelenje je da idemo u izmene ovog Zakona, ali da se u tu proceduru uključe sve strukture i svi zainteresovani: korisnici, odnosno javna preduzeća i nacionalni

parkovi, DIT i Privredna komora, kompletna struka i nauka i da svako da svoj doprinos, svi umni i dobronamerni ljudi, tako da dobijemo Zakon o šumama koji će biti verodostojan za vreme koje dolazi. Na isti način ćemo izmeniti i Zakon o lovstvu – kaže naš sagovornik.

– Vrlo je bitno istaći i ono za šta je posebno zainteresovana i Uprava za šume, a to je pitanje kaznenih odredbi. Ni Zakon o šumarstvu ni Zakon o lovstvu nisu, naime, dali prave parametre kaznenih odredbi. Mi imamo inspekciju koja će sigurno biti jaka, ali ona, nažalost, nije naslonjena na pravosuđe na pravi način. Prvo, pravosuđe je sporo, kaznene odredbe razbacane po drugim zakonskim aktima i normama, kazne neadekvatne i ne deluju preventivno. To je, objektivno, veliki nedostatak i mi ćemo nastojati da se to dovede u red. Pored toga važno je naglasiti da će Zakon o šumama i Zakon o lovstvu regulisati ono što je najvažnije da i u šumarstvu i u lov-

stvu, na vrhu, bude jedinstvena organizacija koja će potencirati najvažnije elemente, a ono što je operativno će jednostavno ići prema korisnicima – kaže direktor Uprave za šume.

Pre nego što se, sa Vašim velikim iskustvom, osvrnete na prethodni rad Uprave za šume, hoću još jednom da se zahvalim što ste odvojili ovih dvadesetak minuta za razgovor. Imam, naime, informaciju da ste za mesec dana rada imali preko dve stotine sastanaka. Da li je to tačno?

– Tačno je. A bilo je dana kada sam imao više od trideset sastanaka. Istina, neki od njih su bili kratki, trajali su pet, šest ili deset minuta, ali nisu bili manje važni... Ko god me je pozvao, primio sam ga uljudno i uvažio. I to je deo mog iskustva. Svaka informacija ima vrednost... A poznato je da u vreme tranzicije dolazi do većih, ponekad bolnih promena i lomova, ali je bitno da čovek kada dolazi na neko menje ili više važno radno mesto, realno pođe od činjenice da time i tada ne počinje život. Treba, dakle, uvažiti činjenicu da je i ranije dosta toga rađeno, da je postojalo i vredelo, a da svet ne počinje od nas. Takva praksa je, nažalost, kod nas često bila prisutna... Treba uvažiti kontinuitet i nastaviti ono što je dobro, a ono što treba menjati i dograđivati, treba obavljati u hodu. To je posebno važno za šumarsku struku, jer kod nas proizvodni proces traje dugi niz godina... Na drugoj strani, to je znatno drugačije kod drvne industrije koja, naslonjena na šumarstvo, ima važnu ulogu u stvaranju društvenog proizvoda, zapošljavanju i spoljnoj trgovini. To je danas znatno manje od potencijala, čemu su kumovali nezavršeni procesi privatizacije velikih društvenih preduzeća, nizak tehnološki razvoj kao i neorganizovanost sektora, tako da je zaštita interesa drvoprerađivača prepuštena pojedinačnim preduzećima i menadžerima, koja sa manjim ili većim uspehom štiti interese struka, a najčešće lobiraju u svom interesu. Značajno je što poslednjih godina u izvozu drvne industrije raste zastupljenost proizvoda sa većom dodatnom vrednošću, ali sveukupno gledano sektor se odlikuje vrlo niskom efikasnošću, tako da je neminovno definisanje strategije razvoja sektora drvne industrije, gde država, kao dominantan vlasnik šuma, ima interes i potrebu da pomogne i da, uz uvažavanje privatnog vlasništva i tržišne privrede, ozbiljnije utiče na razvoj drvnog sektora. Moramo, dakle, poštovati dosadašnji rad i tradiciju, moramo misliti na unuke naših unuka, a ja sam uveren da je ovo vreme domaćina i da će ova Vlada RS, i pored svih teškoća i krize koja već dugo traje, napraviti značajne pomake u šumarstvu i u drvnjoj industriji – kaže na kraju našeg razgovora direktor Uprave za šume, gospodin Perica Grbić.

D. Blagojević

Pomerite granice mogućeg.

Neopisiv osećaj zadovoljstva nastaje kada postignemo nešto izuzetno... kada dosegemo dalje od onoga što smo mislili da je moguće. Izzivanje nemogućeg je naša strast i pokretač više od 50 godina. Predstavili smo dugu listu mašina sa inovacijama koje vam omogućavaju ne samo da radite brže, već i mnogo bezbednije i udobnije. Mašine koje vam omogućavaju da se pozabavite bilo kojim izazovom, da biste nemoguće učinili mogućim.

VALHALL d.o.o., Volarsko polje bb, 22300 Stara Pazova, Srbija
Tel: 022/366 300, Fax: 022/366 338
e-mail: office@valhall-group.com www.husqvarna.com/rs

Copyright © 2012 Husqvarna AB (publ.) All rights reserved. Husqvarna is a registered trademark of Husqvarna AB (publ.)

Wood World Trading
Višnjevačka bb
22000 Sremska Mitrovica
tel: +381 22 639065
fax: +381 22 613893
e-mail: sm.wwt@neobee.net
e-mail: belgrade@chabros.com

■ Rezana sušena građa i elementi od bukve, hrasta, oraha, trešnje i egzotičnih vrsta drveta (zebrano, venge, tikovina)

■ Termo tretirano drvo

■ Parket i brodski podovi

■ Različite vrste plemenitih furnira

92 godine u službi šumarstva

Dan Šumarskog fakulteta se već godinama tradicionalno obeležava, a proteklom decembru u amfiteatru Šumarskog fakulteta svečano su obeležene 92 godine od osnivanja ove visokoškolske ustanove. Naime, u Srbiji je 5. decembra 1920. godine, pored pet postojećih, osnovan šesti, Poljoprivredni fakultet sa dva nezavisna odseka: POLJOPRIVREDNIM i ŠUMARSKIM. Praktično, tada je počela nastava za prvu generaciju studenata šumarstva na jednom od šest fakulteta u Beogradu.

Svečanosti na Šumarskom fakultetu 5. decembra prošle godine su, uz tradicionalno veliki broj šumarskih stručnjaka, inženjera zaposlenih širom Srbije, prisustvovali i gosti sa više fakulteta i naučnih instituta, Vlade RS, ministarstava i Uprave za šume, kao i drugih društveno političkih zajednica, javnih preduzeća i brojnih kompanija, zatim studenti i zaposleni na Šumarskom fakultetu kao i penzionisani radnici ove visokoškolske ustanove. Podeljene su priznanja i nagrade najboljim studentima, kao i zaposlenima koji su tokom protekle godine stekli uslove za odlazak u penziju.

Dan Šumarskog fakulteta je studentima i zaposlenima na ovoj visokoškolskoj ustanovi, kao i svim prisutnim, čestitao i skup pozdravio dipl.ing. Perica Grbić, direktor Uprave za šume pri Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede; zatim dipl. ing. Marta Takač, generalni direktor JP *Vojvodinašume*; dipl. ing. Dragan Dubljanin, izvršni direktor u JP *Srbijašume*; prof. dr Ivana Popović, prorektor za nastavu Univerziteta u Beogradu i prof. dr Zoran Govedar, dekan Šumarskog fakulteta u Banjaluci.

Profesor dr Milan Medarević, dekan Šumarskog fakulteta je, pozdravljajući prisutne, govorio o nastanku, razvoju, organizaciji, naučnim i nastavnim aktivnostima profesora i studenata tokom proteklih decenija, kao i o planovima za dalji razvoj ove ustanove.

– Treba podsetiti da je prvo predavanje u istoriji Šumarskog fakulteta održao tadašnji dekan, profesor dr Petar Đorđević 5.12.1920. godine na Šumarskom odseku Poljoprivrednog fakulteta u Beogradu. Desetak godina potom, 1930. godine Poljoprivredni fakultet menja naziv u POLJOPRIVREDNOŠUMARSKI, a 1949. godine Šumarski fakultet postaje samostalan.

FOTO: Slavica Šarenac

Šumarski fakultet u Beogradu danas čine četiri odseka: Odsek za šumarstvo, Odsek za drvnu industriju, Odsek za pejzažnu arhitekturu i hortikulturu i Odsek za ekološki inženjering u zaštiti zemljišnjih i vodnih resursa.

Od kada je osnovan, davne 1920. godine, pa do danas sa Šumarskog fakulteta u Beogradu je izašlo 8.577 diplomiranih inženjera, 406 magistara i 261 doktor nauka, a na svim studijskim programima master studija diplomiralo je 106 studenata.

i prerade drveta

Dekan Šumarskog fakulteta u Beogradu, prof. dr. Milan Medarević

Prvi dekan samostalnog Šumarskog fakulteta bio je prof. ing. Sreten Rosić. Takođe je značajno istaći da se Šumarski fakultet 1953. godine uselio u novu zgradu na Banovom brdu u Beogradu, gde se i danas nalazi... Od 1956. godine Šumarski fakultet čine dva odseka: ŠUMARSKI i DRVNO-INDUSTRIJSKI, a 1960. godine ustanovljena su četiri odseka. Tokom daljeg razvoja manjali su se nazivi studijskih odseka, a od školske 2006. godine do danas Šumarski fakultet u Beogradu čine četiri odseka: Odsek za šumarstvo, Odsek za drvnu industriju, Odsek za pejzažnu arhitekturu i hortikulturu i Odsek za ekološki inženjering u zaštiti zemljišnjih i vodnih resursa – rekao je dr Medarević.

Polazeći od činjenice da je visoko obrazovanje osnov razvoja i ekonomskog napretka društva, zasnovanog na znanju, unapređenju ljudskih prava i osnovnih sloboda, misija Šumarskog fakulteta je da omogućiti najviše akademske standarde i obezbedi sticanje znanja i veština u skladu sa potrebama društva i projektovanim nacionalnim razvojem. Polazeći od osnova utvrđenih misijom, Fakultet je trajno opredeljen da teži unapređenju kvaliteta visokog obrazovanja

i uključivanja u jedinstven Evropski prostor visokog obrazovanja. Delatnost Fakulteta usmerena je ka stalnom podizanju kvaliteta studijskih programa, efikasnosti studija i kvaliteta studiranja, prema studentu u procesu nastave, obezbeđivanju uslova za nastavni i naučnoistraživački rad, usavršavanje nastavnika, saradnika i nenastavnog osoblja u skladu sa utvrđenim normativima i standardima.

– Od osnivanja sa svih odseka Šumarskog fakulteta (zaključno sa 30.9.2012.) izašlo je 8577 diplomiranih inženjera, 406 magistra i 261 doktor nauka, a na svim studijskim programima master studija diplomiralo je 106 studenata – rekao je dekan, prof. dr. Milan Medarević. – Šumarski fakultet Univerziteta u Beogradu je priznata visokoškolska ustanova koja se, uz sve teškoće, uspešno bavi obrazovanjem stručnih, naučnih i istraživačkih kadrova iz oblasti šumarstva, prerade drveta, pejzažne arhitekture i hortikulture, kao i ekološkog inženjeringa u zaštiti zemljišnjih i vodnih resursa, a time i u oblasti zaštite i unapređivanja životne sredine kao dela strategije održivog razvoja Republike Srbije. Više od devet decenija je razlog za slavlje, ali je jednako i razlog za veću odgovornost – naglasio je dekan Medarević.

Saznali smo da je u prvu godinu osnovnih akademskih studija u školskoj 2012/2013. godini ukupno upisano 317 studenata (239 na budžetu i 78 samofinansiraju), a na master akademskoj studiji upisano je 214 od čega je prvi put upisano 142 studenta a 72 su ponovci. Takođe je rečeno da svoju budućnost Šumarski fakultet vidi u daljoj promociji i intenziviranju univerzitetske saradnje i mobilnosti profesora i studenata na institucijalnom, nacionalnom i međunarodnom novou, u cilju poboljšavanja kvaliteta visokog obrazovanja u oblasti šumarstva, prerade drveta, pejzažne arhitekture i hortikulture i ekološkog inženjeringa u zaštiti zemljišnjih i vodnih resursa. U nekoliko navrata je istaknuto da, s obzirom na krizu i ekonomsku situaciju, u realizaciji dela svojih namera, Šumarski fakultet očekuje podršku i veće razumevanje društvene zajednice, kao i to da je saradnja sa šumarskim preduzećima dobra, ali da uvek ima mesta za još bolju saradnju. ■

Buje-export d.o.o. Buje
Istarska 22, Buje, Hrvatska
www.buje-export.hr

Tel: +385 (0)52 725 130

Fax: +385 (0)52 772 452

Kontakt osobe:

Dario Kozlović

Tel: +385 (0)52 725 132

Mob: +385 (0)98 254 193

dario.kozlovic@buje-export.hr

Darko Milos

Tel: +385 (0)52 725 134

Mob: +385 (0)99 2182 678

darko.milos@buje-export.hr

Poslovnica Zagreb

Tel: +385 (0)1 6117 171

Fax: +385 (0)1 6117 029

Kontakt osoba: Ratimir Paver

Mob: +385 (0)98 254-192

BUJE-EXPORT d.o.o.

IMA 40 GODINA

KONTINUIRANOG ISKUSTVA

U TRGOVINI DRVETOM:

REZANA GRAĐA, ELEMENTI,

PARKET, FURNIR

I UVOZ OPREME ZA

DRVNU INDUSTRIJU.

POSEDUJEMO FSC CERTIFIKAT

OD 2000. GODINE I PRUŽAMO

USLUGE KONSALTINGA

ZA FSC CERTIFIKOVANJE.

Javno preduzeće Vojvodinašume Šumsko gazdinstvo

PRIPREMILA: Tijana Dujin

Šumsko gazdinstvo *BANAT* sa sedištem u Pančevu ogranak je Javnog preduzeća *Vojvodinašume*. Organizaciono, ovo šumsko gazdinstvo se deli na pet šumskih uprava: *VRŠAC* Vršac, *KOVIN* Kovin, *PANČEVO* Pančevo, *OPOVO* Opovo, *ZRENJANIN* Zrenjanin, i Radnu jedinicu *Mehanizacija* Pančevo.

Ukupna površina šumskog područja iznosi 52.190,36 ha, od čega se državno vlasništvo prostire na 50.360,40 ha, a privatno na 1.829,96 ha. Od ukupne površine državnih šuma, obraslu površinu čine šume na površini od 20.005,86 ha i šumske kulture na 12.814,50 ha tj. ukupna obrasla površina je 32.820,36 ha, površina šumskog zemljišta 12.446,72 ha, a ostalo zemljište je na površini od 5.093,32 ha.

Osnovne delatnosti ŠG *BANAT* jesu uzgoj i zaštita šuma, obnova i održavanje šuma, proizvodnja sadnog materijala i šumskog semena, podizanje novih šuma i šumskih zasada, takođe i korišćenje šuma, uzgoj i lov divljači, ribarstvo, trgovina šumskim proizvodima na veliko i malo, upravljanje zaštićenim područjima, turizam i ugostiteljstvo kao i istraživanje i razvoj.

Javno preduzeće Vojvodinašume – Petrovaradin, osnovano je 2002. godine, sa ciljem da integralno gazduje šumama i upravlja zaštićenim prirodnim dobrima i lovištima u skladu sa principima održivog razvoja i profitabilnosti, uz povećanje šumovitosti i stalno unapređenje postojećeg šumskog fonda AP Vojvodine.

Svoju javnu i privrednu ulogu JP Vojvodinašume obavlja preko pet ogranaka Preduzeća (četiri šumska gazdinstva i poseban deo Vojvodinašume-Lovoturs), teritorijalno raspoređenih na prostoru AP Vojvodine tj. u Sremskoj Mitrovici, Pančevu, Somboru i Novom Sadu. Ogranci preduzeća sastavljeni su od 23 niže organizacione jedinice šumske uprave i posebne radne jedinice koje predstavljaju osnovne nosioce planiranja, praćenja i organizovanja poslova gazdovanja šumama.

Ukupna zapremnina - drvni fond, svih vrsta drveća iznosi blizu 4 miliona kubnih metara, a zapremninski prirast je oko 180.000m³.

U ukupnom drvnom fondu lišćari su zastupljeni sa 81%, a četinari sa 19%. Kulture (plantaže) euroameričkih topola čine 36%

BANAT Pančevo

Rad forvardera J. DEER 1210 na privlačenju drvnih sortimenata

Rasadnik Ečka

ukupnog drvnog fonda. Sledeće vrste po zastupljenosti u ukupnoj drvnj zapremini (drvnom fondu) su: crni bor, bagrem, srebrna lipa, beli bor, hrast kitnjak, bela vrba, američki jasen i druge.

Stanje šuma po poreklu izgleda ovako: izdanačke šume 59% površine, veštački podignute šume 39% površine i visoke šume 2% površine. Godišnji neto etat – sečiva drvena masa iznosi oko 140.000m³ tvrdih i mekih

JP „VOJVODINAŠUME”

Preradovićeva 2, 21131 Petrovaradin
Tel.: 021/431-144, Fax: 021/6433-139
www.vojvodinasume.rs

Šumsko gazdinstvo „Sremska Mitrovica”
Parobrodska 2, 22000 Sremska Mitrovica
Tel.: 022/622-111
Fax: 022/612-949
e-mail: sgsm21@nadlanu.com

Šumsko gazdinstvo „Sombor”
Apatinski put 11, 25000 Sombor
Tel.: 025/463-111
Fax: 025/463-115
e-mail: sgsombor@eunet.rs

Šumsko gazdinstvo „Banat”
Maksima Gorkog 24, 26000 Pančevo
Tel.: 013/342-899
Fax: 013/353-585
e-mail: sgpa@panet.rs

Šumsko gazdinstvo „Novi Sad”
Vojvode Putnika 3, 21000 Novi Sad
Tel.: 021/557-412
Fax: 021/557-406
e-mail: vojvodinasume@nscable.net

„Vojvodinašume-Lovoturs”
Preradovićeva 2, 21131 Petrovaradin
Tel./fax: 021/432-221
e-mail: lovoturs@eunet.rs

Lovačka kuća MARINA, lovište DONJE PODUNAVLJE

Rasadnik u Kovinu

Edukativni centar ČARDAK Deliblato

Specijalni rezervat prirode Deliblatska peščara

Hladnjača za čuvanje sadnica, rasadnik Kovin

liščara i četinaru. Učešće tehničke oblovinu je preko 75.000m³. Učešće najvrednijih sortimenata, trupaca topole F/L klase tj. furnirskih trupaca i trupaca za ljušćenje u ukupnoj sortimentnoj strukturi je blizu 60%. Seča, izrada, i privlačenje drvnog materijala, izvodi se uslugama i u sopstvenoj režiji.

Za najveći deo operativnih poslova, koristi se moderna i kvalitetna šumska mehanizacija koja se sastoji od preko 50 mašina različite namene. Rad mašina je dobro organizovan i sinhronizovan tako da mehanizacija može kvalitetno i na vreme izvršiti sve postavljene zadatke u šumarstvu.

ŠG BANAT danas u radu koristi najsavremenije informacione tehnologije kao što su GIS, elektronska oprema, GPS uređaje, fotogrametrijske snimke, AB Soft i drugi.

Zaštićena područja prostiru se na površini od 33.665,74 ha, a to je 66,85% od ukupne površine. Javno preduzeće Vojvodinašume korisnik je *Vršačkih planina* i Specijalnog rezervata prirode *Carska bara* koji se nalaze na ovom prostoru. Pored toga, preduzeće je upravljač i staralac Specijalnog rezervata prirode *Deliblatska peščara* koji je poslednja i najveća oaza peščarsko-stepske i šumske vegetacije, i jedan od najvažnijih centara biodiverziteta u Srbiji i Evropi. Zbog svega navedenog Vlada Republike Srbije je 28. januara 2002. godine donela uredbu o zaštiti Specijalnog rezervata prirode Deliblatska peščara (Sl. Glasnik RS br. 3/2002).

U Specijalnom rezervatu prirode *Deliblatska peščara* otvoren je Edukativni centar Čardak 2010. godine čime je ponuda značajno upotpunjena. Sada svi posetioци i ljubitelji prirode na jednom mestu mogu da potraže pomoć i da dobiju razne informacije.

Centar je okružen obeleženim stazama koje su opremljene informativnim tablama, odmorištima i osmatračnicama kako bi svima bio omogućen upotpunjen boravak u prirodi, a prvenstveno đacima, studentima i stručnjacima bioloških nauka.

U sklopu Šumskog gazdinstva BANAT nalaze se četiri lovišta od kojih svako poseduje reprezentativne objekte za smeštaj i ishranu lovaca. Površina lovišta *Donje Podunavlje* iznosi 3.526,59 ha, *Smedervska ada* 1.600,76 ha, *Vršačke planine* 4.118,38 ha i *Deliblatska peščara* 31.036,55 ha. Od krupne divljači najzastupljenije vrste su: jelen, divlja svinja i srna, a od sitne zec, fazan, divlja patka. ■

WEINIG WORKS WOOD

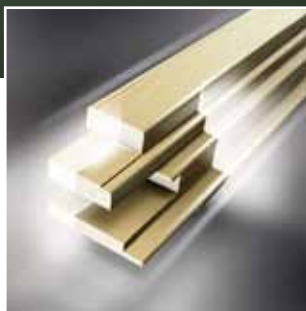
Mašine i oprema za obradu punog drveta
u WEINIG kvalitetu

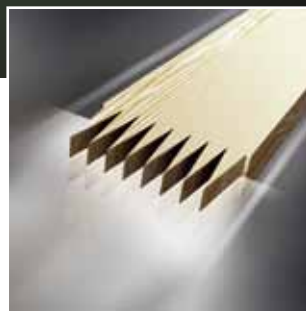
- blanjanje, profilisanje
- automatizacija, upravljanje
- sistemi alata
- sistemi oštrenja alata

- rezanje po širini
- rezanje po dužini
- skeniranje, optimiranje
- lepljenje

- prozori
- vrata
- nameštaj
- frontovi

- dužinsko nastavljanje
- obrada krajeva
- poprečna obrada

Vašeg stručnjaka potražite na:
www.weinig.com

WEINIG NUDI VIŠE

Nova generacija bira Wood-Mizer pilanu

Mladi pilanar Jurica Špoljar, iz sela Pile, nastavlja posao svog oca i dede

Pet generacija ove porodice se bavi šumom, još od 19. veka, kada je Juricin pradeda kupio svoj prvi hektar šumskog zemljišta od lokalnih plemića.

Trenutno porodica Špoljar poseduje šume na oko 3 hektara. Jurica sa svojih 25 godina ide dalje i počinje sa preradom drveta.

– Jedan naš komšija je posetio Sajam *Ambienta* u Zagrebu i tamo je video *Wood-Mizer pilanu na točkovima*. On je doneo prospekt i pričao sa velikom oduševljenjem kako se to radi i kako bi to bio odličan posao, pogotovo u našim šumama, priča mladi Špoljar.

Sve ove ideje Jurica je pomno slušao, a nakon razgovora s ocem, koji je iskusni šumar, odlučili su da kupe mobilnu **Wood-Mizer pilanu LT20** s hidrauličnim sistemom za utovar i sa benzinskim motorom. To je potpuno autonomna pilana, prilagođena za rad u šumi gde može rezati idealno tačne daske i elemente, a nakon toga se može instalirati na drugom terenu.

Cena ove pilane je 22.000 evra, a roditelji su pomogli sinu prilikom kupovine.

– Obično radim u dvorištu naše kuće, ali se dešava da odvučem svoju pilanu traktorom u šumu. To nije daleko, oko 3 kilometra, kaže naš sagovornik.

Rad na *Wood-Mizer* pilani nije težak, ali u svakom poslu postoje neke profesionalne tajne, a Jurica je *polomio* tri ili četiri testere pre nego što se dobro istrenirao i postao vešt pilanar.

Počeo je rezati sa *Wood-Mizer* listom testere 32 mm širine, ali kasnije se prebacio na širu *Wood-Mizer* testeru od 38 mm. Za tu svrhu je zamenio rolice vodičnice lista testere. Ovde je dobit značajna jer širi list testere traje duže i može se izoštriti više puta. Jurica sam oštiri listove testere, a rezultat je – njegove testere traju duže. On kupuje kutiju novih testera jednom u pola godine, a radi na pilani gotovo svaki dan.

U letnje vreme uglavnom reže građevinske elemente za krovove. U njegovom kraju kuće imaju svoj stil, a Jurica dobro zna koje i kakvo drvo je potrebno njegovim klijentima.

Ovaj posao je sezonski, ali i u zimskom periodu Jurica ima posla. On voli da radi s drvetom, pa je počeo da pravi lepe stolove i stolice kao i drvene skulpture za vrt. Glas o njegovom talentu sve se više širi usmenim putevima, pa stižu narudžbe tako da posla ima tokom cele godine. Za odmor Jurica koristi dva zimska meseca, ali i tada razmišlja o mogućnostima za proizvodnju paleta... U perspektivi Jurica planira da instalira sušaru za drvo.

– Ja ću graditi komoru, izolovati zidove, postaviti ventilatore, ugraditi kotlove na bio masu (drvenu sečku), ukonponovati solarne kolektore i koristiti obnovljive izvore energije – objašnjava Jurica svoju ideju.

Očigledno, Jurica voli da radi i ima mnogo ideja, a i geni su, verujemo, učinili svoje... Njegovi roditelji žive u blizini u drvenoj kući koju su izgradili pre 10 godina. Oni su ponosni na svog sina i aktivno učestvuju u svim njegovim poslovima.

Kad on ima slobodno vreme, rado ga troši na svoja dva hobija: zimi skija, a leti pliva na obližnjem bazenu.

– Imam nameru da sebi gradim drvenu kuću – otkriva Jurica svoje planove.

Pa, sa *Wood-Mizer* pilanom on će je sigurno sagraditi! ■

kolekcija Barok

kolekcija Biedermeier

kolekcija Barocco

DOBRODOŠLI U SVET BESKONAČNIH LINIJA I LEPOTE

Prefinjen dizajn, udobnost i funkcionalnost su glavne odlike kolekcija Stilles. U preduzeću već 67 godina pravimo nameštaj visokog kvaliteta i neverovatnih oblika. Odličan dizajn, visoki kvalitet izrade i odabrani materijali, stvaraju nameštaj koji ispunjava najviše standarde. Stilles je tako danas deo životnog stila, to jest, način života.

SAVET DIZAJNERA

Niste sigurni u mere, a imate teškoće oko postavljanja našeg nameštaja u prostoru? Nudimo vam savete dizajnera, koji će vam uraditi crtež rasporeda nameštaja i dati savete u odnosu na izabrane komade nameštaja, a u skladu sa vašim potrebama.

NAMEŠTAJ PO MERI

U Stillesu smo veoma stručni za projektovanje i izradu nameštaja po meri za vile, kuće i stanove. Razvoj nameštaja i izrada je moguća u klasičnom i modernom dizajnu. U slučaju da imate urađen nacrt, mi smo u mogućnosti da vam uradimo nameštaj po vašem projektu.

NA NOVOJ LOKACIJI!

STILLES D.O.O. BEOGRAD, KOSTE GLAVINIĆA 2, 11040 BEOGRAD, NISKO PRIZEMLJE - LOKAL 9

T: +381 (0) 11 36 929 72 / F: +381 (0) 11 36 900 96 / stilles.bgd@gmail.com / www.stilles-beograd.co.rs

Srpska privreda u 2012. godini -

Visoka stopa inflacije i nezaposlenosti i pad privredne aktivnosti karakterišu srpsku privredu na kraju 2012. godine, pa nema optimističnih prognoza o privrednom rastu u narednoj godini, ocenio je predsednik Privredne komore Srbije Miloš Bugarin na sednici Upravnog odbora PKS.

Na Trećoj sednici Upravnog odbora PKS, Miloš Bugarin je rekao da je u 2013. godini neophodan privredni rast između 4,5 i pet procenata kako bi bila ostvariva projekcija o povećanju bruto domaćeg proizvoda od dva odsto pošto je Srbija prošlu godinu završila sa padom privredne aktivnosti od dva odsto. Prema rečima Bugarina, u 2012. godini **privreda Srbije je zabeležila pad od 200 miliona dolara**. On je ukazao da su mere Vlade Srbije, usmerene na oporavak privrede, dale određene efekte ali su uglavnom parcijalno dostupne određenim privrednim subjektima, dok su izostale suštinske i sistemske reforme neophodne za unapređenje privrednog ambijenta. Prece-njena je prihodna strana budžeta za 2013. godinu, pa pre treba očekivati rebalans u martu nego održivost budžeta, rekao je Bugarin i pozitivno ocenio ukidanje pojedinih parafiskalnih nameta privredi, ali i ukazao da je izostala prava reforma poreskog sistema, penzionog, zdravstvenog, obrazovnog, javnog sektora i javnih preduzeća.

Potpredsednica PKS Vidosava Džagić ukazala je da je Srbiji nedovoljan i rast od četiri odsto BDP da bi bio zaustavljen rast nezaposlenosti koja je među najvećim u Evropi, na nivou nezaposlenosti u Grčkoj i Španiji. Ona je istakla da zabrinjava što se ne zaustavlja pad zaposlenosti, dok je i industrijska proizvodnja negativna, a investicije na najnižem nivou od kada je počela kriza.

Vidosava Džagić je ukazala **da ohrabruje rast industrijske proizvodnje u oktobru prošle godine za 1,6 odsto**, ali da to ne može biti parametar za dalje projekcije i ocenila da će napredak zavisti od rasta tražnje na inostranim tržištima. Prema njenim rečima, procenjuje se da će inflacija biti među najvećim u Evropi – između 14 i 15 odsto, a očekuje se i dalji rast spoljnog duga.

Novembarska projekcija Evropske komisije za Srbiju ukazuje na recesiju i spor oporavak, rekla je potpredsednica PKS Vidosava Džagić, prezentujući aktuelna privredna kretanja u 2012. godini na Trećoj sednici Upravnog odbora Privredne komore Srbije. Industrijska proizvodnja lane je i dalje ispod predprošlogodišnjeg nivoa, za prvih devet meseci 2012. godine manja je za 3,8 odsto nego u istom periodu 2011. godine. Ukupna spoljnotrgovinska robna razmena za prvih devet meseci 2012. opala je za 5,9 odsto u odnosu na isti period 2011. godine, izvoz je smanjen za 7,4 a uvoz za 4,9 odsto.

Mere Vlade Srbije, usmerene na oporavak privrede, dale su određene efekte ali su uglavnom parcijalno dostupne određenim privrednim subjektima. Izostale su suštinske i sistemske reforme neophodne za unapređenje privrednog ambijenta.

Industrijska proizvodnja 2012. godine je i ispod industrijske proizvodnje ostvarene u 2011. godini. Za prvih devet meseci 2012. godine manja je za 3,8 odsto nego u istom periodu 2011. godine. Ukupna spoljnotrgovinska robna razmena za prvih devet meseci 2012. opala je za 5,9 odsto u odnosu na isti period 2011. godine, izvoz je smanjen za 7,4 a uvoz za 4,9 odsto.

Predlog Fiskalne strategije predviđa **smanjenje fiskalnog deficita sa 6,8 odsto BDP u 2012. na 3,6 odsto u 2013.** čime bi se zaustavio rast javnog duga i postiglo njegovo smanjenje u srednjem roku, uz naznaku da vraćanje javnog duga u zakonski okvir od 45 odsto BDP nije moguće pre 2022. godine. Analizirajući projekciju privrednog rasta za period od 2013. do 2017. godine, potpredsednica PKS Vidosava Džagić je navela da zabrinjava neslaganje u projekcijama, pa tako Ministarstvo finansija i privrede očekuje da će u 2013. BDP porasti za dva odsto, 2014. za 3,5 odsto, a naredne tri godine rasti po četiri odsto. **NBS za 2012. godinu predviđa rast BDP za 2,5 odsto, MMF predviđa 2 odsto, koliko i 2017. Evropska komisija predviđa za 2013. rast**

BDP u Srbiji za 1,5 odsto, a u 2014. od 2 odsto. Srbiji je sa ovakvim stanjem privrede za rast BDP potreban rast investicija. Iako je Fiskalna strategija bazirana na rastu investicija od 7,9 odsto u 2013., zatim 6,4 odsto u 2014., a 7,1 odsto u 2015., nema konkretnih naznaka odakle će investicije doći i kakva je politika podsticanja investicija, rekla je Vidosava Džagić. Ona je takođe stavila primedbu da se ne pominje industrijska politika, niti se daje plan kako prirodne i stvorene resurse staviti u funkciju ubrzanog rasta i privlačenja investitora. U Fiskalnoj strategiji za period 2013.–2015. godina predviđa se rast izvoza roba i usluga prosečno oko 10 odsto godišnje, ali nema identifikacije prioriteta po industrijskim sektorima, rekla je potpredsednica PKS. Ona je ukazala na

UDRUŽENJE ZA ŠUMARSTVO I INDUSTRIJU PRERADE DRVETA, CELULOZE I PAPIRA

PROIZVODNJA I SPOLJNO-TRGOVINSKA RAZMENA

U periodu januar – septembar 2012. godine, u odnosu na isti interval 2011. godine, u Srbiji je ostvaren pad industrijske proizvodnje od 3,8%, a samo u septembru prošle godine, proizvodnja je opala za 6,8%, u odnosu na septembar 2011. godine.

Međutim, drvna industrija je pokazala svu svoju *žilavost*, jer je i pored stalne problematike (nepredvidivi kurs, skupa kreditna sredstva, nepostojanje izvoznih stimulacija i drugo) koja se ne menja već dugi niz godina ipak ostvarila zavidne rezultate i u industrijskoj proizvodnji i u spoljnotrgovinskom prometu.

Ako posmatramo fizički obim proizvodnje u drvnoj industriji, možemo konstatovati da proizvodnja proizvoda od drveta i plute osim nameštaja, u periodu januar-septembar 2012. godine beleži povećanje od 23,2%, a proizvodnja nameštaja za 3% u odnosu na isti period 2011. godine.

Izvoz proizvoda prerade drveta i plute, osim nameštaja, u ovom periodu iznosi 157,6 miliona dolara, što je za 3,2% manje nego u istom periodu prošle godine, dok je uvoz iznosio 150 miliona dolara i manji je za 11,9% nego u 2011. godini.

Kod nameštaja od drveta došlo je do povećanja i izvoza i uvoza. Izvoz robe je u vrednosti od 159,4 miliona dolara, što je za 5% više nego za isti period 2011. godine. Uvoz za devet meseci 2012. godine iznosi 84,6 miliona dolara i veći je za 7% nego 2011. godine.

Suficit proizvoda od drveta se konstantno povećava poslednjih godina i iznosi, za devet meseci 2012. godine, 107.471.056 dolara. Deficit je i dalje kod rezane građe i ploča, ali je pozitivan podatak da se značajno smanjuje kod ploča i tabli od drveta. Razog je proizvodnja

- inflacija, nezaposlenost i pad proizvodnje

činjenicu da procena inflacije na nivou od 4,5 odsto od 2015. godine uz procenu nominalne promene kursa od 2 odsto, ukazuju na dugoročno opredeljenje za politiku aprecijacije kursa motivisanu visokim spoljnim dugom i jeftinijim zaduživanjem, što direktno vodi padu konkurentnosti.

Vidosava Džagić je navela da je **spoljni dug Srbije 30. septembra 2012. iznosio 24,8 milijardi evra, što govori da smo sa učešćem spoljnog duga u procenjenom BDP od 83,7 odsto**, prema kriterijumima Svetske banke, prekoračili granicu visoke zaduženosti. Fiskalna strategija za 2013. godinu sa projekcijama za 2014. i 2015. godinu, koju je ponudilo Ministarstvo finansija i privrede, ne navodi pod kojim realnim kamatama očekuje novo zaduživanje, kao ni da li će se udeo spoljnog duga u BDP smanjivati po osnovu prodaje državne imovine. Kako su javni rashodi na kraju 2012. dostigli kritičnu granicu, jer prelaze 50 odsto BDP, a Fiskalna strategija izjednačavanje javnih prihoda i javnih rashoda na nivou 43,5 odsto BDP planira tek 2022. godine, nameće se zaključak da se ne planira poresko rasterećenje niti sveobuhvatna poreska reforma, a posebno smanjenje opterećenja na zarade zaposlenih, kao ni hitna strukturna reforma, koja će dovesti do funkcionalne, efikasne i jeftine države, rekla je Džagić. Upravni odbor PKS usvojio je i predlog osnova makroekonomske politike za period 2012.–2016. godina. Okvirne mere su smanjenje javne potrošnje sa učešćem oko 35 odsto u BDP, sveobuhvatna refor-

ma javnog sektora i dinamički plan realizacije. Prioritetne su reforme penzionog sistema, javnih preduzeća, sveobuhvatna poreska reforma u kojoj je prioritet smanjenje opterećenja na zarade. Paralelno, potrebna je izgradnja sistema za efikasnu zaštitu poverilaca, poštovanje ugovora, uspostavljanje finansijske discipline, zatim rešavanje problema nesolventnih preduzeća i velikih sistema u restrukturiranju uz reformu tržišta rada i obrazovanja, nova politika privlačenja investicija i pre svega, plan oporavka proizvodnje do 2020. godine.

U analizi aktuelnih privrednih kretanja u 2012. zaborinjavaju slabiji rezultati ukupne poljoprivredne proizvodnje, rekao je predsednik PKS Miloš Bugarin. Pad prinosa rezultat je velike suše, koja je uz mrazove i relativno nizak nivo primenjivane agrotehnike, doprinela smanjenju prinosa od 10 do 50 odsto kod ekonomski najznačajnijih kultura, kao što su kukuruz, soja, suncokret, šećerna repa. Neto vrednost ostvarene poljoprivredne proizvodnje u Srbiji 2012. procenjuje se na 3,37 milijardi dolara, što je za 20 odsto manje nego 2011. Kad se tome doda činjenica da između 650 i 800 hiljada hektara obradivog zemljišta ostaje neobrađeno i niska agrotehnika, situacija u poljoprivredi ne ohrabruje, rekao je Bugarin.

Zakonom o budžetu za 2013. Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede određen je budžet u iznosu od 39,3 milijarde dinara, što čini 3,68 odsto ukupnog nacionalnog budžeta, a uz dodatne prihode ukupan agrarni budžet iznosi 40,2 milijarde dinara, odnosno

3,78 odsto budžeta. Sredstva namenjena subvencijama u poljoprivredi iznose 32,8 milijardi dinara, a podsticajne mere za poljoprivredu u 2013. predviđene su u obliku neposrednih i strukturnih podsticaja, dok će tržišni i institucionalni podsticaji izostati, rekao je Bugarin. Implementacijom predviđenih mera, kroz ciljno subvencionisanje inputa u proizvodnju, obnavljanje stočnog fonda, unapređenje proizvodnje mleka, podršku organskoj proizvodnji, podsticanje osiguranja poljoprivrednih gazdinstava, obezbeđuju se uslovi za usmeravanje poljoprivrednih proizvođača ka proizvodnji namenjenoj tržištu. U 2013. kao poseban segment podsticaja izdvajaju se mere investicione podrške. Njima se podstiče konkurentnost proizvođača kroz ulaganje u investicionu izgradnju i rekonstrukciju objekata i kupovinu nove mehanizacije, izgradnju savremenih objekata za smeštaj životinja i drugih objekata, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda, nabavku osnovnog stada, podizanje višegodišnjih proizvodnih zasada voća i vinove loze, kao i investicije usmerene ka aktivnostima za povećanje dodate vrednosti poljoprivredne proizvodnje, rekao je Bugarin i naglasio da **grana koja generiše 33 odsto BDP zaslužuje veću pažnju i bar 10 odsto budžeta da bi dostigla željeni rezultat izvoza od 10 milijardi evra**.

Prezentujući rezultate istraživanja o potrebama privrede za znanjima i veštinama, savetnica predsednika PKS Radmila Milivojević je rekla da je **problem što kod nas neformalno obrazovanje nije zakonski uređeno**, pa su potrebne promene u sistemskim rešenjima, kojima bi se priznavale kvalifikacije stečene tokom rada, znanja iz radnog iskustva i obuke u preduzećima. U periodu 2013–2016. Evropska unija je izdvojila sredstva za podršku podizanja nivoa znanja u inovativnim preduzećima. PKS ima ulogu kao posrednik u procesu pre-kvalifikacije i dokvalifikacije, rekla je Milivojević i navela primere komora Evropske unije, gde je 2,5 miliona ljudi prošlo kroz obuke u komorama. U tome se najviše ističu komora Austrije i komora Pariza.

Rezultate rada PKS u prvih deset meseci ove godine prezentovao je direktor Miloš Jelić, ističući da prihod od članarine čini 35 odsto ukupnog prihoda, i ostaje na nivou prethodnih godina, dok prihod od usluga znatno raste. Upravni odbor PKS usvojio je i predlog da visina članarine 2013. ostane na nivou na kome je od 2003. godine – 5000 dinara za preduzeća do 10 zaposlenih, a 0,19 odsto na bruto dohodak zaposlenih u većim preduzećima.

Upravni odbor PKS doneo je niz odluka iz svoje nadležnosti, a usvojen je i predlog alternativnog scenarija, koji je predložio Poslovni savet PKS nakon razmatranja Nacrta fiskalne strategije za 2013. i projekcije za 2014. i 2015. godinu, koji je predložilo Ministarstvo finansija i privrede. ■

ploča iverica u fabrikama ŠPIK Fantoni u Ivanjici i Kronošpan u Lapovu, lesonit ploča u Kuršumliji, kao i povećan izvoz ploča od masiva.

Takođe, vrlo dobri rezultati su kod izvoza nameštaja. Skoro 130 miliona dolara je izvoz za period januar–septembar 2012. godine, a suficit kod nameštaja iznosi blizu 90 miliona dolara.

Za dalju analizu trenutnog stanja u drvnoj industriji Srbije, sigurno su interesantni i pokazatelji u koje zemlje je najveći izvoz i ko su najveći izvoznici. Za deset meseci 2012. godine Srbija je izvozila drvo i proizvode od drveta u 81 zemlju sveta, a prema vrednosti najveći izvoz je zabeležen u Rusku Federaciju, zatim Italiju, Nemačku, Sloveniju, BiH, Crnu Goru itd. Najveći izvoznici drveta i proizvoda od drveta prošle godine bili su Tarkett iz Bačke Palanke, Kronošpan iz Lapova, Microtri iz Beograda, Simpo ŠIK iz Kuršumlje itd. Treba međutim reći da je izvoz proizvoda od drveta za devet meseci prošle godine u odnosu na isti period 2011. u Rusku federaciju manji za 11,3%, a mani izvoz je zabeležen i u Italiju, Sloveniju, Crnu Goru, Francusku, Austriju itd. U istom periodu izvoz proizvoda od drveta je povećan u Nemačku za 27,2%, a zabeleženo je povećanje izvoza proizvoda od drveta i u BiH, Makedoniju, Grčku, Ukrajinu, Bugarsku, Tursku itd. Ukupno izvoz proizvoda od drveta je u posmatranom periodu zabeležio pad od 1,6%.

NAMEŠTAJ iz Srbije je prošle godine izvožen u 86 država sveta, najviše u Rusku Federaciju, a u odnosu na devet meseci 2011. godine lane je na ovo tržište izvoz povećan za 68,9%. Veći izvoz nameštaja u posmatranom periodu zabeležen je i u Nemačku za 6%, zatim u Francusku za 27%, Rumuniju 17,3%, Holandiju 19,1% i Veliku Britaniju za 41,1%. Izvoz nameštaja je u posmatranom periodu manji u Crnu Goru, BiH, Sloveniju, Hrvatsku, Italiju, Češku, Švajcarsku, Belgiju itd. U sumi izvoz nameštaja je prošle godine zabeležio porast za 3,8%. Najveći izvoznici nameštaja iz Srbije prošle godine bili su SIMPO Vranje, FORMA IDEALE Kragujevac, DIVA DIVAN Vranjska Banja, MATIS Ivanjica i GIR Kraljevo. ■

Vladimir Burda

NA SAJMU NAMEŠTAJA

Šta Vam nedostaje?

Sajam nameštaja, opreme i unutrašnje dekoracije je jedinstvena prilika da se izlagači i posetioci manifestacije upoznaju sa novim trendovima na tržištu, modernim dizajnom i novim tehnologijama.

Kompanija Fabbrica je i ove godine, tradicionalno, dala svoj doprinos inovacijama iz oblasti površinske zaštite i dekoracije nameštaja, zapaženim predstavljanjem na ovoj važnoj manifestaciji.

Sa jasnim ciljem da budemo aktuelni i atraktivni, svoje težnje smo integrisali u skladan, kvalitetan i verujemo koristan nastup za sve posetioce i poslovne saradnike.

Svojim prisustvom želeli smo, pre svega, da procenimo konkurentnost naših proizvoda, ispitamo potrebe tržišta, damo svoj pečat uvođenju noviteta u segment uređenja enterijera i učestvujemo u kreiranju novih tržišnih trendova.

Vodeći se poslovnim politikom i postavljenim strateškim ciljevima, stalnim uvođenjem novih programa u svoj prodajni asortiman,

Fabbrica je u potpunosti odgovorila na temu ovogodišnje manifestacije. Naš sajamski štand bio je koncipiran tako da posetiocima, omogući lak i jednostavan uvid u sve nove linije proizvoda, kao i brzo i efikasno pronalaženje adekvatnih rešenja za realizaciju njihovih ideja i projekata.

Ove godine smo, kao podsticaj značajnim naporima za očuvanje i unapređenje životne sredine, angažovanjem stručnih i talentovanih ljudi iz našeg tima i značajnih finansijskih resursa, tržištu ponudili tehnološki inovativne i pre svega ekološke materijale.

Naše težnje da komitentima i saradnicima pomognemo, da na jednom mestu pronađu nove ideje i ekološka rešenja za dekoraciju, realizovane su i predstavljene tokom trajanja sajma. Prezentovane nove generacije premaza, sertifikovane od strane svetski priznatih instituta, zadovoljavaju najstrožije standarde zaštite životne sredine.

www.fabbrica.co.rs

BOJE ZA SUNDER

Boje za sunder predstavljaju revolucionarni premaz u industriji nameštaja. Ova jedinstvena linija proizvoda na vodenoj bazi, obezbedila je dodatne mogućnosti svim proizvođačima koji se bave tapaciranjem nameštaja. Pored jednostavne primene, upotreba pomenutih ekoloških boja omogućava izradu modernog nameštaja nekonvencionalne forme.

Arhitektama i dizajnerima je, upotrebom ovih premaza, omogućeno nesputano poigravanje sa oblikom i formom nameštaja prilikom opremanja enterijera, dok su proizvođači u prednosti da odgovore najspeцифичnijim zahtevima prilikom izrade visoko-kvalitetnog proizvoda.

BOJE ZA STAKLO

Ova vrsta ekoloških premaza olakšava eksploataciju stakla, kao materijala u uređenju enterijera, i na taj način ga čini dostupnim širokom krugu korisnika. Boje za staklo predstavljaju jednokomponentne premaze na vodenoj bazi. Zahvaljujući specifičnom hemijskom sastavu mogu se nanositi direktno na staklo bez upotrebe prajmera. Upotrebom ove vrste premaza, na veoma jednostavan način, konvencionalnim sistemom nanošenja, staklo dobija novu ulogu i estetske vrednosti.

U našoj ponudi, zastupljen je širok izbor nijansi boja koje se pripremaju po standardizovanim ton kartama i specifičnim zahtevima kupca, kao i veliki izbor specijalnih efekata koji obezbeđuju neponovljivost i originalnost u dizajniranju.

PREMAZI ZA PODNE POVRŠINE

Osluškujući potrebe i želje tržišta Fabbrica je svoj prodajni program upotpunila premazima za zaštitu i dekoraciju podnih površina od drveta. U ponudu su uključeni kompletni sistemi premaza najvišeg kvaliteta.

LAKOVI ZA PARKET NA VODENOJ BAZI

Ovi proizvodi predstavljaju važan segment programa za završnu obradu podnih površina. Primena novih tehnologija i nano sirovina uticala je da ova grupa premaza postane više nego ravnopravna, po pitanju hemijske i mehaničke postojanosti, sa svojim prethodnicima na bazi rastvarača.

Ovi proizvodi predstavljaju visoko-kvalitetne, ekološki prihvatljive materijale, bez neprijatnog mirisa i štetnih isparenja. Zahvaljujući svojim karakteristikama, njihovom primenom postiže izuzetan kvalitet lakirane površine. Drvo i nakon lakiranja zadržava toplinu i prirodni izgled, dok su zahtevi za hemijskom i mehaničkom otpornošću u potpunosti zadovoljeni.

ULJA ZA PODOVE

Tendencija Fabbrice da prati nove trendove i tehnološke inovacije u oblasti površinske obrade drveta ne isključuje tradicionalne vrednosti i premaze koji se zbog svojih karakteristika i dalje smatraju nezamenljivim uprkos novim dostignućima. Premazi na bazi ulja se od samih početaka koriste za zaštitu drvenih podnih površina ističući prirodnu strukturu i dajući baršunast izgled drvetu.

Proizvodi na bazi ulja u našoj ponudi napravljeni su po najvišim standardima kvaliteta i mogu zadovoljiti najstrožije tehničke zahteve koje diktira tržište i sami potrošači.

Veliki izbor i raznovrsnost materijala u ponudi, rad na novim, modernim, dinamičnim i atraktivnim rešenjima površinske obrade, uvođenje novih standarda i trendova na domaće tržište, mogućnost da odgovorimo najspeцифичnijim zahtevima, kao i broj zadovoljnih kupaca koje redovno servisiramo, samo su neki od sigurnih pokazatelja da **Fabbrica ima sve što Vam nedostaje !**

Naš kvalitet, različitost i inovativnost su prepoznatljivi i priznati. U prilog tome govore veliko interesovanje i posećenost našeg izložbenog štanda kao i nagrada za kvalitetan i estetski nastup na ovogodišnjem Sajmu nameštaja koju nam je dodelio stručni žiri.

Sigurni smo da Fabbrica s razlogom nosi epitet pouzdanog partnera.

FABBRICA
Vaša dobitna kombinacija !

Fabbrica
Boje i lakovi za drvenu industriju

Fabbrica doo
Bosanska 65, 11080 Zemun
BG, Srbija

+ 381 11 316 99 77, 316 99 88
+ 381 11 307 79 05, 307 79 06
www.fabbrica.co.rs

Beogradski *potvrdio regionalno liderstvo*

Za veliki broj firmi koje se bave preradom drveta i proizvodnjom nameštaja, kao i firmi koje svoj program rada zasnivaju na saradnji sa drvoprerađivačima i proizvođačima nameštaja, koje se bave proizvodnjom i distribucijom mašina, alata, okova, boja i lakova, abraziva i drugog repromaterijala za drvenu industriju, centralni događaj protekle jeseni bio je Sajam nameštaja koji je održan u Beogradu od 12. do 18. novembra prošle godine.

Uprkos svetskoj ekonomskoj krizi i gašenju sličnih sajmova u regionu, treba naglasiti da je Sajam nameštaja u Beogradu premašio očekivanja i ponovo potvrdio regionalno liderstvo. Očigledno, organizator Sajma nameštaja je imao odlučnost, strategiju i upornost da i pored krize animira izlagače i posetioce. Broj izlagača i posetilaca je bio približan prethodnoj manifestaciji, ali je popunjenost izlagačkog prostora, prema slobodnoj proceni, ovoga puta bila za desetinu procenata manja. Mada su neki od ranijih izlagača ovoga puta izostali, raduje činjenica da se pojavljuju novi.

Treba reći da je 2012. godine Beogradski sajam obeležio dva značajna jubileja: 75 godina postojanja i 50 godina od organizovanja prvog Sajma nameštaja. Tokom proteklih decenija izgrađen je ugled i re-nome Sajma, kao mesta koje okuplja najznačajnije izlagače i poslovne ljude iz zemlje, Evrope i sveta, čime su pojedine sajamske smotre preslele domaće okvire i stekle međunarodnu reputaciju i priznanja.

Šta Vam nedostaje

Pod sloganom *Šta Vam nedostaje*, Sajam nameštaja je obeležio značajan jubilej – 50 godina postojanja, što podrazumeva pola veka iskustva, rada i razvoja, kako bi se stiglo do pozicija lidera, tradicionalnog mesta okupljanja i promocije najznačajnijih proizvođača iz regiona. Svojim delovanjem premašio je domaće okvire i postao jedan od najpoznatijih evropskih sajmova, priznat od Unije međunarodnih sajmova – UFI sa sedištem u Parizu, registrovan i kao Međunarodna izložba mašina, alata i repromaterijala za obradu drveta.

Otvarajući jubilarni 50. međunarodni sajam nameštaja, opreme i unutrašnje dekoracije, koji je pod kupolama Beogradskog sajma proteklog novembra okupio više od 500 domaćih i inostranih izlagača, potpredsednik vlade i ministar trgovine **Rasim Ljaić** je rekao da je domaća

Sajam je otvorio potpredsednik vlade i ministar trgovine u Vladi RS, gospodin Rasim Ljaić

drvena industrija, iako u krizi, 2011. godine zabeležila pozitivne izvozne rezultate, a takva je situacija i u prvih devet meseci 2012. godine. Ljaić je naveo da je izvoz drvene industrije u 2011. godini bio 287 miliona evra, od čega polovinu čini nameštaj i građevinska stolarija.

Gospodin Ljaić je naglasio da država treba da subvencijama i podsticanjem izvoza pomaže domaće proizvođače nameštaja kako bi što više izvozili u zemlje sa kojima imamo sporazume o slobodnoj trgovini, kao što je Rusija. On je najavio da će državna delegacija Srbije boraviti u Rusiji radi dogovora o otvaranju distributivnog centra za proizvođače iz Srbije.

Takođe je izrazio očekivanje da će i kompanije iz inostranstva naći interes da investiraju u drvenu industriju Srbije, posebno zbog sporazuma o slobodnoj trgovini koje imamo sa nizom zemalja.

Izložene sve vrste nameštaja

Od samog početka, daleke 1963. godine kada je u okviru Međunarodnog sajma odevanja *Moda u svetu* održana prva *Izložba nameštaja* iz koje je proistekao prvi međunarodni sajam nameštaja, na kome su

KLUN AMBIENTI, Slovenija

ATLAS, Užice

sajam nameštaja *i nadmašio očekivanja*

PRIPREMILA: dipl. ing. Ivana Davčevska

Na BEOGRADSKOM SAJMU od 12. do 18. novembra 2012. godine održan
50. MEĐUNARODNI SAJAM NAMEŠTAJA, OPREME I UNUTRAŠNJE DEKORACIJE,
I MEĐUNARODNA IZLOŽBA MAŠINA, ALATA I REPROMATERIJALA ZA DRVNU INDUSTRIJU

Verujemo da je i na protekloj sajamskoj manifestaciji bilo poslovnih aktivnosti koje su zadovoljile ambicije većeg broja izlagača. Upravo radi poslovnih dogovora, neki poslovni ljudi smatraju da bi Sajam nameštaja, poput sličnih manifestacija u svetu, prva dva ili tri dana trebalo da bude otvoren samo za poslovne ljude i dogovore, a ostalih dana za širi krug posetilaca i maloprodaju. Za organizatore sajma ovo bi mogao biti predmet razmatranja, a inovacije bi, u ovo teško vreme, bile ne samo izazov, nego i potreba koja bi motivisala...

učestvovali proizvođači nameštaja iz svih nekadašnjih jugoslovenskih republika, Sajam nameštaja se nametnuo kao značajan razvojni, marketinški i tržišni centar za domaću privredu i kao mesto prezentacije poznatih evropskih proizvođača, nudeći izlagačima mogućnost za predstavljanje novih programa i proizvoda, praćenje aktuelnih trendova u dizajnu nameštaja, razvijanje i stvaranje novih poslovnih i stručnih aktivnosti.

Sajamska smotra u novembru prošle godine je obilovala svim vrstama nameštaja, od komadnog do garniturnog, kao i nameštaja za opremanje kancelarijskog prostora, opremanje javnih objekata, elementima za uređenje enterijera. Sajam nameštaja je bio posebna prilika da se na jednom mestu dobije ideja i savet od arhitekata i dizajnera kako urediti dom da dobije savremen i funkcionalan izgled. Prema očekivanju bilo je i značajnih popusta koji su dostizali i do 40% uz odloženo plaćanje. Većina izlagača je na svojim štandovima pripremila promocije i prezentacije svojih proizvoda, poslovne dogovore i druge oblike prezentacije.

Specifičnost Sajma nameštaja su i nacionalne izložbe pojedinih zemalja, koje su prepoznale Sajam nameštaja u Beogradu kao idealno mesto za izlaganje, dajući mu prednost u odnosu na druge sajmove u okruženju. Predstavili su se proizvođači iz: Slovenije, Hrvatske, Republike Srpske, Rumunije i Turske. Te nacionalne izložbe se već godinama održavaju, a učešćem na protekloj izložbi nameštaja potvrđuju njihovu želju i interes za dalje uspostavljanje poslovnih veza na našem tržištu.

Pres služba je saopštila da je na Sajmu nameštaja učestvovalo oko 500 izlagača, od čega je jedna trećina iz inostranstva. Ino-izlagači direktno ili preko zastupnika dolaze iz petnaestak zemalja: Italije, Austrije, Nemačke, Grčke, Makedonije, Češke, Poljske, Slovenije, Hrvatske, Turske, Republike Srpske, Rumunije, Bosne i Hercegovine...

Sajam oplemenjen Velikom izložbom dizajna

Uz salon nameštaja, priređena je i Velika izložba dizajna, u saradnji sa umetničkim udruženjem ULUPUDS, koje je prošle godine obeležio 60 godina postojanja. Predstavljeni su radovi članova ULUPUDS-a – ar-

CATRA HOME FASHION, Vranje

KVADRA, Hrvatska

CHIGO CONTRACT iz Novog Sada
Proizvođač stolice je TON iz Češke Republike,
model stolice je SIMPLE

BLAGOJEV NASLEDNIK, Markovac

hitekata, dizajnera, slikara, vajara, dizajnera tekstila, fotografa, kostimografa, keramičara i teoretičara.

Takođe su predstavljeni radovi studenata Arhitektonskog fakulteta, Fakulteta primenjenih umatnosti, Akademije lepih umetnosti, Šumarskog fakulteta, Megatrenda, Edukonsa, ali i srodnih umetničkih asocijacija iz Slovenije, BiH i Hrvatske. Osnovni cilj je da se povežu mladi talenti, projektanati i dizajneri sa proizvođačima i privrednicima. Na ovaj način vidno osvežen izlagački koncept, omogućio je da se ostvari neposredna komunikacija među srodnim stvaralačkim disciplinama i to u živom sajamskom okruženju gde se na jedinstvenu profesionalnu ravan postavlja proizvođač i distributer sa umetnicima, dizajnerima i arhitektima.

Prilika za poslovne dogovore

Poznato je da Sajam nameštaja svake godine posete brojni poslovni ljudi iz naše zemlje, regije i sveta. Verujemo da je i na protekloj manifestaciji bilo poslovnih aktivnosti koje su zadovoljile ambicije većeg broja izlagača. Upravo radi poslovnih dogovora, neki poslovni ljudi smatraju da bi Sajam nameštaja, poput sličnih manifestacija u svetu, prva dva ili tri dana trebalo da bude otvoren samo za poslovne ljude i dogovore, a ostalih dana za širi krug posetilaca. Verujemo da bi to za organizatore mogao biti predmet za razmatranje, a inovacije bi, u svakom slučaju u ovo teško vreme bile ne samo izazov, nego i potreba koja bi motivisala...

Kod izložbe *mašina, alata i repromaterijala za drvnu industriju*, koja se tradicionalno nalazila u Hali 2 – nivoB, i proteklog sajma je primećena znatna stagnacija, što je posledica ekonomske krize i nedostatka novčanih sredstava. Dominantno mesto među proizvođačima mašina imale su svetski poznate firme Homag iz Nemačke i Biesse iz Italije, a među izlagačima mašina i alata su bili novosadski Interlignum, zatim Inter holz Balkan, Stiles Sicar-YU, UNI LINE, Vulf, Dinako, Inovator Mato, Lestroj itd...

Od izlagača pomenimo firme koje su i na proteklom Sajmu nameštaja imale svoje tradicionalno mesto: Dalas, Tutin; Atlas, Užice; Radović enterijer, Požega; Eurosalon, Beograd; Inko Home Art, Nova Pazova; Matis, Ivanjica; Aleksandro, Sombor; Art Invest, Beograd; Darex Home, Beograd; Astra, Novi Sad; Chigo Contract; Mahagoni Deco, Novi Pazar, ŠPIK iverica iz Ivanjice; ESTIJA, Zemun; Fabbri, Zemun; Pinoles, Beograd; GAJ, Zemun; Agacija, Beograd; Blagojev naslednik, Mladenovac; Forma Ideale, Kragujevac; Tahirović, Novi Pazar; Elan MMS, Tutin; Numanović, Novi Pazar; Beli bor, Leskovac; HAFELE Serbia, Nova Pazova; OMEGA PROFEKS, Loznica i drugi...

Bilo je i novih izlagača od kojih ćemo spomenuti firmu DASA iz Novog Pazara; Tapetariju KATNIĆ iz Beograda; Tako 3D art iz Novog Sada; DINAKO iz Beograda...

Dodeljena tradicionalna sajamska priznanja

Pre tradicionalne dodele sajamskih priznanja, a povodom jubileja, organizator Sajma nameštaja je dodelio **zahvalnice** većem broju izla-

gača koji u kontinuitetu godinama izlažu na Sajmu nameštaja u Beogradu. Zahvalnice je dobilo oko pedesetak izlagača.

Zatim su dodeljena tradicionalna sajamska priznanja. Treba reći da je i proteklog Sajma nameštaja stručni žiri imao važan zadatak, veliku odgovornost i pune ruke posla da od velikog broja dobrih eksponata i proizvođača izabere najbolje i dodeli im sajamska priznanja. Stručni žiri 50. međunarodnog sajma nameštaja radio je u sastavu: prof.dr BRANISLAV MITROVIĆ – predsednik (Arhitektonski fakultet Univerziteta u Beogradu), a članovi žirija su bili mr VLADIMIR LOVRIĆ (predsednik ULUPUDS), DAMIR MILADIN (I.C.P.S. marketinška agencija) i MAJA LALIĆ (kreativni direktor MIKSER-a).

Stručni žiri je dodelio sajamska priznanja koja je nagrađenima uručio **Branislav Krmar**, rukovodilac poslovnice Beogradskog sajma nameštaja.

ZLATNI KLJUČ

U robnoj grupi 1 **nameštaj za sedenje – stolice** ZLATNI KLJUČ nije dodeljen.

U robnoj grupi 2 **nameštaj za odmor – kreveti, trosedi, dvosedi i fotelje**, ZLATNI KLJUČ se dodeljuje firmi **CATRA HOME FASHION** iz Vranja.

U robnoj grupi 3 **nameštaj za kuhinje i obedovanje** ZLATNI KLJUČ nije dodeljen.

U robnoj grupi 4 **nameštaj za odlaganje u stanu** ZLATNI KLJUČ takođe nije dodeljen.

U robnoj grupi 5 **nameštaj za opremanje prostora za mlade** (predškolski i školski uzrast), ZLATNI KLJUČ je dodeljen firmi **KLUN AMBIENTI** iz Ljubljana, Slovenia.

U robnoj grupi 6 **nameštaj za opremanje radnog prostora – kancelarijski nameštaj**, ZLATNI KLJUČ je dodeljen firmi **GREEN FOREST** iz Temišvara, Rumunija.

U robnoj grupi 7 **nameštaj za opremanje javnih objekata** (škole, hoteli, bolnice i slično), ZLATNI KLJUČ je dodeljen firmi **KVADRA** iz Hrvatske.

U robnoj grupi 8 **proizvodi za opremanje i unutrašnje uređenje stanova i javnih objekata**, ZLATNI KLJUČ nije dodeljen.

U robnoj grupi 9 **repromaterijali** ZLATNI KLJUČ je dodeljen firmi **MEGA** iz Beograda.

DIPLOMA ZA KVALITETAN PROIZVOD

U robnoj grupi 1 **nameštaj za sedenje – stolice**, diploma za kvalitetan proizvod dodeljena je firmi **CHIGO CONTRACT** iz Novog Sada.

U robnoj grupi 2 **nameštaj za odmor – kreveti, trosedi, dvosedi i fotelje**, diploma za kvalitetan proizvod dodeljena je firmama **ATLAS** iz Sevojna i **ASTRA** iz Novog Sada.

MARIĆ proizvodi od drveta, Čačak

ASTRA, Novi Sad

FEYDOM, Novi Sad

ESTIA, Zemun

TAPETARIJA NUMANOVIĆ, Novi Pazar

U robnoj grupi 3 **nameštaj za kuhinje i obedovanje**, diploma za kvalitetan proizvod dodeljena je firmama **BANE** iz Subotice i **BLAGOJEV NASLEDNIK** iz Markovca.

U robnoj grupi 4 **nameštaj za odlaganje u stanu**, diploma za kvalitetan proizvod dodeljena je firmi **DAREX HOME** iz Beograda.

U robnoj grupi 5 **nameštaj za opremanje prostora za mlade** (predškolski i školski uzrast), diploma za kvalitetan proizvod nije dodeljena.

U robnoj grupi 6 **nameštaj za opremanje radnog prostora – kancelarijski nameštaj**, diploma za kvalitetan proizvod dodeljena je firmi **ASTRA** iz Novog Sada.

U robnoj grupi 7 **nameštaj za opremanje javnih objekata** (škole, hoteli, bolnice i slično), diploma za kvalitetan proizvod dodeljena je firmi **EUROKANCOM** iz Nove Pazove.

U robnoj grupi 8 **proizvodi za opremanje i unutrašnje uređenje stanova i javnih objekata**, diploma za kvalitetan proizvod dodeljena je firmi **TEXTIL** iz Jagodina.

U robnoj grupi 9 **repromaterijali**, diploma za kvalitetan proizvod dodeljena je firmi **TAKO 3D ART** iz Novog Sada.

DIPLOMA ZA KVALITETAN NASTUP I ESTETSKI IZGLED IZLOŽBENOG PROSTORA – ŠTAND dodeljena je firmama **ALPOD** iz Slovenija, **REAL – COMMERCE** Novi Beograd i **FABBRICA** iz Zemuna.

DIPLOMA ZA IZUZETNO ESTETSKO REŠENJE – DIZAJN EKSPONATA dodeljena je firmama **FEYDOM.NS** iz Novog Sada i **SR RADOŠ MARIĆ** iz Čačka.

DIPLOMA ZA AUTENTIČAN KLASIČAN STILSKI NAMEŠTAJ dodeljena je **TAPETARIJI KATNIČ**, Novi Beograd, firmi koja je prvi put vrlo uspešno nastupila na Sajmu nameštaja.

Nagrade UEPS-a za promotivni nastup izlagača

Udruženje za tržišne komunikacije Srbije je na 50. međunarodnom sajmu nameštaja, opreme i unutrašnje dekoracije dodelilo priznanja za promotivni nastup izlagača:

DIPLOME ZA USPEŠAN PROMOTIVNI NASTUP dobili su: **TAPE-TARIJA NUMANOVIĆ** iz Novog Pazara, **FABBRICA** iz Zemuna, **INTER-GAGA** iz Beograda, **MaxiMeble** iz Beograda, **CERAMIC by PORCENA-LOSA** za Brand **CAMERICH** i **GAJ - inženjering i opremanje** iz Zemuna.

POSEBNO PRIZNANJE ZA PROMOCIJU NACIONALNE PRIVRE-DE dobila je **Asocijacija proizvođača nameštaja iz Rumunije – RO-MANIAN FURNITURE MANUFACTURING ASSOCIATION**.

GRAND PRIX za NAJUSPEŠNIJI PROMOTIVNI NASTUP dobili su: **ULUPUDS** - Udruženje likovnih umetnika primenjenih umetnosti i di-zajnera Srbije i **DP Beogradski sajam** – Poslovnica nameštaja iz Beo-grada.

Vidimo se na narednom Sajmu nameštaja od 11. do 17. novembra 2013.

Protekli, jubilarni sajam nameštaja je, bez sumnje, bio izvanredna prilika za domaće proizvođače nameštaja da prikažu svoj proizvodni program i svoje mogućnosti. Istovremeno to je bila prilika da se doma-ća i inostrana konkurencija sagleda izbliza. Sajam je stručnim krugovima, ali i široj publici omogućio uvid u vrhunske domete oblikovanja nameštaja i uređenja prostora za stanovanje i rad. Na Sajmu nameštaja svoje mesto su, već tradicionalno, pronašli i izlagači koji su pripremili detalje, različitu opremu i sve one sitnice koje kuću pretvaraju u dom.

Treba još jednom naglasiti da je protekli Sajam nameštaja u Beogradu, s obzirom na ekonomsku situaciju, bio uspešan. Istina u odnosu na četiri prethodne, takođe krizne godine, oseća se da kriza još ne jenjava. Naprotiv, novi talas stare krize, tvrde neki ekonomisti, će poput cunamija delovati na srpsku ekonomiju koja već dugo stoji na staklenim nogama. Kada se tome doda da na srpsku privredu primarno utiče politička situacija, onda ima malo mesta za optimizam. Naši politički stratezi, međutim, uvek imaju pregršt lepih reči koje mogu opravdati i obećati sve. Oni uvek kalkulišu sa najpovoljnijim varijantama, a narod već naviknut na njihove česte promašaje skoro da im ne zamera. To je, ustvari, indikator da ih narod više i ne uzima ozbiljno...

To je ukratko nagoveštaj društvenog ambijenta u kome će, za desetak meseci, biti održan naredni 51. sajam nameštaja u Beogradu. Na proteklom sajmu nas je na to podšćao veliki broj plakata sa tvrdnjom: Vidimo se na narednom sajmu od 11. do 17. novembra 2013. Znamo da će i tada među proizvođačima biti kolebanja i neodlučnosti, ali verujemo da će organizator opet imati snage, jasan cilj i strategiju i da će animirati proizvođače i posetioce, pa se nadamo da će 51. sajam nameštaja biti primeren svojoj tradiciji. ■

Ultramoderna kuhinja TWIST izrađena od kerrocka, BANE Subotica

FABBRICA, Zemun

GAJ INZENJERING I OPREMANJE, Zemun

PIŠE: Milica Dejanović, M.Arch

Sajam nameštaja u Beogradu, internacionalnog karaktera, u okviru koga su se predstavili renomirani izlagači i proizvođači nameštaja iz zemlje i inostranstva, održan je od 12. do 18. novembra prošle godine pod nazivom Šta Vam nedostaje?.

Novina na Sajmu je bila Izložba dizajna pod nazivom *Oplemenimo prostor u kome živimo*, a značajan deo izložbe su činili radovi članova ULUPUDS-a, koji je 2012. godine proslavio 60 godina svog postojanja. Pod parolom *ULUPUDS je vidljiv*, predstavljeni su umetnički radovi članova ULUPUDS-a različitih disciplina iz oblasti arhitekture, dizajna, slikarstva, vajarstva, fotografije, kostimografije, scenografije, tekstila, keramike i teorije. Posebno su se istakli i studenti Fakulteta primenjenih umetnosti, Šumarskog fakulteta, Fakulteta za dizajn – Megatrend i Akademije lepih umetnosti koji predstavljaju novu generaciju autora čije ideje se zasnivaju na inovativnom projektovanju.

Nova scena na jubilarnom pedesetom sajmu nameštaja koja je posvećena mladim talentima, formirana je u kontekstu ekonomske krize i krize kreativnog identiteta koja nije karakteristična samo za region Balkana. Kreiranje ovog novog prostora, predstavlja odgovor na temu definisanja lokalnog identiteta u cilju afirmacije industrijske proizvodnje. U prilog ideji povezivanja prakse i konteksta savremenog dizajna, je i izložba kulturne organizacije Mikser koja je predstavila 20 talentovanih dizajnera okupljenih oko platforme *Ghost project*. Kroz retrospektivu autorskih radova, na slikovit način je prikazano šta je to što nedostaje srpskoj sceni u okvirima industrijske proizvodnje i propagiranih tržišnih vrednosti. Svoj kreativni rad imali su priliku da predstave autori: Slavica Jović, Object Constructors, Sonja Tonev, Uroš Janković, Nenad Merzel, Aleksandra Mojse, Ana Kraš, Snežana Jeremić, Rudesign Novi Sad, Nebojša Gornjak, Marko Runjić, Tijana Tripković, Miljana Nikolić i Vladimir Stajić.

Inovativnu povezanost i simbiozu savremene prakse i akademskog-teorijskog rada, predstavili su i studenti Univerziteta u Beogradu, Šumarskog fakulteta, Odseka za prerađu drveta, Usmerenja za projektovanje nameštaja i enterijera, rezultatima nedavno održanih studentskih radionica KSILOTEKA i MOZAICI.

Dizajn u kontekstu prakse, kreativnosti i edukacije

Zahvaljujući rukovodiocima projekta Ksiloteke, Draganu Nikoliću (Strajko CO), Jeleni Matić i Zdravku Popoviću sa Šumarskog fakulteta, Ksiloteka je realizovana kroz saradnju obrazovne institucije i kompanije Strajko CO koja poseduje višegodišnje iskustvo u radu sa najrazličitijim drvnim vrstama. Time se unapređuje edukativni sistem, i studenti imaju priliku da aktivno učestvuju u proizvodnji, što pospešuje povezanost prakse i entuzijazma mladih kreativaca. Projekat je realizovan u okviru radionice u kojoj su studenti Tijana Lukić, Vojislav Dacić, Milan Mlinar, Oksana Čolić i Gordana Stepanović, u saradnji sa mentorima, Milicom Nešovanović (Strajko CO), Miljanom Nikolić i Milicom Dejanović (Šumarski fakultet) imali priliku da prođu kroz celokupan proces projektovanja i da aktivno učestvuju u realizaciji. Osnovna funkcija klasične ksiloteke, prikupljanje i ažuriranje različitih drvnih vrsta u cilju preglednosti i prezentacije bioloških, mehaničkih i fizičkih svojstava drveta, je kroz studentsku radionicu proširena. U potkonstrukciji spoljašnje opne skriveni su uzorci 148 različitih vrsta drveta iz celog sveta koje je kompanija godinama prikupljala. Za izradu vertikalne šume štapova sa unutrašnje strane zida, korišćeno je trinaest vrsta drveta, različitih po boji, teksturi, mirisu, zvuku, tvrdoći, elastičnosti i gustini. Prilikom razrade ideje interaktivne instalacije Ksiloteke, studenti su se bavili temom spoznaje prostora putem čula i osećaja. Aktivacijom celog registra naše percepcije i emocije, cilj je bio da se doživi drvo kao poseban materijal i istaknu njegova svojstva i način na koji drvo može da oblikuje prostor. Projekat Ksiloteke, prikazan na sajmu, pruža mogućnost da se kroz iskustvo i ličnu percepciju, formira stav o drvetu kao materijalu savremene prakse projektovanja i dizajna. Ovakvi koncepti stvaraju novu povezanost u lancu autor-proizvođač-korisnik i ukazuju na važnost edukacije u formiranju buduće kreativne scene dizajna u kontekstu kulture i industrijske proizvodnje.

U okviru Izložbe dizajna, u organizaciji Miksera i ULUPUDS-a, otvorena je i rasprava na temu *U čemu je problem?* koja skreće pažnju na osnovne probleme u komunikaciji i mimo-

FOTO: Milica Dejanović i Miljana Nikolić

ilaženju originalnog, autorskog dizajna i industrijske proizvodnje u našem regionu. Kroz formu diskusije otvorena su pitanja na koji način može da se stimuliše saradnja i unapredi dijalog između domaćih, balkanskih proizvođača, dizajnera, obrazovnih i privrednih institucija. Dizajn, kao posebna oblast kulture, postaje element koji ima sposobnost da reanimira industrijsku proizvodnju i da doprinese razvoju konkurentnosti između proizvođača na lokalnoj-regionalnoj sceni. Kreiranje multidisciplinarnih platformi sa jasno definisanim identitetom industrijskog dizajna, u vidu brenda, koji je prepoznatljiv na međunarodnoj sceni omogućava isticanje regiona na globalnoj mreži što posledično dovodi do priliva investicija i kapitala po principu koji je realizovan u zemljama Skandinavije. Cilj otvorenog dijaloga, kao inicijatora daljeg rada, je stvaranje konkurentnih domaćih proizvoda koji mogu da se iznesu na svetsko tržište, čime bi se afirmisala balkanska industrija nameštaja i pozicionirao region sa jasnim vizuelnim identitetom. ■

Održivi prostor – OP

Održivi prostor – OP se bavi izradom idejnih rešenja konvencionalnog, recikliranog i eksperimentalnog nameštaja. Rešava konstruktivne probleme, istražuje u oblasti višefunkcionalnog nameštaja u skladu sa ekološkim principima.

Održivi prostor čine: Tatjana Mitrović, Jelena Obraov i Vladislav Mitić.

Na proteklom Sajmu nameštaja u Beogradu u okviru *Izložbe dizajna 2012* predstavili su se višefunkcionalnim tabureima,

Kontejnerima, od recikliranih materijala, foteljom-ležaljkom koja se, kada nije u upotrebi razmontira i odloži, monumentalnom lampom i držačem za laptop.

Kao učesnik *Izložbe dizajna 2012* DESIGNERS BLOCK, Održivi prostor – OP je dobio priznanje koje je dodelio Beogradski sajam povodom održavanja 50. međunarodnog sajma nameštaja, opreme i unutrašnje dekoracije i međunarne izložbe mašina i alata za obradu drveta. ■

Jelena Obradov

Na 50. JUBILARNOM MEĐUNARODNOM SAJMU NAMEŠTAJA, OPREME I UNUTRAŠNJE DEKORACIJE u HALI 2 NIVO C od 12 do 18. novembra 2012. godine održana je izložba ULUPUDS JE VIDLJIV, radova članova ULUPUDS-a: arhitekata, dizajnera, slikara, vajara, fotografa, kostimografa, scenografa, dizajnera, tekstilaca, keramičara i teoretičara kao i radova studenata bazičnih obrazovnih fakulteta i škola i srodnih umetničkih asocijacija iz regionalnog okruženja.

Dizajnerka Milica Ilić Mrvić, sa svojom kolekcijom *ELEMENT BY MILITZA*, se predstavila sa komodom *Bure*, koja je dobila nagradu *Otkrića na Sajmu nameštaja u Parizu – Maison & Objet*. Takođe je tu bio *klub-sto Kokon*, koji je dobio nagradu *Tendencije u Parizu od čuvene agencije Neli Rodi*, koja diktira trendove u svetu. Pored su se našli i drugi komadi koji su oduševili publiku na Sajmu nameštaja u Beogradu. Komadni nameštaj je izrađen od punog drveta, a u pitanju je egzotično drvo, wenge i iroko. Milica Ilić Mrvić već 15 godina se uspešno predstavlja u svetu sa svojom kolekcijom proizvedenom u Srbiji.

ULUPUDS je vidljiv

Na jubilarnom, 50. međunarodnom sajmu nameštaja ove godine održana je izložba Udruženja likovnih umetnika primenjenih umetnosti i dizajnera Srbije (ULUPUDS-a) povodom šezdeset godina postojanja pod nazivom Ulupuds je vidljiv.

Budući da se prezentacije proizvođača nameštaja i dizajn usko preplicu, nama organizatora je bila da se ideja, s jedne, i proizvodnja s druge strane, približe u cilju bolje saradnje i neposrednije komunikacije. Uz prezentaciju vrhunskih dometa dizajna nameštaja i enterijerskog dizajna kao izraza tekuće produkcije i dostignuća, kako u nas tako i u okruženju i Evropi, na Sajmu su, u Hali 2, bili predstavljeni umetnički radovi članova ULUPUDS-a: arhitekata, dizajnera, slika-

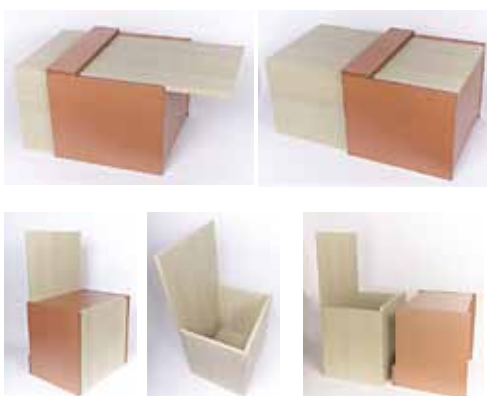
Lampe
– radovi dizajnera
Marka Gavrilovića

ra, vajara, fotografa, kostimografa, scenografa, dizajnera tekstila, keramičara i teoretičara kao i radovi studenata bazičnih obrazovnih fakulteta i škola: Arhitektonskog, Fakulteta primenjenih umetnosti, Šumarskog fakulteta, Megatrenda i dr, ali i srodnih umetničkih asocijacija iz regionalnog okruženja: Slovenije, Bosne, Hrvatske i dr.

U cilju oživljavanja ovako bogate i slojevitte prezentacije bili su organizovani prateći programi koji su obuhvatali radionice za studente i posetioce, stručna i popularna predavanja, okrugle stolove, prezentacije, susrete i razgovore sa učesnicima Sajma što je na direktan način povezovalo relevantne i zainteresovane, i što je svakako izazvalo veliku pažnju publike i medije.

Za ovaj značajan jubilej, 60 godina Ulupuds-a i 50 godina Sajma nameštaja, predstavljeni su vrlo raznoliki radovi.

Stočić Dva kao jedan, autor Nina Nikolić,
član ULUPUDS-a, Dizajn sekcija, nagrađena na Sajmu nameštaja

Njeno visočanstvo

PIŠE: prof. Zvonko Petković

Za bilo koju studiju o stilovima u unutrašnjoj dekoraciji, konkretno o nameštaju, Egipat može da predstavlja polaznu tačku. Bez obzira na podelu i na određena saznanja, što u ovoj oblasti predhodi egipatskoj civilizaciji, mnoge polazne osnove i stavovi se vezuju baš za drevni Egipat. Međutim, stolica je elemenat koji teoretičari, istoričari i mnogi drugi, vezuju za period koji je mnogo stariji od egipatske civilizacije.

I pračovek je posle lova i mnogih drugih fizičkih svakodnevnih aktivnosti, imao potrebu za odmorom, koji nije bio samo vezan za položaj ležanja, već onaj koji je sličan ČUČNJU, položaj koji je nama poznat kao SEDE-NJE. Da bi tu potrebu zadovoljio, našao je adekvatan komad PRIRODE, najverovatnije u početku to je bio kamen, ali kao tvrd materijal nije mogao da mu pruža potpuni ugođaj. Kamen je pre svega hladan i nepogodan za česta premeštanja. To pračoveka nagoni na dalju potrag, pa rešenje nalazi tako što sedište formira od gomile sitnijih i krupnijih grana, koje povezuje u neki vid snopa. Ovaj vid SEDIŠTA je bio neuporedivo bolji jer je pre svega mekši, topliji, mnogo lakši, jednostavnije se formira, a po prelasku u horizontalni položaj svoje sedište može da pretvori u izvor toplote (sl. 1).

Daljim razvojem DRVO koje počinje masovnije da koristi, pruža našem pretku mogućnost da komad trupca iskoristi kao sedište, koje mu čak pruža mogućnost da po prvi put reguliše i visinu sedišta. Možda je to čak i prvi put u razvoju pračoveka, da mu taj komad kompaktne drvene mase, omogućiti da formira statusni položaj u zajednici, formirajući viša i niža sedišta (sl. 2). Razvoj drvene stolice, sve više dobija različite forme sedišta: u drveni prsten usađuje tri grane, četiri, tako da sedište već ima izgled tronožnih stolica ili stolica sa četiri noge. Sličnih tipova sedišta je bilo i od obliha komada drveta, koje su presećane uzdužno, a sa strane su usađivani komadi debljih grana, koje su formirale noge stolica (sl. 3, 4, 5).

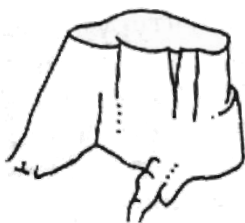
Možda je ovo jedini enterijerski komad nameštaja koji je višestruko definisan, kome je posvećena tolika pažnja, da nije čudno što danas baš ovaj element nameštaja vezujemo i za vrstu statusnog simbola. Fotelja – njeno visočanstvo, je komad enterijera koji zauzima dominantan položaj u prostoru. Vladari i veleposednici su je koristili kao prestono sedište – tron, koji je dominirao i na taj način samog korisnika postavljao na uzvišen položaj.

Pojam organizovanog komfora koji, u stvari, predstavlja odraz razvitka društva u svim njegovim vidovima, nastao je, verovatno, s pojavom prvih čovekovih SKLONIŠTA. Iako su religiozne preokupacije imale prednost (najbrojnija arheološka otkrića su svuda hramovi i oltari), interesovanje za ukrašavanje staništa manifestovala su se kod svih naroda bez obzira na njihov geografski položaj.

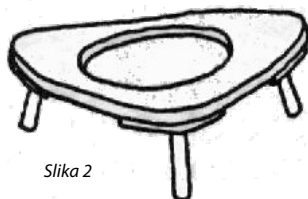
Unutrašnja arhitektura sa svim svojim elementima: pokretnim ili stabilnim (vrata, prozori, kamin, nameštaj, posuđe itd.), stalno se usavršavala. Unutrašnja dekoracija je dostigla veliki procvat i istančan ukus u starom Egiptu, Grčkoj i Rimu, što se nastavilo u specifičnom ukusu i karakteru u Vizantiji. Do pojednostavljenja dolazi u ranom srednjem veku – naročito u zemljama zahvaćenim stalnim seobama. Unutrašnja dekoracija je do-

živela procvat u vreme renesanse, dobijajući originalna obeležja u različitim zemljama. Zatim su stilovi unutrašnje arhitekture nastajali na dvoru francuskih kraljeva i u drugim oblastima Evrope, gde su prošli kroz mešovite periode u XIX veku, da bi u naše doba dobili potpuno novi oblik i postali sintetizovani, veoma uprošćeni, što izražava osećanja epohe.

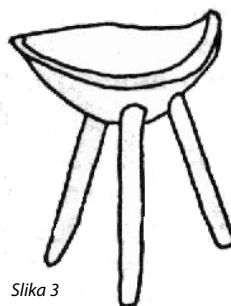
Tokom čitave svoje evolucije tip stana i njegova opšta arhitektura (bilo u palati, bilo u skromnoj kući), uticali su na stil enterijera. Ovu celinu bogati su ostvarivali koristeći znanja umetnika, a u narodnoj arhitekturi to su učinili vremenska selekcija i narodni genij. Ovo je pojava na svim meridijanima. Uprkos velikim razlikama (materijalnim mogućnostima, načinu života, klimi, psihologiji, religiji i drugo), ljudi su ostavili pečat svog specifičnog shvatanja o načinu organizovanja unu-

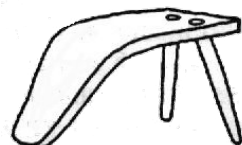
Slika 1

Slika 2

Slika 3

Slika 4

Slika 5

fotelja

trašnjeg prostora. Smatramo da je korisno još jednom istaći da se umetnost unutrašnje dekoracije razvila u skladu sa materijalima i tehnikom kojima je raspolagalo društvo u pojedinim istorijskim epohama, ali i u skladu sa duhovnom evolucijom ideja i filozofskih shvatanja. Otuda taj pojam nije lak za proučavanje, pa ako ga razmatramo u okviru velikih epoha, možemo konstatovati da je prethrišćansko doba imalo svoj način organizovanja (iako različit u Egiptu, Grčkoj i Rimu), da je asketskom u duboko religioznom srednjem veku umetnost ukrašavanja imala posebne oblike, (sl. 6, 7, 8) a da su se renesansa i kasniji periodi manifestovali sasvim različito. (sl. 9, 10) Na kraju, XVII vek, bogat umetničkim stvaralaštvom, udario je temelje nizu stilova savršenog sklada, ali koji su trajali samo nekoliko decenija ili kraće. Svaki stil ili epoha odgovarao je tehničkim i duhovnim dostignućima tog vremena, bilo da je reč o pojedinima ili o narodnom stvaralaštvu.

Savremeno društvo, čiji je tehnički napredak ogroman, zamišlja svoj enterijer prvenstveno kao funkcionalan. Taj imperativ našeg doba odražava se i na naš život.

U stvari, ono što je karakteristično za jedan stil, ono što mu daje vitalnost, pravo postojanja i snagu da opstane kroz vekove, zavisi od stepena originalnosti umetnika da svoje vreme izrazi odgovarajućom tehnikom i duhovnošću. A dekorativno stvaralaštvo u svakom najboljem vidu otkriva materijalni i duhovni stepen datog momenta u istoriji kulture.

U ovom delu sam pokušao, da na što je to moguće kraći način, dočaram ono što je u istoriji stilova oblast izučavanja smeštena u nekoliko godina. Sva ova priča koja se u ovom delu odnosi na uopštenost prikaza stilova kroz epohe je takođe potpuno primenljiva i na komadne delove koji spadaju u pokretne elemente enterijera, pre svega stolice, fotelje itd.

Egipatska civilizacija, od koje počinjemo, pruža nam podatke i dokaze o načinu organizovanja enterijera, što prema naučnim istraživanjima datira četiri hiljade godina pre naše ere.

Ne može se precizno odrediti kad su se u stanovima pojavili prvi komadi nameštaja. U starom Egiptu sedelo se na stolicama kojih

je bilo u više varijanti: naslonjače različitih visina, sa naslonima za leđa i naslonima za ruke, sa nogama u obliku šapa divljih životinja (naročito lava), tabureti ili na rasklapanje, sa nogama u obliku slova X javljaju se kasnije. Korisno je toliko bilo povezano s lepim, da nije postojala posebna reč za LEPO, a posebno za KORISNO, nego je samo jedna reč istovremeno označavala i lepo i korisno. Egipatska dekorativna umetnost dostigla je visok nivo naročito u kreiranju nameštaja – stolica, u duborezu i rezbariji, islikanih delova (crno, belo, crveno), kaljenog metala, pozlate inkustacije itd.

Stara Grčka nije preuzela religiozni duh Egipćana ili drugih naroda. Heleni su voleli život sa svim njegovim radostima i slavili su ga prilikom svetkovina, uključujući i religiozne i umetničke. Heleni su bili prvi umetnici i filozofi čovečanstva; njihov duh, njihova osećajnost, racionalnost, um i vedrina odrazili su se u svim oblastima stvaranja. Ovaj mnogostrano darovit narod znao je da u svakidašnjem životu stvori ambijent po svom ukusu i u svom duhu.

Stan starih Helena, dosta skromno namešten, dokazivao je svakim komadom name-

štaja izvanredan osećaj za razmere. Stolicе su imale mnogobrojne oblike – od stolica sa visokim naslonom do tabureta na rasklapanje, vrlo fino i elegantno ukrašenih. Bilo bi veoma neprimereno da se ne pomene grčka stolica – KLISMOS, stolica koja je neiscrpna kao nadahnuće i konstruktorima i projektantima današnjice.

Rimljani – građevinari i arhitekti velikog dara i znanja – potpuno su shvatili ornamentalnu vrednost kako nepokretnih, tako i pokretnih enterijerskih detalja (elemenata enterijera). Preuzimajući iskustva predhodnika, najviše Helena, Rimljani veoma uspešno unose i duh svoje kreativnosti kako u arhitekturu tako i u detalje. Unutrašnja arhitektura u starom Rimu karakteriše se raskošem i dekorativnim luksuzom.

U sobama je bilo malo nameštaja: skrinje raznih veličina (korišćene u iste svrhe kao i kod starih naroda), kreveti, stolice u više varijanti. Stolicе, kao i ostali komadi nameštaja, izrađivani su od skupocenih vrsta drveta, kamena i metala, u raskošnom duborezu i ukrasima. Kao i kod Helena i u drevnom Rimu krevet je bio najčešći komad nameštaja; oni kojni su služili za ručkove, jer su Rimljani kao i Grci jeli ležeći, oslonjeni na lakat. Kreveti su kao takav komad nameštaja bili posebno ukrašavani i pokriveni dušecima i jastucima od skupocenih tkanina. Umetnici starog Rima, verovatno poreklom iz Grčke ili Male Azije, inkrustirali su drvo sedefom ili slonova-

čom, pokrivali ga ornamentalnim motivima od pozlaćene bronzе ili srebra, ponekad s finim pločicama od kornjačevine.

Ova se umetnost razvija u Istočnom Rimskom Carstvu, VIZANTIJI, čija je prestonica bila u Vizantu (današnji Carigrad), između VI – XV veka. U mešovini naroda, jezika i kulture, prevladavao je helenizam, što nije značilo da su Grci bili najbrojniji, već da se njihova kultura nametala. U ovom periodu nameštaj se pravi od skupocenog drveta (sl. 11, 12).

Interesantna činjenica je da su baš Heleni bili ti koji su filozofiju života tumačili kao smisao uživanja, a da baš oni nisu razmišljali o fotelji. Da li ovaj element za sedenje uopšte i predstavlja mesto u kome se uživa, ili je to samo prividnost koja je praćena prolaznošću mode ili nekakvog shvatanja koje se definiše kao deo iracionalne stvarnosti?

FOTELJ (franc. fauteuil, novolat. fadestorium, starofranc. faldesteuil, faudesteuil, nem. faltstuhl – složiva stolica, od starogerm. faldam sklapati i stoul sedište), sedište s naslonom za ruke i leđa, naslonjač drvene ili metalne konstrukcije. Sedište mu je delimično ili potpuno pokriveno tkaninom ili kožom, a ređe je sastavljeno od drvenih letvica. U antičko doba, sklopiv naslonjač s nogama koje su vidu latiničnog slova „X“; u novije vreme, opšti naziv za naslonjače (sl. 13).

Fotelja (franc. fauteuil), udobna, tapacirana naslonjača kod koje prostor između

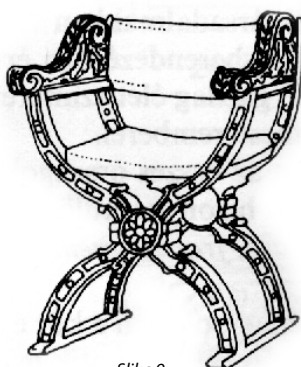
oslonca za ruke i sedišta nije ispunjen (sl. 14) – za razliku od beržere (franc. bergere pastirica; široka naslonjača), široka naslonjača sa punim naslonom za ruke (tj. kojoj je deo između naslona za ruke i sedišta, tapaciran). Ima, gotovo uvek, meko tapaciran jastuk koji obavezno prati oblik sedišta i povećava udobnost sedenja. Oblici beržere su veoma različiti: ponekad imaju visok leđni naslon i uši, a ponekad su sa niskim leđnim naslonom koji, u blagom luku prelazi u naslon za ruke. Beržera se pojavila u Francuskoj oko 1725. godine u vreme Luja XV i verovatno se razvila iz naslonjače nazvane *konfesional* (francuski naziv za fotelju sa visokim, ravnim, leđnim naslonom koji, u gornjem delu, u visini glave, dobija proširenja (*uši*). One povećavaju komfor i, donekle, skrivaju lice onoga ko u takvoj fotelji sedi – zbog čega je sedište i dobilo naziv koji asocira na ispovedaonicu. Ovo sedište se pojavilo u Francuskoj, u vreme Luja XIV. Slična fotelja se u Engleskoj naziva (Grandfather's chair – dedina stolica). To je

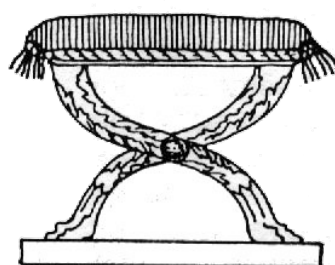
Slika 6

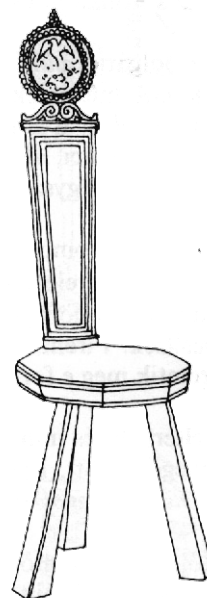
Slika 7

Slika 9

Slika 8

Slika 10

Slika 11

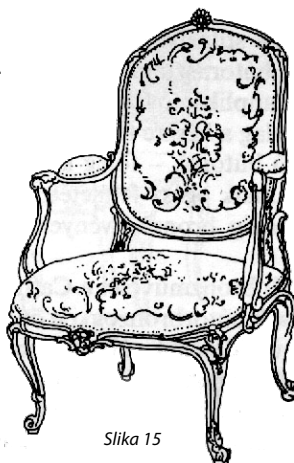
Slika 12

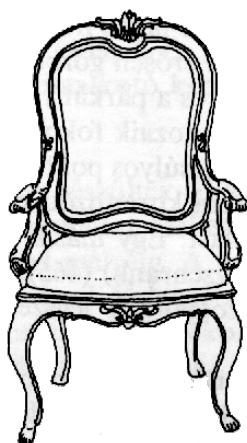
Slika 13

Slika 14

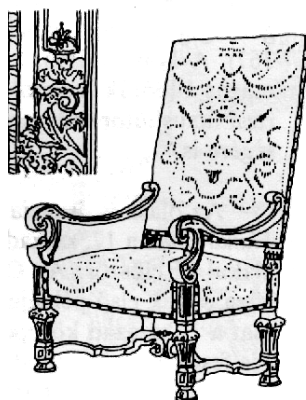
Slika 15

Slika 16

Slika 17

Slika 18

Slika 19

naziv za fotelju koja je osmišljena za udobno sedenje, naslonjača koja na leđnom naslonu, u visini glave, ima proširenja (*ušš*). Pojavila se u Engleskoj u vreme stila Kraljice Ane (1702 – 1714). Naziv je nastao u Engleskoj u XIX veku. Raniji naziv je bio *Wing – chair*.

U XVIII veku beržere se već prave i u ostalim zemljama i u različitim stilskim oblicima.

Fotelja se pojavila u francuskom baroku u vreme Luja XIII, a odomaćila se i stekla svoj naziv (*fauteuil*) tek u vreme Luja XIV. U Francuskoj je, prema obliku naslona za leđa, dobijala različite nazive: *fauteuil médaillon droit* (fotelja sa naslonom za leđa u obliku ravnog medaljona) (sl. 15), *fauteuil médaillon cabriolet* (fotelja sa naslonom za leđa u obliku izvišenog medaljona), *fauteuil a dossier ecusson* (fotelja sa naslonom za leđa u obliku štita) (sl. 16), *fauteuil de bureau* (fotelja za pisani sto) (sl. 17), *fauteuil a dossier a colonnes datechees* (fotelja sa leđnim naslonom na odvojenim stubićima), *fauteuil a la reine* (kraljičina fotelja), *fauteuil cabriolet dossier chapeau* (kabinet fotelja sa leđnim naslonom u obliku šešira), *fauteuil a dossier carre* (fotelja sa četvrtastim leđnim naslonom) (sl. 18), itd.

Možda je ovo jedini enterijerski komad nameštaja koji je tako definisan, kome je posvećena tolika pažnja, da nije čudno što danas baš ovaj element nameštaja vezujemo i za vrstu statusnog simbola. Fotelja – njeno visočanstvo, je komad enterijera koji zauzima dominantan položaj u prostoru. Vladari i veleposjednici su je koristili kao prestono sedište – tron, koji je dominirao i na taj način samog korisnika postavljao na uzvišen položaj. U današnje vreme, kada se pre svega u izradi nameštaja strogo vodi računa o ergonomiji, ovaj komad, njeno visočanstvo, se može čak i provući sa manjim ergonomskim greškama, samo da joj dominantnost ne bude narušena. Materijali od kojih se izrađuju fotelje su u neograničenim paletama. Kombinacija različitih materijala je takođe dozvoljena, bez obzira što u nekim drugim komadima nameštaja takva kombinatorika je nedopustiva. Većina komada nameštaja se projektuje tako da bude u funkciji čoveka, a kod fotelje, je izgleda slučaj da se čovek prepušta njenom visočanstvu. Nekako mu je teško da je napusti i da svoj život nastavi bez nje, ukoliko je već bio u prilici da je koristi i da mu njeno visočanstvo bude potvrda snage koja prvenstveno proističe iz vlasti (sl. 19).

Često sam se pitao kako su ljudi uopšte živeli, a da nisu imali saznanja o fotelji. Da li je život bez fotelje bio manje kvalitetan? Da li su ljudi pre pronalaska fotelje drugačije razmišljali, pa su zbog toga i ta velika svetska otkrića bila pre XVIII veka, kada je ovaj enterijerski detalj i bio obnarodovan – NJENO VIŠOČANSTVO FOTELJA. ■

Pretpostavke za razvoj i

PIŠE: dipl. ing. Miloš Tica
triumph.co@sbb.rs

Mnoga pitanja u vezi sa računarima su poznata širokom krugu korisnika. U ovoj temi ćemo samo podsetiti na neke stvari na koje treba da se obrati pažnja prilikom izrade, uvođenja i korišćenja računarskog i informacionog sistema.

1. HARDVER

Računarske mreže su danas komercijalno dostupne i najmanjim preduzećima, čak i pojedincima. Najraširenije su tzv. lokalne mreže računara (LAN/Local area network). One se sastoje od jednog ili više servera, u zavisnosti od veličine mreže i grupe računarskih radnih stanica (klijenata), povezanih klasičnim ili optičkim kablovima ili savremenim bežičnim ruterima.

Mreža računara

Osnova računarske mreže je server, čije su dve osnovne funkcije: administracija mreže računara i administracija baze podataka.

U okviru administracije mreže računara definišu se topologija mreže, računarska konfiguracija, protokoli prenosa podataka, prava korišćenja hardvera i softvera i mnoge druge stvari. Ove poslove obavljaju posebno obučeni stručnjaci, administratori računarske mreže, koji rade i jednostavnije hardverske intervencije. Za veće mreže računara obavezno mora da se izdvoji najmanje jedan serverski računar, a po potrebi i više njih. Naprimera, na Šumarskom fakultetu računarska mreža broji više od 140 radnih stanica i za njihovu podršku ugrađena su tri servera (za razne namene). Kadrovsku podršku čine tri administratora sistema.

U savremenom poslovanju značajna stvar je da svaki računar u svetu može da bude ravnopravna radna stanica, pod uslovom da ima odobren pristup u matičnu mrežu računara. To znači da rukovodioci preduzeća, ma gde se nalazili, mogu da imaju uvid u poslovanje

preduzeća na isti način kao što ga imaju kod kuće, ali ipak malo usporen.

U većim i složenijim poslovnim sistemima formiraju se distribuirane mreže raznih nivoa, čak i do svetski raširenih mreža (WAN/Wide area network).

Intranet je poseban oblik računarske mreže, gde je komunikacija analogna Internetu, samo je reč o privatnoj mreži preduzeća, korporacije ili institucije.

Server baze podataka

Server baze podataka služi za smeštanje podataka, njihovu obradu i čuvanje. Radne stanice posredstvom programa šalju serverima zahtev za izdavanje podataka, koji server interpretira, vrši željenu selekciju podataka i zatim izabrane podatke prosleđuje radnoj stanici. Protok podataka kroz lokalnu mrežu računara je sa današnjom tehnikom vrlo zadovoljavajući i biće sve brži i brži.

Značajna stvar je da server baze podataka treba da ima posebnu konfiguraciju diskova, koja obezbeđuje višestruku zaštitu podataka (tzv. mirroring), gde se podaci paralelno upisuju na dva ili više diskova. Za te potrebe je razvijena posebna tehnika (RAID), sa mogućnošću rada na više nivoa zaštite. Preporučuje se ugradnja zaštite podataka makar po najnižem nivou zaštite, sistemu RAID-1.

U okolnostima kad je neophodan apsolutno neprekidan rad sistema moguće je upariti dva ili više računara, gde prateći računari automatski preuzimaju rad od računara koji je ušao u otkaz ili koji čak paralelno rade potpuno iste stvari (tzv. tandem računari).

Zbog mogućnosti dešavanja nekih vanrednih situacija (požar, zemljotres i sl.) dobro je da su programi i baza podataka pohranjeni na dva računara koja su i fizički udaljena jedan od drugog. Poželjno je da su i kopije programa i baza podataka na nekom mediju takođe fizički dislocirane u odnosu na glavni računar.

Ponekad korisnik, radi uštede, ispostavlja zahtev da server baze podataka istovremeno bude i jedna radna stanica. Današnja cena računara je takva da čak i sasvim mala poslovna računarska mreža treba da ima svoj zaseban server podataka. Funkcija servera je tada jasno izdvojena, a to omogućava i jednostavnije kombinovanje operativnih sistema u jednoj mreži.

Radne stanice (klijenti)

Prenosivi (laptop) računari su danas dostigli moć da budu ozbiljne radne stanice. Mogu se jednostavno uključiti ili isključiti iz mreže,

poneti kući i vratiti nazad. Za mnogo poslovnih funkcija su više nego dovoljni.

Međutim, klasični (desktop/stoni) računari imaju pogodnost posebne vrste, a to su ekrani. Prenosivi računari su relativno teški i njihovi ekrani ne prelaze 17". Ekran stonih računara idu danas od 19 do 25 inča i više. Veliki ekrani daju korisnicima i veće mogućnosti za rad, naročito u aplikacijama koje koriste grafički pristup obradi podataka: u projektnim biroima, službama koje prate proizvodne procese, u svim aplikacijama koje koriste kartografske sisteme, poslovne grafičke prezentacije i slično. Obično veće ekrane prate i kvalitetnije grafičke kartice, rad sa njima je ugodniji, a slika je bliža prirodnoj.

Apple je razvio stonice računare izuzetno velike rezolucije (*retina ekrani*) i počeo da preuzima vodeće mesto u oblasti desktop računara. Zato sve više raste i interes za njihov operativni sistem Mac OSX, kao i za razvoj programa za Mac.

U zadnje vreme se kao pomoćne radne stanice koriste računari sasvim malih dimenzija (10", 11" ...), računarske table i palmtop računari. Oni su pogodni za rad na terenu, naprimera, na gradilištu, ulici, vozilima i slično. Mogu biti direktno uključeni u osnovni sistem putem mobilne telefonije ili Interneta, ali i preneti podatke preko nekog medija (flash, kartice, ...). U velikoj ekspanziji je upotreba i mobilnih telefona-računara (Blackberry, Samsung, Nokia ...).

Ponekad je prirodna sredina fizički ili hemijski agresivna za standardne računare, naprimera, vlaga, prašina, hemijske materije, vibracije, buka i slično, kako to zna biti u proizvodnji. U toj situaciji se koriste tzv. *industrijski računari* mnogo otporniji na smetnje takve vrste.

Procesor

Arhitektura personalnih računara počela je sa 8 bita (Sinclair, Commodore), pa zatim 16 bita (IBM, Intel). Posle ovih faza dosta dugo je vladala 32. bitna arhitektura (Intel, AMD, Motorola) i većina danas aktivnih računara se uklapa u taj model. 32 bita su bila vrlo moćna osnova na kojoj su razvijeni i korišćeni mnogobrojni, čak i vrlo zahtevni programi.

Danas se proizvode računari sa 64. bitnom arhitekturom, principijelno mnogo bržom i sa mnogo većim mogućnostima. Problem je što je većina postojećih programa još uvek bazirana na 32. bitnoj arhitekturi, koji na 64. bitnoj arhitekturi rade samo u simulacionom modu, te ne mogu da iskoriste punu moć procesora. U toku je veliki posao izrade programskih alata (kompajlera, ...) koji gene-

korišćenje informacionih sistema

rišu programski kod optimizovan za 64 bita. Poznavaoi računara kažu da su takvi programi osetno brži u odnosu na 32. bitnu arhitekturu, što je posebno važno za grafičke programe i najsloženije algoritme. Vrlo brzo će se potpuno preći na novu arhitekturu, a 32 bita će postati samo značajna istorijska faza razvoja.

Prateća oprema

Osim računarskih radnih stanica koriste se i drugi mnogobrojni uređaji. Najvažniji i najčešći su štampači i skeneri raznih dimenzija i rezolucija, koji mogu biti vezani samo za jednu radnu stanicu ili se nalaziti negde u mreži i biti na usluzi svim radnim stanicama. U drugom slučaju treba uzeti kvalitetnu opremu, laserski štampač većeg kapaciteta i bolje rezolucije. Interesantno je da se za istovremeno štampanje više kopija dokumenata još uvek koriste, skoro zaboravljeni, matrični štampači (sa iglicama).

2. OPERATIVNI SISTEM

U hijerarhiji programa najznačajniji program je operativni sistem. To je osnovni pogonski program, program koji računaru *udahnuje život*, program koji omogućava da drugi, korisnički, programi rade ono za šta su namenjeni. Postoje mišljenja da je operativni sistem najsloženiji proizvod koji je napravio čovek.

Kroz brzi razvoj računarstva napravljeno je nekoliko operativnih sistema za personalne računare i mreže računara. Neki od njih su van upotrebe ili se koriste vrlo retko (OS2, Novell, Unix,...). Danas su u masovnoj upotrebi dva operativna sistema: Windows i Linux.

Windows

Microsoft-ov Windows je dominantan. Radi se o operativnom sistemu koji se razvija skokovito. Svaki nekoliko godina (dve, tri,...) menja se osnovna verzija, a između njih se prave popravke i korekcije, u računarskom žargonu *zavrpe*.

Najozbiljniji skok je napravljen pred kraj 20. veka vrlo pouzdanom verzijom za mrežni rad (NT32), koja je potpuno izbacila prethodno rašireni Novell. Od tada je urađeno nekoliko manje ili više uspešnih verzija, Vista, XP. Danas (kraj 2012. godine) aktuelan je Windows-7, ali već je počela i komercijalna distribucija verzije Windows-8.

Najvažnija stvar kod OS Windows je to što je bazično napravljen kao *grafički/vizelni* operativni sistem. To je omogućilo da Microsoft uspostavi grafičke standarde i omoguću jed-

nostavnu softversku podršku vizeulnom programiranju. Zato nije čudo da su svi sistemski programi za podršku, pa i sami korisnički programi, vizuelno izvedeni na principijelno isti način. Prozori, dugmad, meniji i mnoge druge komponente su deo operativnog sistema. Međutim, sistem je napravljen tako fleksibilno da i drugi korisnici mogu programirati složene sisteme po svom nahođenju, koristeći slobodan izbor sistemskih komponenta u skladu sa svojim idejama.

Za potrebe razvoja operativnog sistema kompanija Microsoft angažuje na hiljade programera, specijalista u raznim oblastima računarstva. Kao podrška korišćenju računara formiran je čitav niz seminara po raznim oblastima. Kursevi se mogu slušati u ovlašćenim firmama, obično njihovim distributerima, ali moguće je i samostalno učenje i polaganje preko Interneta. Nije lako dobiti sertifikat za administratora sistema. Ono što tu ne valja je što zastarevanjem verzije operativnog sistema zastareva i sertifikat.

Windows je operativni sistem koji se plaća. Komercijalizacija u ovoj oblasti je otišla tako daleko da se uz računar, kao hardver, može odmah kupiti i legalna verzija operativnog sistema. Legalizacija softvera je podržana i zakonskom regulativom koju donose države.

Windows je izveden tako da se kupuje u paketu. Najjeftiniji paket je tzv. *home* verzija, dovoljna za kućnu upotrebu. Skuplja verzija je *professional*, a najskuplji paket je *ultimate*, namenjen većim mrežama računara.

Linux (Linuks)

Drugi rašireni operativni sistem je Linux. Najpre je u AT&T laboratorijama a zatim i na američkim univerzitetima, kao pandan operativnim sistemima velikih *mainframe* računara (IBM, Univac, Honeywell, CDC i drugi), razvijen operativni sistem Unix, za upotrebu na novoj klasi računara, baziranih na mikroprocesorima. Obzirom da je Unix relativno stariji operativni sistem, razvijen dok računarska grafika nije bila moguća kao standard, on je posebnu pažnju posvetio osnovnim funkcijama i pouzdanosti rada računara. Tako je razvijeno jedno izvanredno *jezgro/kernel*, koje je kasnije omogućilo i uključivanje naprednijih tehnologija. Unix se i danas koristi, ali nešto ređe (Solaris SUN Microsystems).

Sledeća faza izrade operativnih sistema počela je idejom Linusa Torvaldsa da se uspostavi nova softverska filozofija *slobodan izvor* ni kod sa *slobodnom distribucijom*. Drugim rečima besplatan softver. Unix je divergirao u operativni sistem Linux i od tada kreće lavina izrade ovih operativnih sistema. Kroz više gra-

na razvijeno je možda i stotinjak Linuxa, koji su specijalizovani po raznim oblastima. Postao je popularan iz više razloga: to je izvanredan mrežni operativni sistem, bar na nivou *jezgra*; obzirom na ipak manju zastupljenost u svetu, za njega je manji i interes *štetočina* i treće on je bazično akademski proizvod i kao takav je besplatan.

Da se, u eri grafičke komunikacije sa računom Linux ne bi ugasio, morao je i on vremenom da uključi grafičku podršku. U tom smislu razvijeno je nekoliko grafičkih dodataka.

Otvorenost programskog koda omogućila je razvoj Linuxa svakome ko to želi. Pojavile su se njegove mnogobrojne varijante, koje su dodavale nove i nove mogućnosti. Ne radi se tu o različitim verzijama jednog proizvoda, nego o proizvodima koje su razvijale razne kuće. U jednom trenutku jedan Linux stekne popularnost, zatim drugi, pa treći itd. Ovdje ću navesti samo nekoliko najpoznatijih Linuxa, koji se distribuiraju i kod nas: GNU, Red Hat, Mandrake, UBUNTU, SUSE, Debian, Fedora... Ta nestalnost je nešto što može korisnike da odbije od njegove upotrebe. Moramo da se nadamo da je makar stabilno jezgro sačuvano u dobroj meri. Komercijalni interes softverskih kuća je u davanju podrške korišćenju njihovog Linuxa ili čak prodaji naprednijih verzija.

Danas je Linux krenuo u dva značajna pravca. Prvi su super-računari, a drugi mobilni računari. Njegov naslednik je i popularni mobilni operativni sistem Android.

Mac OS X

Kvalitet hardvera Apple-ovih računara (Mekintoša) uvek je bio izuzetno visok. Ali njihov udeo na tržištu bio je mali, verovatno zbog cene, ali i zbog toga što se Apple veže isključivo za vlastiti operativni sistem, za koji nije rađeno mnogo programa. Međutim, današnji trend porasta prodaje ovih računara uticao je da softverske kuće preispitaju svoju politiku i sve više prilagođavaju svoj softver da radi i pod njihovim operativnim sistemom.

Mobilni operativni sistemi

U sferi palmtop računara najpoznatiji operativni sistem je Android, ali programiranje za njega je, zbog bezbroj verzija i hardverskih primena, prilično otežano. Pogotovo je teško imati jednu razvojnu platformu koja pokriva sve verzije Androida. Ali i u tom smislu postoje pomaci i softverska kuća Emarcadero ozbiljno radi na ovom problemu.

Microsoft je u ovoj oblasti napravio ozbiljan prodor operativnim sistemom Microsoft

Mobile. Programeri radeći na standardnoj računarskoj platformi u Visual studiju jednostavno generišu programe za palmtop računare, ali isključivo pod njihovim operativnim sistemom.

Današnji hardver omogućava da mobilni telefoni istovremeno budu i računari. U tom smislu razvijeno je više operativnih sistema za tablet i mobilne računare, koji se jednim imenom zovu iOS. Najpoznatiji iOS sistemi su iPhone, iPod, iPad. Za tablet i mobilne računare takođe se koristi Android.

Štetočine

Neverovatna masovnost i rasprostranjenost OS Windows je omogućila i razvoj jedne posebne *industrije softvera* sa kojom se sigurno svi srećemo pri korišćenju računara. Radi se o raznim oblicima računarskih štetočina, koji mogu korisnicima naneti veliko zlo: *virusi, crvi, spamovi, tajni agenti, spavači* i drugi. Danas je najmanja šteta ako virus iz *čiste zlobe* uništi vaše podatke ili čak i hardver. *Tajni agenti* špijuniraju vaš računar, posebno vašu komunikaciju sa svetom, lukavo menjaju vaše podatke i slično. Strpljivi *spavači* traže priliku da iskoriste vašu neopreznost i sa vašeg bankovnog računa dignu deo novca ili čak u potpunosti isprazne račun.

Naravno da je u ovoj oblasti uspostavljen i *security* sistem. Napravljeni su brojni anti-

rusni programi, koji otkrivaju i uništavaju štetočine kad je to moguće. Međutim, uvek se javljaju novi i novi *virusi*, a zaštita kasni bar za jedan korak. Obzirom da se tu radi i o kriminalnim radnjama, u mnogim policijama sveta postoje službe za računarski kriminal.

Veliko je pitanje da li se u eri globalne komunikacije uopšte može napraviti operativni sistem koji principijelno ne dozvoljava rad štetočina. A posebno je pitanje, da li se to uopšte i želi. Pozitivna vest je da je Kasperski najavio razvoj *apsolutno bezbednog* operativnog sistema.

3. PROGRAMI ZA PODRŠKU

Osim samog operativnog sistema, matične kuće, ali i sasvim nezavisne softverske kompanije, nude brojne programe, koji danas predstavljaju standardne alate u poslovnoj praksi preduzeća.

Najpoznatiji takvi alati su *office* programi. Microsoft, kao poseban paket, prodaje u celini ili pojedinačno tekst procesor Word, program za rad sa tabelama Excell, program za prezentacije Power Point. Posebno važan je program za elektronsku poštu Outlook, zatim je tu Internet Explorer, program za multimedije Windows Media Pleyer, program za planiranje radova Project Manager i još mnogi drugi programi.

Osim Microsoft-ovih programa, ogromna je paleta sličnih proizvoda od strane nezavisnih proizvođača.

U pretraživanju Interneta tu su Mozilla i Google, u oblasti grafičkog dizajna tu su Adobe InDesign, Adobe Illustrator, Adobe Photoshop i Corel-draw; za projektovanje Autocad, u oblasti planiranja projekata i izvođenja radova Primavera, u oblasti komunikacija tu je Skype.

Danas su vrlo interesantne tzv. društvene mreže, preko kojih se obavlja lična prezentacija i komunikacija (Facebook, Twitter). U oblasti predstavljanja znanja najznačajnija enciklopedija je Wikipedia.

Najveći broj nezavisnih programa razvijen je za operativni sistem Windows. Manje za Linux. Neki programi su razvijeni za oba operativna sistema, ali i tada Linux verzije mogu da imaju izvesna ograničenja. Naprimera, poznati generator aplikacija Delphi je imao svoju verziju Kylix, namenjenu za Linux, koja je bila prilično reducirana u odnosu na original. Na kraju je, zbog brojnih verzija Linuxa, ta grana razvoja softvera ugašena.

Potpuno je sigurno da postoje i softverski proizvodi koji sasvim ravnopravno tretiraju oba operativna sistema. U tu klasu spadaju i vrlo važni programi za upravljanje bazama podataka.

euroinspekt - drvakontrola d.o.o.

Zagreb, Preradovićeve 31 a
tel.: +385 1 4819 649; tel./fax: +385 1 4817 187
drvakontrola@euroinspekt-drvakontrola.hr
www.euroinspekt-drvakontrola.hr

• atestiranja, sertifikacija, laboratorijska ispitivanja i određivanje kvaliteta:

nameštaja i delova za nameštaj, građevinske stolarije – prozori i vrata, podnih obloga – parketa, drvenih elemenata konstrukcija, drveta i drvenih proizvoda za:

- industriju nameštaja,
- građevinarstvo,
- brodogradnju,
- trgovinu

• **laboratorijska ispitivanja** i sertifikacija proizvoda u skladu s evropskim i nacionalnim normama u akreditovanoj laboratoriji prema normi **HRN EN ISO/IEC 17025:2007**

• sertifikacija sistema i proizvoda prema HRN EN 45011:1998

- utvrđivanje svojstava proizvoda i ocenjivanje usklađenosti u postupku **C i CE** označavanja
- organizovanje ulazne, međufazne i završne **kontrole u procesima proizvodnje**
- **RTC** – edukacija kadrova i organizovanje stručnih skupova u području primene evropskog tehničkog zakonodavstva
- firma je sertifikovana prema normi **EN ISO 9001:2000**

Često su i programi za podršku u okviru Linuxa besplatni. Ovdje se postavlja pitanje, na koje autor ovog teksta ne može da da pouzdan odgovor, *zašto takav besplatan softver nije preuzeo svetsku dominaciju u odnosu na Windows?*. Verovatno zato što Windows prednjači u idejama, što je Windows-u bazična orijentacija na grafiku dala nedostižan *vetar u krila*. Možda ni cena Windowsa nije preskupa. Mnogo se tokom zadnjih godina govorilo da će Linux osvojiti svetski prostor i postati lider u ovoj oblasti, ali to se uporno ne dešava.

U našoj zemlji postoji veliko iskustvo u radu sa oba operativna sistema. Pri tome su na oba sistema postignuti i mnogobrojni uspehi. Naročito u bankarstvu i trgovini. U oblasti prerade drveta nažalost situacija je mnogo lošija. Naš cilj je da se ona popravi. U tom smislu je i pokrenuta serija ovih članaka.

4. BAZA PODATAKA

Vrlo važna komponenta informacionog sistema je baza podataka. Nakon što je matematičar Codd objavio svoju teoriju relacionih baza podataka, prvi komercijalni prodor u ovu oblast, krajem osamdesetih godina 20. veka, napravio je Oracle. Osim Oracle-a, danas na svetskom tržištu postoji nekoliko značajnih proizvođača sistema za upravljanje bazom podataka. U ovu oblast se uključio i sam Microsoft, sa svojim sistemom *SQL-Server*. Zatim, tu su *DB2*, *Interbase*, *Informix*, *Ingres*, *Progres*, *Sybase* i još neki sistemi. Posebno su interesantni *MySQL* i *Postgres*, obzirom da su to sistemi otvorenog koda i slobodni za korišćenje. Microsoft-ov *SQL-Server* je urađen isključivo za operativni sistem *Windows*, dok se ostali sistemi mogu ravnopravno koristiti i na *Linuxu*. Svi ovi sistemi spadaju u klasu tzv. *relacionih baza podataka* koja je još uvek dominantna u poslovnoj praksi i na tržištu.

Ovlašćeni distributer jednog od ovih sistema čak preporučuje: *Stavite bazu podataka na Linux server, koristite Windows radne stanice i imaćete pouzdan rad sa bazom podataka, slobodu u korišćenju Windows programa i nećete imati nikakvih problema u eksploataciji podataka*.

Pojam *baza podataka* se u praksi koristi sa različitim značenjem, ponekad zbog nerazumevanja problema, češće zato što je tako kraće. U vezi sa *bazom podataka* korisnik mora da razlikuje tri značenja:

- Šema baze podataka je opis strukture podataka. Opis sadrži tabele sa svojim poljima, ključeve za pristup tabelama, veze među tabelama, prava pristupa i još neke stvari bitne za manipulaciju podacima.

- Baza podataka je skup svih podataka organizovanih prema prethodno definisanoj šemi baze podataka. Punjenje baze obavlja se programskim transakcijama. Pojedine tabele

mogu imati i milione slogova (banke, veletrgovine).

- Sistem za Upravljanje Bazom Podataka (SUBP). (Na engleskom *Data base management system* ili kraće *DBMS*) je poseban program koji projektantima informacionog sistema omogućava definisanje šeme baze podataka, a korisnicima zatim manipulaciju podacima: selekciju, unos, izmenu i brisanje. Ovaj program se instalira na server podataka i mora da bude aktivan istovremeno sa korisničkim programom koji zahteva podatke. Ukoliko se negde ispred ovih skraćenica nađe slovo *R*, to znači da autor potencira da je to relacionala baza podataka, mada se to danas gotovo podrazumeva.

Ono što distributeri *baza podataka* nude su u stvari sistemi (programi) za upravljanje bazom podataka, t.j. SUBP. Osnovni programski jezik za upravljanje bazom podataka je danas već standardni jezik relacionog tipa *SQL* (*Structured Query Language*), koji ima dve komponente, deo za definisanje šeme baze podataka (*Data Definition Language*) i deo za manipulaciju podacima (*Data Manipulation Language*).

Problemi sa pouzdanosti i efikasnošću rada sa bazom podataka počinju da se javljaju u trenutku kad baza podataka postane ogromna i kad je istovremeni broj transakcija, tj. ulaza u sistem veliki (banke, trgovačke kuće,...). Proizvodnja u preradi drveta ne spada u takve sisteme.

Postoje dve filozofije u izradi sistema za upravljanje bazom podataka (SUBP):

- Čista baza. Namera autora je da izrade sistem kvalitetan u svojoj osnovnoj funkcionalnosti, a to je da se obezbedi pouzdan i brz rad sistema, jednostavna administracija sistema, dobra zaštita podataka i oporavak od incidenata. Programerima se nudi samo standardni relacionalni razvojni alat, a nadgradnja se prepušta drugim softverskim kućama. Takvu filozofiju ima naprimer sistem *Interbase*.

- Napredna baza. U napredne tehnologije krenuli su Microsoft sa svojim *SQL-serverom* i Oracle. Oni su među prvim shvatili da su savremene baze podataka, sa svojim ogromnim brojem podataka, ustvari moćne baze znanja za korisnike sistema. To znanje treba ponuditi korisnicima putem posebnih alata. Rad sa bazom podataka su podelili u dva dela:

- OLTP (*On line transaction processing*). U ovom delu najvažnije je obezbediti brz i pouzdan rad sistema i konzistentnost i sigurnost podataka. Za programiranje rada sa bazom podataka Microsoft je kreirao mnogo napredniji *SQL* programski jezik, nego što je to standardni relacionalni jezik.

- OLAP (*On line analytical processes*). Ovo je važna filozofija. Od samog početka izrade informacionog sistema mora se misliti na buduću analizu podataka i procesa. OLAP je da-

nas prerastao u širi pokret takozvane *poslovne inteligencije*.

Već skoro tri decenije razvija se ideja objektno orijentisanih baza podataka (OODB). Osnovna ideja je da se baza podataka usaglaši sa objektnim pristupom izradi programa. Relacione baze se tu ne uklapaju najbolje. Teško je pomiriti dve paradigme, *relaciono* i *objektno*. Relacionim bazama snagu daje potpuno zatvorena matematička teorija, dok teorija tipova, klasa i kategorija kao teoretska podloga objektnom programiranju tek treba da bude razrađena. Razvoj objektnih baza ide u dva pravca. Prvi su čisto objektna baza, a drugi objektno-relacione baze. Međutim, i pored velikog nastojanja, objektna baza nisu ušle u široku i komercijalnu upotrebu.

5. PROGRAMI ZA RAZVOJ APLIKACIJA

Korisnicima, programerima i projektantima danas na raspolaganju stoje vrlo moćni alati za razvoj aplikacija i informacionih sistema. U tu klasu spadaju generatori baza podataka, programi za modeliranje sistema, generatori programskih aplikacija i mnogobrojni drugi alati. Svi oni omogućavaju korisnicima da se posvete svom osnovnom poslu u ovoj oblasti, izgradnji informacionih sistema. O tome će više govora biti u idućoj temi, koja se odnosi na programiranje i projektovanje informacionih sistema.

6. INTERNET

Neverovatne su mogućnosti Interneta i elektronskih komunikacija uopšte. Elektronska trgovina, elektronsko bankarstvo i ostali oblici komunikacija sve više ulaze u život ne samo preduzeća i poslovnih organizacija nego i u život običnog čoveka. Internet i elektronske komunikacije su ipak teme koje zahvataju ozbiljniju posebnu razradu.

7. ZAKLJUČAK

Vidimo da su sve pretpostavke za razvoj i korišćenje informacionih sistema tu. Drugi su za nas pripremili hardver, operativne sisteme, programe za podršku poslovanju, sisteme za upravljanje bazama podataka, generatore aplikacija itd. Za mala i srednja preduzeća sve te stvari se dobiju besplatno, jeftino ili relativno jeftino.

Problem je u sledećem koraku, koji moramo napraviti mi sami. Započeti i završiti izradu integralnog informacionog sistema, kao najvažnijeg okvira u upravljanju poslovanjem preduzeća. ■

NAMEŠTAJ PO VAŠOJ MERI

WWW.BLAGOJEV-NASLEDNIK.RS
OFFICE@BLAGOJEV-NASLEDNIK.RS

MLADENOVAC-MARKOVAC:

Dr. Snežane Dragović 29

011/8211-295,

011/8211-296

Kralja Petra I 145

065/316-3051

BEOGRAD:

Bul.Vojvode Mišića 41

011/3693-661

Šta mogu da urade preduzeća kako bi poboljšala svoju poziciju na otvorenom tržištu

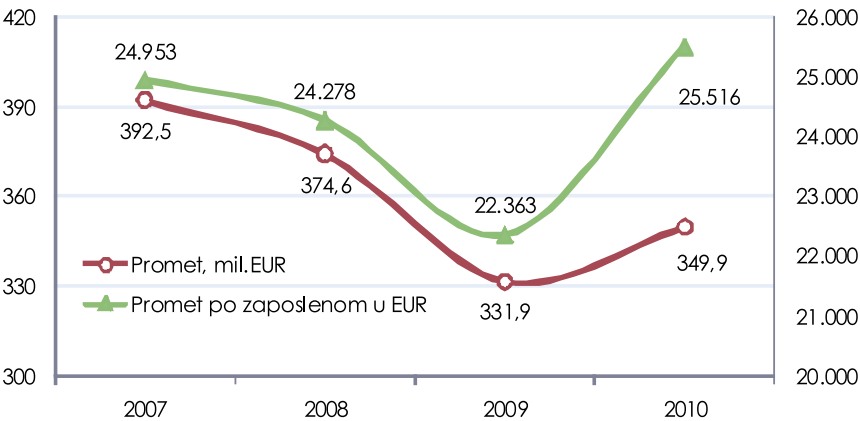
U sledećem broju časopisa Drvotecnika-nameštaj ćemo objaviti analizu za konkretnu kompaniju, čije ime nećemo objaviti bez pisane saglasnosti vlasnika, te ovim putem pozivamo sve zainteresovane da mogu doći do izveštaja za interno izveštavanje za svoju kompaniju ako kontaktiraju autore ovog članka na e-mail: conceptcontext@gmail.com

Tržište proizvodnje nameštaja

PIŠU: Vladislav Jokić, XILIA
Srđan Grbić, nezavisni konsultant

U razgovoru sa mojim kolegom, koji je već duži niz godina menadžer kvaliteta po većim firmama širom Srbije i čovek sa velikim poslovnim iskustvom, tokom ručka koji se sastojao od škembića i piva koji on ritualno sebi upriliči jednom nedeljno, pitao sam ga kako opavdava konzumiranje jake hrane imajući u vidu da se on bavi kvalitetom pa i kvalitetom življenja. Odgovor je bio: „Većina ljudi se bavi ulazom i izlazom, a retki unutrašnjim procesima“.

Svakako ne zanemarujući vrlo bitnu činjenicu da kvalitetan proizvod zahteva kvalitet duž čitavog lanca dodate vrednosti, u daljem

Grafika 1. Promet i promet po zaposlenom u EUR-ima, Proizvođači nameštaja

tekstu glavni akcenat ćemo dati upravo unutrašnjim procesima, na proseku među proizvođačima nameštaja.

Tržište proizvodnje nameštaja

Lokalno tržište se nalazi u recesiji što se odražava padom broja zaposlenih u industriji proizvodnje nameštaja. Promet po zaposlenom u 2010. godini je zato bolji od proseka za industriju iz 2007. godine koja se računa kao poslednja cela godina pre početka krize. Imajući u vidu da je promet opao, ekonomija obima je učinila da većina kompanija ipak nije u stanju da prijavi veću neto dobit i pored „rešavanja“ fiksnih troškova. Ovo se može najbolje videti u kretanjima u linijama dodate vrednosti i bruto poslovnog viška u tabeli 1.

„Ono što nas ne ubije samo nas ojača“ kaže stara narodna poslovice. Kako da izađemo iz recesije, a da sledeću dočekamo spremniji? Pravi način za to je da podesimo naše zajedničke ciljeve pre ulaska u burne vode, a još rigoroznije zacrtamo lične ciljeve. Kada je reč o zacrtavanju zajedničkih ciljeva, na nivou proizvođača nameštaja, treba ih postaviti na osnovama sposobnosti pojedinca da zaštiti interese i snosi rizik poslovanja proizvođača nameštaja za određenu nadoknadu. Bez takvog rešenja nema valjane sinergije, a time će izostati i njen efekat. Vodeći zagovornici udruživanja, po raznim osnovama, vole da kažu da se u procesu sinergije stvara dodata vrednost

Republika Srbija Proizvodnja nameštaja	Godina			
	2007	2008	2009	2010
Broj preduzeća	580	630	655	663
Broj zaposlenih lica	15.728	15.429	14.841	13.715
Promet, mil.EUR	392,5	374,6	331,9	349,9
Vrednost proizvodnje, mil.EUR	299,4	308,0	254,1	258,9
Dodata vrednost po faktorskim troškovima, mil.EUR	95,4	114,7	86,5	82,0
Troškovi zaposlenih, mil.EUR	74,7	75,5	65,1	62,9
Bruto zarade, mil.EUR	64,4	64,9	56,0	54,2
Bruto poslovni višak, mil.EUR	20,7	39,2	21,4	19,0
Promet po zaposlenom u EUR	24.953	24.278	22.363	25.516

Tabela 1. Pregled stanja na tržištu Srbije među proizvođačima nameštaja

Region:	Republika Srbija									
Sektor:	Proizvodnja nameštaja									
Veličina preduzeća	Broj preduzeća, po klasama poslovnog prihoda				Učešće	Promet, po klasama poslovnog prihoda, mil.EUR				Učešće
	2007	2008	2009	2010		2007	2008	2009	2010	
Velika	4	5	3	5	1%	143	156	124	154	44%
Srednja	5	6	6	7	1%	49	46	49	52	15%
Mala	43	39	38	41	6%	113	80	81	77	22%
Mikro	528	580	608	610	92%	87	94	78	67	19%
Ukupno	580	630	655	663		392	375	332	350	

Tabela 2. Promet i broj preduzeća, prema veličini preduzeća, kod proizvođača nameštaja u Srbiji

Početak posmatranog perioda	2012	2011
Kraj posmatranog perioda	1-Jan-12	1-Jan-11
	31-Dec-12	31-Dec-11
Broj radnih dana	261,00	260,00
Broj smena	2	2
Sati po smeni	8	8

		2012	2011	Indeks	Cilj	Indeks	S
Ukupna efikasnost opreme		18.792	18.720	100,4	18.792	99,6	
Maksimalni kapacitet	sati	9.396	9.360	100,4	9.396	99,6	
Sati popunjeni radnom snagom	sati	783	780	100,4	783	99,6	
Pauza za ručak	sati	2.718	2.838	95,8	2.746	103,4	
Planirani zastoj	sati	468	468	100,0	468	100,0	
Obrazovanje	sati	0	0	0,0	0	0,0	
Viša sila	sati	312	312	100,0	312	100,0	
Plansko održavanje	sati	5.115	4.962	103,1	5.087	97,5	
Iskorišćeno vreme	sati	126	186	67,8	186	100,0	
Kvarovi i popravke	sati	706	834	84,6	834	100,0	
Vreme podešavanje	sati	295	327	90,2	327	100,0	
Ostali zastoji	sati	3.988	3.615	110,3	3.740	96,7	
Radno vreme		16.000	16.000	100,0	16.000	100,0	
Mehanička brzina	m/h	14.670	14.265	102,8	14.349	99,4	
Radna brzina	m/h	58.500	51.564	113,5	53.659	96,1	
Proizvedeno komada	000 kom	59.500	52.396	113,6	54.391	96,3	
Komada u proizvodnim nalogima	000 kom	1.000	832	120,3	732	113,7	
Otpad u komadima	000 kom						
Maksimalno iskorišćenje kapaciteta	%	27,2%	26,5%	102,7	27,1%	97,9	
Iskorišćenost kapaciteta popunjenih sa radnom snagom	%	54,4%	53,0%	102,7	54,1%	97,9	
Efikasnost opreme	%	53,8%	48,6%	110,7	49,8%	97,7	
Stopa raspoloživosti	%	42,4%	38,6%	109,9	39,8%	97,0	
Stopa performansi	%	91,7%	89,2%	102,8	89,7%	99,4	
Stopa kvaliteta	%	98,3%	98,4%	99,9	98,7%	99,8	
Ukupna efikasnost opreme	%	38,3%	33,9%	112,9	35,2%	96,2	

Slika 1. Izveštaj o ukupnoj efikasnosti opreme (Overall equipment efficiency)

gde je 1+1=3 što čini osnovu razmišljanja izvan uobičajene poslovne prakse i motiviše na inovacije.

Pored konsolidacije stavova među proizvođačima nameštaja kao mera poboljšanja poslovnog okruženja „odozgo na niže“ ostaje nam da vidimo šta možemo sami da uradimo za sopstvenu efikasnost i efektivnost, kao mera „odozdo na više“, ne bi li spremno dočekali izlazak na otvoreno tržište gde se kompanije uglavnom kategoriju na one iznad i ispod proseka na njemu za kategoriju kojoj pripada po veličini prometa. Samo ona preduzeća koja imaju najbolje uglancano oružje i koja su u najboljoj formi mogu očekivati pozitivan ishod svog poslovanja.

Na takvom tržištu cena materijala i opreme, po kojoj ih kompanija nabavlja, je ista ili slična onoj po kojoj ih i konkurencija nabavlja. Konkurentska prednost kompanije dolazi od načina na koji ona koristi svoja dobra (zaposlene i njihovo znanje kao i osnovna sredstva kojima obrađuje sirovine u gotov proizvod) u procesu stvaranja dodate vrednosti. Ako bi se poboljšala efikasnost i efektivnost internih procesa cena koštanja proizvoda i usluga bi

joj se snizila što bi kompaniji dalo komparativnu prednost nad konkurencijom.

Kako bi upravljali efikasnošću moramo prvo da naučimo da je izmerimo. Takođe, sa većim brojem merenja dobija se tačnija slika performansi po pogonima tj. po mašinama u njima.

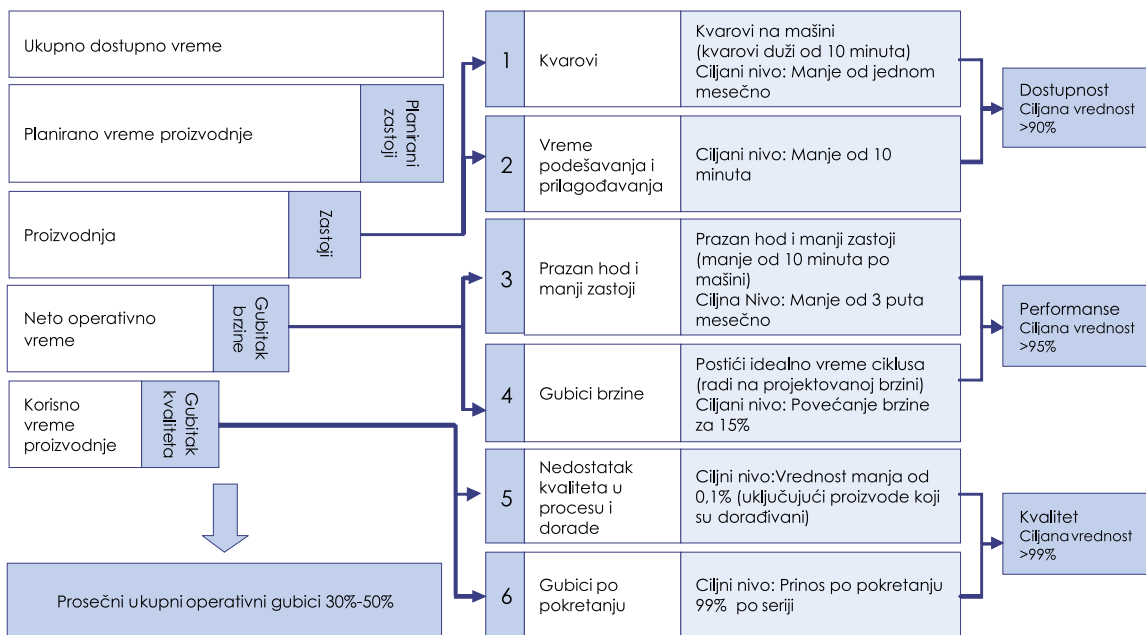
Kompanija koja se odluči da započne pilot projekat uvođenja izveštaja o ukupnoj efikasnosti opreme u svoje pogone vrlo brzo bi uvidela poboljšanje rezultata u efikasnosti od minimum 25%. Takođe, uvedena tehnološka poboljšanja u samim operacijama dovode do smanjenja nepotrebnih aktivnosti, a samim time se otklanjaju zahtevi za prekovremenim radom dok produktivnost ostaje na istom nivou.

Upotrebom menadžment alata za praćenje efikasnosti menadžmentu se omogućuje globalno odlučivanje, a lokalno izvršavanje zaključaka sa sastanaka na kojima se diskutuje o poslovnim pokazateljima performansi pogona. Na taj način se stvara jedinstvena poslovna politika i sinergija svih organizacionih nivoa.

Imajući u vidu da se tržište Srbije u poslednjih 12 godina nalazi u fazi primarne akumulacije kapitala i da su najjači menadžeri na tržištu ujedno i vlasnici kompanija još uvek nije došlo do podele vlasničke i izvršne strukture kako bi se vlasnicima dale određene ruke za procese udruživanja i privlačenja dodatnog kapitala toliko potrebnog za skok u rastu i razvoju kompanije sa lokalnog na internacionalno, a kasnije i na globalno tržište. Veći poslovni skok ka novim tržištima mogao bi da znači i prikupljanje novčanih sredstava za širenje poslovanja što uključuje i ulazak raznih nivoa

41

Grafik 2. OEE koncept sa primerima ciljnih vrednosti iz drvno prerađivačke industrije

Nivo zaliha

Često napominjem da je suma svih problema jednaka nivou zaliha u kompaniji. Stoga je pravilno sagledavanje zaliha način da se na jednom mestu sagledaju svi eksterni dužničko-poverilački odnosi kao i interni odnosi u preuzimanju odgovornosti menadžmenta kompanije za svoj deo posla u poslovanju kompanije.

Ukupan škart

Jedan deo svih problema u kompaniji je vidljiv i jasno se može dovesti do validnog nivoa. Možete doživeti šok kada shvate koliko škarta postoji u svemu što radimo kada jednom razumemo pravu vrednost, našeg proizvoda ili usluge, iz perspektive kupca. Na kraju krajeva ako je prosečna neto dobit kompanije 10% prodajne cene određenog proizvoda za svaki neuskladeni proizvod koji nam odlazi u škart mi moramo da napravimo 10

novih kako bi nadoknadili nastalu izgublenu prodaju.

U cilju unapređenja toka vrednost i poboljšanja produktivnosti, kvaliteta proizvoda i usluga pruženih klijentima bitno je da naučimo da prepoznamo sedam vrsta škarta koje generišemo u procesima poslovanja i podršci poslovanju.

Prosečna veličina proizvodnog naloga

Veličina prosečnog naloga je bitna sa stanovišta planiranja proizvodnje što može dosta uticati na performanse proizvodnog pogona. Ovo je veličina koja nam govori o prirodnom „proizvodnom taktu“ za određen pogon pa i samu kompaniju. Logično je da će manje kompanije prihvatati manje serije i brže ih procesuirati, ali svojom specijalizacijom za održan proizvod mogu doći do većih serija i dužih rokova što bi im omogućilo dovoljno i resursa za dalji rast i razvoj.

Zadovoljstvo kupca

Veličina za koju svi znamo da je jako bitna, ali nam nekako i nikada nije i hitna. Prevažno jer znamo da ako i dođe do žalbe na kvalitet, rok ili cenu proizvoda uvek je tu vlasnik-menadžer koji će izgladiti situaciju ako se da izgladiti. No ovo nije ta priča već ona da vlasnik ili neretko vlasnici imaju menadžera koji treba da im da dovoljno informacija kako bi očuvao njihovo poverenje u to da je zadovoljstvo kupaca na visokom nivou i kako bi dao procenu zadovoljstva kupaca u budućnosti i način kako da do željenog cilja dođe.

Investicije

Praćenje investicija je od presudnog značaja za kompaniju koja želi da raste i da se razvija. Ovom procesu prethodi jedno čitavo poglavlje vezano za proces analize, validacije i odobrenja investicije čemu ćemo posvetiti jedno čitavo poglavlje u nekom od narednih brojeva.

Ukupna efikasnost opreme (Overall equipment efficiency)

Postoji više metodologija pomoću koje bi se moglo odrediti efikasnost opreme ili njena iskorišćenost, ali lično sam zagovornik OEE alata jer nam omogućuje uvid u maksimalni kapacitet proizvodne linije, njenu popunjenost proizvodnim nalogima vezanim za prodajne naloge, kako i samu efikasnost opreme kada je uposlena. Takođe, daje direktnu vezu ka svim vrstama škarta i omogućava nam vrednovanje svih aktivnosti tj. čitavih procesa te jasno možemo validirati vrednost svake ideje koja dođe od zaposlenih ili rukovodstva kompanije tako da proces održivog razvoja postaje igra umova kompetentnih ljudi koji čine kompaniju. ■

SANITARNE KABINE OD HPL – KOMPAKT PLOČA

Izrada i montaža po zahtevu.
Upotreba visoko
kvalitetnog materijala.
Referenca:
Fiat Automobili Srbija (FAS)

HOTELSKE SOBE

Sobe su urađene od
najkvalitetnije iverice
u kombinaciji sa
EURO-LIGHT-om i INOXOM.
Pored standardnih dimenzija,
BLAŽEKS prilagođava svoje
sobe potrebama potrošača
i objekata. U saradnji sa
arhitektima i dizajnerima
možemo odraditi potpuno
unikatnu sobu samo za Vas.

DVORANE

Duša svih dvorana su posetioci. Udobno i funkcionalno smešteni u svoja sedišta oni čine svaku priredbu pravom. Proizvodnja se bazira na foteljama visoke klase koje se dalje oplemenjuju brojnim sadržajnim dodacima. Skupštinske sale, odnosno sale za odbornike gradskih skupština predstavljaju oblast koja je dugi niz godina bila potpuno zanemarena. Kako je realna potreba za ovom vrstom nameštaja sve veća time su i naši proizvodni kapaciteti uveliko okrenuti ka njihovom efikasnom opremanju. Pored osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja naš sistem punu pažnju posvećuje i visokoškolskom obrazovnom sistemu. Amfiteatri su pokazali svoj praktični dominantni položaj u svim univerzitetskim centrima. Shodno tome i naš nameštaj u svakom od njih.

BLAŽEKS d.o.o.
Bosanska 63, Kragujevac, Srbija
tel/fax: 034/370 320, 370 336, 302 715
office@blazeks.rs, www.blazeks.rs

PRODAJNI SALON KRAGUJEVAC
Avalska bb, tel: +381 (0) 34/300 895
PRODAJNI SALON BEOGRAD
Zemun, Aleksandra Dupčeka 5p, tel: +381 (0) 11/2198 345

**NEPREVAZIĐENA
PRECIZNOST
U OBRADI DRVETA**

Trakaste brente
Wood-Mizer
from forest to final form

Wood-Mizer Balkan d.o.o.
Svetosavska GA 3/3 23300 Kikinda
Tel: +381 (0) 230 25 754, 230 23 567
Tel/Fax: +381 (0) 230 40 20 50

GSM: +381 (0) 63 568 658
GSM: +381 (0) 63 108 21 33
E-mail: office@woodmizer.co.rs

www.woodmizer.eu

Moguće rešenje za ljuštenje

PIŠE: prof. dr Vladislav Zdravković

Trupci malih prečnika koji su raspoloživi u fabrikama ljuštenog furnira mogu se tretirati sa dva aspekta. Prvo su trupci malih prečnika (oko 20 cm) koji nisu pogodni za ljuštenje na konvencionalnim ljuštilicama, a dobrog su kvaliteta za proizvodnju ljuštenog furnira. Drugo su rolne ostaci nastali pri ljuštenju na konvencionalnim ljuštilicama a čiji je prečnik iz različitih razloga veći od uobičajenog (od 15 cm naviše).

Za prerađu ovakve sirovine postoje savremena rešenja u vidu ljuštilice bez hvataljki koja je posebno konstruisana za ovu namenu. Međutim, ove tehnologije se ne mogu bezrezervno preporučiti ako se ima u vidu pojava juvenilnog drveta kod trupaca malih prečnika kao i sama kinematika ljuštenja, gde je pojava pukotina u furniru kod ovako malih prečnika gotovo neizbežna. Furniri proizvedeni na ovaj način najčešće se mogu koristiti za unutrašnje slojeve kod furnirskih ploča ili za donji sloj kod proizvodnje panel parketa.

Napredna tehnologija

Konstrukcija ljuštilice bez hvataljki zasnovana je na tri valjka nešto veće dužine od trupca. Gornji valjak ima funkciju rotirajuće pritisne grede velikog prečnika, dok donja dva valjka drže trupac u optimalnoj poziciji za ljuštenje. Pozicija valjaka, debljina furnira i ledni ugao ljuštenja su pod kontrolom snažnog računara, preko servo cilindara. Podaci sa računara kao što su količina prerađene oblovinine i njene dimenzije se skladište i mogu se u svakom trenutku povući za analizu.

Princip rada ljuštilice bez hvataljki se zasniva na tome da trupac okreću tri valjka iste dužine postavljena međusobno pod uglom od 120°, pri čemu gornji valjak ima ulogu rotirajuće pritisne grede a dva donja valjka se linearno kreću pod kontrolom dva servo cilindra (slika 1). Svaki od valjaka pokreću nezavisni hidraulični motori. Nož za ljuštenje je u poziciji paralelnoj sa gornjim valjkom. Tokom ljuštenja suport sa nožem se okreće hidraulikom oko vrha oštrice noža, preko servo cilindra i održava optimalnu poziciju za ljuštenje od

početka ljuštenja (maksimalni prečnik trupca je 400 mm) do kraja ljuštenja (prečnik rolne ostaka je 50 mm), slika 2. Preko istih servo cilindara se vrši i podešavanje ljuštilice.

Visoko iskorišćenje oblovinine

Prečnik rolne ostataka kod ove mašine nije ograničen prečnikom hvataljki ljuštilice tako da se praktično može ljuštiti do prečnika rolne ostataka od 50 mm. Ako se ljušti trupac početnog prečnika od 200 mm i dužine 2,4 m na konvencionalnoj ljuštilici na rolnu ostatak otpada 17%, dok kod ljuštilice bez hvataljki ovaj ostatak je 5%. To zajedno sa visokim kapacitetom mašine omogućava ekonomično ljuštenje oblovinine malog prečnika, kao što je celuložno drvo, što značajno smanjuje troškove za sirovinu, jer je takva obloovina najčešće jeftinija nego obloovina za ljuštenje. Sledeći faktor koji povećava iskorišćenje je činjenica da nema hvataljki, tako da izostaje pucanje trupca sa čela pri kraju ljuštenja usled pritiska hvataljki. Kako je pritisna greda u obliku valjka velikog prečnika zaglavljivanje ivera u osetljivom prostoru između noža i pritisne grede je gotovo eliminisano.

Značajno viši kapacitet ljuštenja

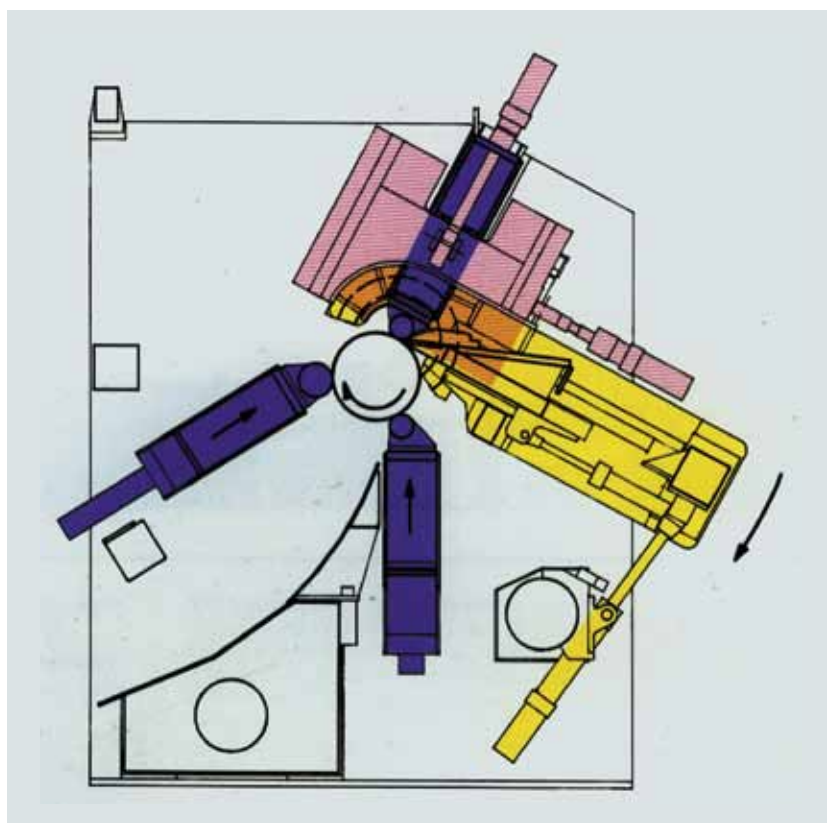
Zbog odsustva hvataljki, vreme izmene i zaokruživanja trupaca je značajno kraće u poređenju sa konvencionalnom ljuštilicom gde se troši vreme na punjenje ljuštilice i zaokruživanje trupca. Ovo je naročito izraženo kod trupaca malog prečnika. Velika i konstantna brzina ljuštenja od početka ljuštenja do rolne ostataka takođe uvećava kapacitet ljuštilice bez hvataljki.

Visok stepen automatizacije mašine

Novi trupac za ljuštenje se meri na dozeru (slika 3) i donji valjci se otvaraju samo toliko koliko je potrebno da trupac upadne u prostor koji formiraju valjci. Valjci se zatim automatski zatvaraju oko trupca i ljušte ga do prečnika rolne ostataka od 50 mm. Na kraju ljuštenja, kada se valjci otvore, rolna ostatak pada na konvejer ispod ljuštilice i počinje novi ciklus ljuštenja sledećeg trupca.

Tipovi linija sa ljuštilicom bez hvataljki

Ljuštilica bez hvataljki postavlja se u liniju za ljuštenje u zavisnosti od prosečnog prečnika trupca, vrste drveta, debljine furnira i po-

Slika 1. Skica kinematike ljuštenja kod ljuštilice bez hvataljki

trupaca malih prečnika u fabrikama furnira

Slika 2. Položaj noža u odnosu na rotirajuće valjke

Slika 3. Dozirajući transporter za punjenje ljuštice zaokruženim trupcima

Tabela – Tehnički podaci za dva tipa ljuštice bez hvataljki

Tehnički podaci				
Maksimalni prečnik trupca	mm	400	400	
Dužina furnirskog noža	mm	1700	2800	
Debljina furnira	mm	1,0-4,5	1,0-4,5	
Maksimalna brzina ljuštenja	m/min	200	200	
Vreme izmene trupca	sec	1... 2	1... 2	
Instalisana snaga	kW	135	240	
Prečnik rolne ostatka	mm	50	50	
Težina mašine	kg	22500	27000	
– snažna centralna procesorska kontrola		– automatsko centralno podmazivanje svih definisanih tačaka		
– automatsko doziranje trupaca		– robusne klizne ravni sa podešavanjem klirensa		
– merenje prečnika dolazećeg trupca radi kalkulacije za iznos otvaranja valjaka		– diagnostika kvara i informacioni sistem za upravljanje		

trebnog kapaciteta. Uglavnom postoje tri tipa ovakvih linija:

1. Linija za ljuštenje pravih, okruglih trupca i tankog furnira (maksimalni kapacitet linije je 16 trupaca u minuti). Ovakva linija mora da ima posebnu mašinu za zaokruživanje trupaca koja je slična ljuštici bez hvataljki i od nje se razlikuje po tome što su valjci koji okreću trupac kraći i grublje površine. Između ljuštice bez hvataljki i rotirajućih makaza je dvoetažni konvejer za prihvatanje furnirskog platna. Dužina konvejera treba da bude takva da može da prihvati celo furnirsko platno iz trupca, kako bi se proces ljuštenja odvijao nesmetano. Posle ljuštenja furnir ide na vakum sortirač.

2. Linija za ljuštenje tankog furnira i nepravilnih, zakrivljenih trupaca (maksimalni kapacitet linije je 8 trupaca u minuti). Kod prerade zakrivljenih trupaca nepravilnog poprečnog preseka zaokruživanje trupaca mora se vršiti na konvencionalnoj ljuštici. Linija se razlikuje od prethodne u tome što je na početku umesto ljuštice za zaokruživanje trupaca postavljen x-y uređaj za centriranje i konvencionalna ljuštica. Kada se na njoj trupac zaokruži, prebacuje se na ljušticu bez hvataljki odakle direkto furnir ide na rotirajuće makaze i dalje na vakum sortirač.

3. Linija za ljuštenje rolni nastalih na konvencionalnoj ljuštici (maksimalni kapacitet linije je 16 trupaca u minuti). Pošto se ljušti materijal potpuno okruglog oblika ispred ljuštice

bez hvataljki je samo dozirajući transporter (slika 3). Između ljuštice bez hvataljki rotirajućih makaza je dvoetažni konvejer za prihvatanje furnirskog platna. Posle ljuštenja furnir ide na vakum sortirač. Ovakva linija se može lako postaviti kao dodatna u fabrikama koje već poseduju konvencionalnu liniju za ljuštenje, čime se značajno uvećava i kapacitet i iskorišćenje.

Strateški cilj u novim tehnologijama je da se koriste trupci malog prečnika (15-20 cm) koji su se do sada koristili za celulozu ili ploče od usitnjenog drveta i koji su znatno jeftiniji od trupaca L kvaliteta, i kojih ima mnogo više. Međutim, za to je potrebno povezati stručnjake različitih profila, od šumara i inženjera drvne industrije pa do arhitekata i građevinskih inženjera.

Suočeni sa stalnim padom prečnika i kvaliteta sirovine sa jedne strane, i konkurencijom proizvoda od usitnjenog drveta (OSB - Oriented Strandboard) sa druge, proizvođači furnirskih ploča su prinuđeni da se okreću savremenim novim tehnologijama. Međutim, sofisticirane tehnologije se bezrezervno ne mogu primeniti u našim uslovima, i one moraju da budu prilagođene našim vrstama drveta. Jedan od načina prevazilaženja ovog problema je okretanje plantažnim vrstama drveta (topola), a drugi je prerada nezrelog bukovog drveta malog prečnika. U prvom slučaju imamo nisku cenu gotovog proizvoda, a u drugom probleme u sušenju i lepljenju furnira. Istraživanja treba da idu u pravcu pronalaženja optimalnih konstrukcija ploča i eventualno optimalnih kombinacija bukve i topole da bi se proizvela kvalitetna furnirska ploča. ■

PIŠE: dr Dragan Škobalj

I pored ogromnih napora koji su uloženi u razvijanje naših poslovnih sistema, rezultati su veoma skromni. Značaj i uloga menadžmenta nije adekvatno primenjena. To je osnovni razlog zašto naši poslovni sistemi nisu efikasni. Rezultati u poslovnim sistemima kao i društvenim sistemima su veoma obeshrabrujući. Veliki broj preduzeća u stečaju, ogroman broj nezaposlenih, javni sektor zabrinjavajuće neefikasan, permanentan porast korupcije i nelikvidnost, praćeni kumuliranim političkim problemima i moralnim posrnućem, ozbiljna su pretnja kolapsu našeg društva.

Naslov ovog rada je Menadžment i organizacija rada, upravo zato što i do danas u našoj zemlji veliki broj ljudi ne razume ove pojmove. Očigledno je da postoji ogromna praznina između univerzitetske i privredne stvarnosti. I pored velikog broja firmi koje su sertifikovane po standardu ISO 9000, rezultati su poražavajući jer je sistem najčešće uveden formalno, a ne suštinski.

Sa BDP po glavi stanovnika od 5000 €, naše društvo mora mnogo ozbiljnije razmišljati o povećanju obima proizvodnje i izvoza. Potrebno je hitno povećati kvalitet i obim proizvodnje, kao i izvoz, što je imperativ. Dužnička kriza nam preti kao omča oko vrata. Jedini način za prevazilaženje ovih problema je *jačanje* poslovnih sistema, jačanje menadžmenta. Ovo je neiscrpni izvor, koji je uvek kroz istoriju davao rezultate.

Danas se u svetu pojam menadžmenta i pojam organizacije posebno koriste. Ovo ne negira da obe discipline vuku iste korake i da su u jednom periodu, bar kod nas zamenjivane, da su i danas bitno povezane i da se u mnogim delovima preklapaju.

Upravljanje – fenomen današnjeg vremena

Menadžment predstavlja univerzalno sredstvo, neophodno oruđe savremenog industrijskog sveta. Svako preduzeće, svaki iole složeniji posao, ili ozbiljnija aktivnost, zahtevaju upravljanje da bi se doveli do odabranog cilja, odnosno da bi se efikasno završili. Savremene organizacije, privredne ili neprivredne, zahtevaju stalne upravljačke akcije da bi delovale i razvijale se u složenom i dinamičkom okruženju u koje funkcionišu.

Upravljanje je fenomen današnjeg vremena, neophodnost savremenog života i rada i njegove sveopšte, stalno rastuće složenosti. Upravljanje je neophodno za efikasno funkcionisanje i razvoj svakog preduzeća, svakog pojedinačnog društvenog sistema i društva u celini, za efikasnije odvijanje svakog složenijeg posla i poduhvata. Upravljački pristup rešavanju raznovrsnih problema osnovna je karakteristika modernog menadžmenta, savremene naučne discipline bez koje je nemoguće efikasnije delovanje, funkcionisanje i razvoj.

Ova veština, a danas sasvim sigurno posebna naučna disciplina koja je usmerena ka iznalaženju takvih mera i akcija kojima se poboljšava realizacija različitih aktivnosti i poduhvata i čini efikasnijim funk-

Prema *Fayolu*, menadžment predstavlja proces predviđanja, organizovanja i komandovanja, koordinacije i kontrole. To je proces ili funkcija koja je najznačajnija za svako preduzeće i ona obuhvata poslove upravljanja kvalitetom.

cionisanje i razvoj različitih aktivnosti i poduhvata privrednih i društvenih sistema, danas pod imenom management zauzela svoje mesto među modernim naučnim disciplinama.

Menadžment postaje sve značajniji kako rad postaje sve specijalizovaniji i složeniji, kako se umnožava opseg aktivnosti koje treba izvršiti i broj organizacija i pojedinaca koji ove aktivnosti pripremaju i izvršavaju. Brzi tehnološki razvoj potencira potrebu korišćenja upravljačkih metoda i pristupa, odnosno upotrebu menadžmenta kao naučne discipline koja se bavi upravljanjem poslovnim sistemima i procesima i upravljanje svim organizovanim sistemima radi poboljšanja njihove efikasnosti.

Stalan rast broja i složenost raznovrsnih problema, upravljanje novim problemima i izazovima sa kojima se stalno suočavaju istraživači i praktičari u mnogim disciplinama, kao što su tehnologija, saobraćaj, ekonomija, psihologija i dr. dovode do toga da se sve intenzivnije koristi upravljački, odnosno menadžment pristup. Rezultat korišćenja upravljačkog pristupa u ovim disciplinama je brže i efikasnije rešavanje aktuelnih problema i dalje razvijanje novih menadžment pristupa i metoda obogaćenih najnovijim naučnim saznanjima iz modernih disciplina, kao što su kibernetika, informatika i dr. Menadžment koristi znanja iz mnogih disciplina, kao što su: tehnologija, ekonomija, informatika, psihologija, i dr. razvijajući nova znanja i nove upravljačke pristupe, a istovremeno ove discipline koriste menadžment pristup u rešavanju sopstvenih aktuelnih problema i tako proširuju sopstvene domete.

Pojam i definisanje menadžmenta

Menadžment se najčešće vezuje za pojam upravljanja određenim poslom, poduhvatom ili sistemom. Da bismo što bolje analizirali šta obuhvata pojam menadžmenta i da bismo napravili određena ograničenja u odnosu na druge slične discipline ili prethodna, uopštena i dosta nejasna objašnjenja, neophodno je malo detaljnije istražiti šta je to menadžment, šta se najčešće u teoriji i praksi podrazumeva pod ovim pojmom i kako se on definiše i koristi.

Nema opšte prihvaćene definicije menadžmenta. Ako se uopšte može govoriti o jednoj definiciji koja se šire koristi, onda treba ukazati na definiciju koju je dao jedan od pionira menadžmenta Fayol, a koja je služila kao osnova i putokaz mnogim kasnijim teoretičarima u njihovom nastojanju da definišu i objasne pojam i značenje menadžmenta. Prema Fayolu, menadžment predstavlja proces predviđanja, organizovanja i komandovanja, koordinacije i kontrole. To je proces ili funkcija koja je najznačajnija za svako preduzeće i ona obuhvata poslove upravljanja kvalitetom. Ova definicija, sa više ili manje prilagođavanja, se koristila dugi niz godina, tretirajući menadžment kao proces koji omogućava organizacijama da dostignu svoje ciljeve planiranjem i organizovanjem i kontrolisanjem njihovih resursa.

Analiza većeg broja radova u menadžmentu daje sledeće definicije ovog, u različite svrhe, korišćenog pojma: menadžment je upravljanje preduzećem; menadžment je upravljanje organizacijom; menadžment je upravljanje poslovanjem; menadžment je upravljanje poslovnim procesima; menadžment je upravljačka struktura preduzeća; menadžment je rukovodstvo preduzeća; menadžment je strateško upravljanje; menadžment je strateško odlučivanje; menadžment je strateško planiranje; menadžment je poslovna politika, itd.

Najveći broj ovde navedenih definicija prikazuje menadžment kao složeni proces usmeravanja grupe ljudi u izvršavanju određenih poslova i zadataka radi postizanja unapred utvrđenih zajedničkih ciljeva,

ORGANIZACIJA

pri čemu ovaj proces obuhvata više različitih podprocesa, kao što su planiranje, organizovanje, kontrola, itd.

Rezimirajući navedene i druge definicije menadžmenta, može se konstatovati, teorijski i praktično posmatrano, da menadžment ima trojaku funkciju, odnosno da se pojavljuje u tri posebna aspekta koja se donekle razlikuju, ali ipak imaju puno zajedničkog.

Prvo, menadžment se posmatra i definiše kao proces upravljanja određenim uslovima, poduhvatima ili sistemima, ili sistemima radi efikasnijeg dostizanja zajedničkih ciljeva. U pitanju je veoma složen proces koji se sastoji od skupa povezanih podprocesa.

Drugo, menadžment se može posmatrati i kao proces grupa ljudi čiji je posao da upravljaju izvršavanjem poslova i zadataka koje obavljaju drugi ljudi, radi efikasnog dostizanja predviđenih zajedničkih ciljeva. Znači, menadžment se posmatra i kao grupa ljudi koji imaju ovlašćenja da upravljaju realizacijom određenih poslova.

Treće, menadžment je posebna naučna disciplina, multidisciplinarnog karaktera, koja se bavi istraživanjem problema upravljanja određenim poslovima, poduhvatima i društvenim sistemima. Ova disciplina proučava menadžment kao složeni proces sa nizom podprocesa i kao grupu ljudi koja radi na upravljanju procesima i sistemima, a takođe proučava sve pojedinačne upravljačke probleme i fenomene vezane za efikasno izvršavanje određenih poslova i zadataka.

Menadžment se može, kako je rečeno, posmatrati kao kompleksan proces, usmeren na efikasno završavanje predviđenih poslova i zadataka, koji se sastoji od niza različitih podprocesa. Posmatrajući menadžment kao upravljački proces dolazimo do sledećih ključnih pitanja: šta taj proces obuhvata, iz čega se sastoji i kako se odvija?

Osnovni problem je utvrditi iz kojih se delova, odnosno podprocesa, ovaj proces sastoji i kako definisati i povezati ove podprocese da bi se celokupni posao na koji se proces odnosi efikasno odvijao.

Menadžment se u teoriji i praksi često posmatra kao sistem vlasti, odnosno kao grupa ljudi koji imaju određena ovlašćenja u upravljanju izvršenjem određenih poslova. U ovakvom pristupu ključno pitanje je identifikovati i odrediti ljude koji će biti nosioci ovlašćenja u upravljanju poslovima, zatim određivanje njihovog ovlašćenja, što direktno zavisi od mesta koje zauzimaju na organizaciono hijerarhijskoj lestvici, i određivanje delokruga poslova na koje se njihova ovlašćenja odnose.

Menadžment kao posebna naučna disciplina

Menadžment u najširem smislu treba posmatrati kao posebnu naučnu disciplinu posvećenu istraživanju upravljanja u različitim društvenim i poslovnim sistemima. Ova, najpre veština, a danas sasvim sigurno posebna naučna disciplina, koja je usmerena ka iznalaženju takvih mera i akcija kojima se poboljšava realizacija različitih aktivnosti i poduhvata, danas je pod imenom menadžment zauzela svoje mesto među modernim naučnim disciplinama.

Gledanje na menadžment kao na nauku uključuje istraživanje novih znanja primenom naučnog metoda sakupljanja, selekcije i obrade podataka, postavljanje određenih hipoteza, testiranje hipoteza, objavljivanje rezultata i proveru mogućnosti primene. Razmatranje menadžmenta kao naučne discipline obuhvata, takođe, analizu primene naučnih znanja iz mnogih drugih disciplina u rešavanju različitih upravljačkih problema u privredi i društvu. Menadžment, pored toga razvija nova znanja, nove pristupe, nove metode i tehnike, koje ga sve više

VRHUNSKI KVALITET

Dubrovačka 4, 11000 Beograd
tel/fax: +381 11 2639 014, 2639 716
e-mail: furnex@ikomline.net
www.furnextrading.com

HOFFMANN-SCHWALBE.DE

SISTEM
HOFFMANN
LASTAVICE

SAVRŠENI SPOJEVI

HOFFMANN

vakuum sistemi Q.V.P.

RAKOLL

König

označavaju kao modernu naučnu disciplinu koja se sve više koristi i koju sve više koriste i druge naučne discipline.

Onoliko koliko koristi naučni pristup i naučnu metodologiju, koliko primenjuje savremene naučne metode i standarde i oslanja se na bogatu empirijsku građu dobijenu rešavanjem praktičnih problema, menadžment će i dalje da se razvija kao moderna naučna disciplina bez koje nije moguće efikasno upravljati poslovnim i društvenim sistemima.

Razmatrajući ovu kraću analizu definisanja menadžmenta, može se konstatovati da se na menadžment danas gleda kao na proces ili grupu ljudi koji obavljaju upravljanje, odnosno usmeravanje realizacije različitih poslova i poduhvata radi efikasnijeg završetka, ili kao na naučnu disciplinu koja se bavi problemima upravljanja određenim poslovima i sistemima.

Složenost celokupne materije koju obuhvata menadžment omogućava da se koncept menadžmenta analizira sa različitih strana. Jedno gledište na menadžment dato u literaturi je veoma interesantno (Massie J. L. Essential of Management, Prentice Hall, London, 1987.). Prema ovom pristupu menadžment se može posmatrati kao: ekonomski resurs, sistem vlasti i sistem elite.

Sa ekonomskog stanovništa, menadžment se može posmatrati kao proizvodni faktor, odnosno kao poseban resurs, kao što su zemlja, rad i kapital. Smatra se da menadžment može, u određenom delu i na određeni način, da zameni rad i kapital. Menadžerski resursi značajno mogu da utiču na povećanje produktivnosti i profitabilnosti preduzeća.

Sa stanovništa organizacije, menadžment se posmatra kao sistem vlasti, odnosno ovlašćenja koja ima grupa ljudi u realizaciji određenih poslova. Ovo gledište je tokom vremena prolazilo kroz različite pristupe, počev od autoritarnog koncepta, preko humanističkih koncepta,

pa do participativnog pristupa. Moderni menadžment predstavlja sintezu navedenih pristupa sistemu vlasti.

Sa sociološkog stanovišta, menadžment se posmatra kao klasni i statusni simbol. Rast potreba za menadžmentom i menadžerima dovodi do toga da menadžeri postaju intelektualna i obrazovna elita, odnosno posebna klasa. Ulazak u ovu klasu sve više zavisi od obrazovanja i znanja, a sve manje od porodičnih i političkih veza. Smatra se da menadžeri mogu da postanu autonomna klasa, ali, pošto se njihov broj značajno povećava, problem nije tako alarmantan.

Menadžment i organizacija

I na kraju ove kraće analize definisanja menadžmenta, potrebno je reći nekoliko reči o vezi i odnosu ove discipline sa drugim sličnim i povezanim disciplinama, pre svega sa organizacijom. Danas je sasvim izvesno da menadžment i organizacija predstavljaju dva međusobno povezana koncepta, koji se često koriste da bi označili iste fenomene i koji su usmereni ka istom cilju poboljšanja efikasnosti funkcionisanja i razvoja poslovnih i društvenih sistema. Istorijski posmatrano, od nastanka koncepta koji je nazvan Scientific Management, oblast na koju se odnosi i procesi koji ga čine nazivani su, u našoj teoriji i praksi, češće organizacija rada, nego što se koristio pojam menadžmenta.

Pojedini naši veoma poznati autori iz ove oblasti, od kojih neki predstavljaju pionire u njoj su, iz različitih, više ideoloških nego naučnih razloga, termin Scientific Management prevodili kao naučna organizacija rada i isključivo upotrebljavali ovaj naziv za naučnu disciplinu koju danas nazivamo menadžment. Oni su svesno ili nesvesno izjednačavali pojam organizacije i pojam menadžmenta, smatrajući organizaciju rada mnogo širom oblasti od one koju obuhvata organizacija preduzeća.

Naučna organizacija rada je pod vidom procesa organizovanja, ili pod drugim nazivima, istraživala i koristila upravljačke procese usmerene na poboljšanje efikasnosti realizacije različitih poslova i poduhvata. Radi ilustracije ove konstatacije navodi se jedan pristup definisanja organizacije rada, odnosno procesa organizovanja, u kome se organizovanje posmatra kao proces u kome se raznim merama i aktivnostima svesno utiče na izvršavanje nekog rada da bi se dobili što bolji rezultati. Kao takvo organizovanje je blisko pojmu upravljanja, što je ostalo nerazjašnjeno i nedefinisano još od utemeljivača organizacije rada (naučnog upravljanja). Ipak, ako se pozovemo na pionire i osnivače ove discipline, F. Taylora i H. Fayola, i na tačan prevod Scientific Management – naučno upravljanje, čini se da su oni utemeljili naziv management, ali da je ova disciplina u početku obuhvatala pre svega organizaciju, odnosno organizovanje proizvodnje (F. Taylor), upravljanje preduzećem (H. Fayol), da bi kasnije obuhvatala sve ono što mi danas posmatramo kao organizaciju i kao menadžment. S obzirom na njihovu značajnu povezanost, veoma je teško odvojiti ove dve discipline.

„Gotovo je nemoguće razdvojiti teoriju organizacije od teorije menadžmenta. Model organizacijske strukture najčešće predstavlja model menadžment struktura. Prvi je razlog činjenica da je menadžment ključni organizacijski proces i aktivnost usmerena realizaciji njenih ciljeva i zadataka. Kvalitet organizacije velikim delom određuje kvalitet njenog menadžmenta. Drugi razlog tome je taj što je organizacija osnovni milje realizacije, ali i razlog nastanka i razvoja menadžmenta. U kontekstu organizacije menadžment se javlja kao jedna funkcija, odnosno specifična delatnost usmerena ostvarivanju njenih ciljeva. (S.Kapustič, Organizacijska teorija, Informator, Zagreb, 1991.).

Jedno vreme, na početku uspostavljanja menadžmenta kao naučne discipline, reči upravljanje i administracija korišćeni su da označe isti pojam. Ovaj fenomen potiče od Fayola koji je koristio reč administracija da bi označio pojam upravljanja management.

Bilo kako bilo, izvesno je da se danas u svetu pojam menadžmenta i pojam organizacije, posebno koriste, što naravno ne negira da obe discipline vuku iste korene, da su u jednom periodu, barem kod nas, zamenjivane, da su i danas bitno povezane i da se u mnogim delovima preklapaju. ■

**MAŠINE, ALATI I TEHNOLOGIJE
ZA OBRADU DRVETA**

**Vakuum prese
za furniranje
WISCHT**

**Automatske kanterice
sa i bez predfrezera VITAP**

**Horizontalni
formatizeri GRIGGIO**

**Univerzalne
kanterice VITAP**

**CNC centar a bušenje
i glodanje VITAP POINT**

**Viševretene
bušilice VITAP**

**Kompleti alata
sa prozore JV 78/88**

Xilia

Xilia d.o.o. - Beograd
tel. 011 219 8516, 022 349 254
mob. 063 213 549, 063 575 390
www.xilia.rs / info@xilia.rs

FINALNA OBRADA DRVETA

D. Mihailovića bb · 75450 Šekovići
tel: +387 56 653 015 · fax: +387 56 653 114
mob: +387 65 586 535 · e-mail: fod08@live.com
www.finalnaobradadrвета.com

PROIZVODI
od punog
drveta

PIŠE: dipl. arh. Jelena Manojlović

Drvo predstavlja najinspirativniji materijal za obradu, izuzetno cenjen i rado primenjivan u svim vekovima čovekovog postojanja. Specifične karakteristike, mogućnosti koje pruža za oblikovanje zajedno sa završnim efektima i konačno – široka primena, čine ga materijalom koji je obeležio istoriju primenjene umetnosti i arhitekture. Kada je čovek počeo da gradi svoja prva skloništa, pored drugih materijala poput kamena i gline, koristio je i drvo, s obzirom da je bilo dostupno, interesantno i jednostavno za obradu. Primenjivane tehnike, način obrade i širok dijapazon upotrebe doprinio je građenju i definicijama stilova i njihovim odlikama. Eksperimenti nastali sa novim procesima i tehnologijama obrade drveta najavili su i označili mnoge nove pravce u istoriji nameštaja i enterijera. U modernom enterijeru drvo se ističe kao neizostavan materijal, a savremena stremljenja koja su bazirana na principima i prednostima održivog, ekološkog dizajna uveliko podstiču razvoj različitih drvenih proizvoda. Razvijanje svesti o zdravom životu, stanovanju i zaštiti životne sredine, povod su za odabir eko – nameštaja i ističu njegove prednosti u zatvorenim prostorima. U unutrašnjoj arhitekturi drvo je prisutno kroz različite vidove proizvoda – od nameštaja preko građevinske stolarije, zidnih i plafonskih obloga, podova. Masivno drvo predstavlja osnovnu bazu iz kojeg se izrađuju drveni proizvodi – nameštaj i građevinska stolarija. U poslednjih nekoliko decenija ono je zamenjeno drugim drvnim i sintetičkim materijalima, kako zbog deficitarnosti, tako i zbog ekonomičnosti proizvodnje i racionalnog iskorišćenja prirodnih šumskih resursa. Upotreba materijala dobijenog preradom drveta, koji obezbeđuje savršenu planimetriju i veću stabilnost površina, predstavlja potvrdu tehničkog napretka i omogućuje korišćenje i raznu primenu u svim tipovima enterijera. Ploče na bazi drveta se svrstavaju u grupe slojevitih ploča (furnirske, stolarske i kombinovane) i ploče od ustinjenog drveta (iverice i vlaknate). Nameštaj se može izvesti kroz upotrebu punog, masivnog drveta, lameliranih drvenih otpresaka dobijenih iz određenih oblika kalupa ili oplemenjavanjem prefabrikovanih drvenih ploča,

Drvo i enterijer

koje čine bazu za furniranje. Furniranjem se smanjuje cena proizvoda, samim tim postaje dostupna većini kupaca, zadržava se tekstura drveta, a povećava postojanost materijala, dok estetska funkcija ostaje sačuvana. S obzirom na različitu teksturu listova furnira, svaki komad nameštaja u domu postaje unikatno, lično bogatstvo za vlasnika. Lepota drveta i stalni izvor inspiracije leži u mogućnostima koje ono pruža za obradu i dizajn – može se savijati, rezati, rezbariti, brusiti, polirati, tretirati transparentnim ili pokrovnim bojama, uljem, može se lakirati ili patinirati. Pored ugođaja i autentičnih vizuelnih akcenata koje prirodni materijali stvaraju u enterijeru, postoji i nezaobilazna simbolika njihovog prisustva. Ona podrazumeva blizak kontakt sa prirodom i neraskidivu vezu koju čovek nastoji s njom da održi – uvođenjem i naglašavanjem prirodnih materijala u najbližem okruženju. Drvo predstavlja simbol jedinstva, suštinsku vezu sa okolinom. Trajnost, elastičnost, specifična lepota teksture pred-

stavljaju samo neke od karakteristika kojima ono učestvuje u stvaranju likovnih vrednosti, kao i prostorne, arhitektonske kompozicije. Prisustvo i primena drveta u različitim oblicima i tehnikama obrade definisali su enterijere, kako raskošne, tako i minimalističke. Kroz vizuelnu dominaciju u prostoru moguće je jednostavno, bez suvišnih detalja, dobiti tradicionalan, rustičan izgled enterijera. Naglašavanjem određenih drvenih akcenata postiže se prostorna dinamika i uspostavlja se kvalitetna veza savremenog pristupa opremanju sa upotrebom klasičnih materijala. U individualnim postavkama, različitim enterijerskim strukturama i interakciji sa drugim materijalima, drvo se najadekvatnije pokazalo. S obzirom da se odlično prilagođava okruženju i da određeni komad nameštaja isprati postojeći stil opremanja i naknadnim uvođenjem, prostor se na jednostavan način može oplemeniti ili određena celina redizajnirati. Prisutnost drvenih površina enterijeru daje atmosferu trajnosti i specifičan karak-

Drvo predstavlja omiljeni materijal za obradu, izuzetno cenjen i rado primenjivan u svim vekovima čovekovog postojanja.

Boja drveta igra značajnu ulogu u stvaranju vizuelnog identiteta i opremanju enterijera

Intenzivna, ali skladna igra sa suprotnostima u enterijeru daje dinamičan sastav celini

ter. Ukoliko je neki komad nameštaja stručno osmišljen, konstruktivno opravdan i propisno održavan, čekaće ga dugi vek i trajnost. Uvođenjem proverenih dizajnerskih komada nameštaja uvek se enterijeru daje nova kvalitativna dimenzija. Boja igra značajnu ulogu u stvaranju vizuelnog identiteta i opremanju enterijera. Svetlo drvo vizuelno ne optereću-

je prostor, pa je njegova primena opravdana i česta i u manjim prostornim kvadraturama. Prostori u kojima preovladavaju zagasi tonovi, ukoliko nisu skladno ukomponovani, mogu delovati zasićeno, bez obzira na kvadraturu koju zauzimaju. Prirodne boje svetlijih vrsta drveta ostavljaju više mogućnosti za opremanje, a prateći elementi se lakše in-

tegrišu u celinu. Moderni enterijeri u kojima se nalaze materijali poput plastike, metala i kamena, u kombinaciji sa svetlim, svedenim drvenim oblogama, delovima nameštaja i detaljima dobijaju autentičan karakter. Intenzivna, ali skladna igra sa suprotnostima u enterijeru daje dinamičan sastav celini. Prilikom oblaganja zidova i plafona drvo se koristi u

Funkcionalna i estetska dimenzija drvenih zidnih obloga zadovoljava potrebe savremenih arhitektonskih zahteva

vidu lamperije, drvenih talpi, oblica i poluoblica... Od prvobitne, primarne namene zaklona od atmosferskih uticaja, preko bojjenih ili onih ukrašenih duborezom i drugim tehnikama, drvene obloge su svedene do najjednostavnijih oblika i formi. Drvene obloge

nalaze primenu u unutrašnjoj arhitekturi savremenih javnih, komercijalnih i stambenih prostora. Za oblaganje plafona koriste se i drvene grede, koje pored funkcionalne imaju i estetsku ulogu. Zavisno od grube ili fine obrade, oblikovnog karaktera, postiže se rustični ili savremeni stilski efekat. Vizuelni kontinuitet koji se postiže prosleđivanjem drvenih elemenata kako u integrisanim enterijerskim celinama, tako i u parcijalnim prostorijama, stvara likovni identitet prostora. Razvoj tehnologije omogućio je pojavu novih kompozitnih materijala na bazi drveta koje se koriste za oblaganje, najčešće akustičnih prostorija. Funkcionalna i estetska dimenzija

drvenih zidnih obloga zadovoljava potrebe savremenih arhitektonskih zahteva, sa akcentom na održivim – eko aspektima i karakteristikama. Zahvaljujući različitim idejnim rešenjima i stalnim izazovima i inspiracijama koje zatvoreni prostor daje, varijacije na temu uređenja i inovativne primene materijala su bezbrojne. Danas se primenom drveta dobijaju prozračni, stilski svedeni, moderni enterijeri. Njihova individualnost ne podrazumeva samo stručno osmišljene prostorne kompozicije, već i izmirenje lokalnog, tradicionalnog i savremenog – materijala i eksperimentalnog pristupa arhitekturi i opremanju. ■

Glavna 60, 24300 Bačka Topola
tel/fax. 024/715-849, 711-053
ake@ake-djantar.com
www.ake-djantar.com

TESTERE

ALATI

OŠTRENJE

DIA OŠTRENJE

FORMATIZERI

STOLARSKE MAŠINE

VIŠEVRETENE BUŠILICE

BRUSILICE

OBRADA FURNIRA

OTPRAŠIVANJE

BRIKETIRANJE

Oštrenje dijamantskih alata

Oštrenje vidija testera

LAMAR

ekskluzivni troslojni parketi

Sistematskim i upornim radom, firma SAMATINI se razvijala i tehnološki opremala. Zahvaljujući dugogodišnjim aktivnostima, danas ovo preduzeće ima kompletnu savremenu opremu i zaokruženu proizvodnju za izradu 100.000 do 120.000 m² troslojnih ekskluzivnih parketa godišnje.

Kompletna proizvodnja, od pregrade trupaca pa do izrade troslojnih parketa se obavlja na najsavremenijim mašinama koje omogućavaju veoma visoku preciznost izrade. Proizvodni program čine **troslojni parketi** od kvalitetnog *hrasta, bukve, jasena, graba, bagrema, javora, trešnje, oraha, vengea i tikovine*, **industrijski pod** i **termotretirani parketi** pri čemu svi proizvodi poseduju odgovarajuće sertifikate (FSC CE), sertifikat kvaliteta itd.

Završna obrada se radi najkvalitetnijim uljima u preko četrdeset boja.

Nudimo saradnju projektnim biroima, arhitektama i parketopolažacima, za vrhunsko opremanje ekskluzivnih prostora **troislojnim LAMAR parketima** od svih vrsta drveta iz sopstvene proizvodnje.

Samatini d.o.o.
proizvodnja **LAMAR** parketa

SAMATINI - Fabrika LAMAR parketa
Milići - Bosna i Hercegovina

tel: +387 (0) 56 745 500, tel/fax: +387 (0) 56 741 101
e-mail: samatinidoo@gmail.com, www.lamar-parket.com

LAMAR FLOORING – SALON PARKETA U BEOGRADU
Autokomanda · Bulevar oslobođenja 18c · tel. 011 2647 590, 3690 247

PIŠE: *mr Mare Janakova Grujić,*
istoričar umetnosti

Kada arhitekta dobije mogućnost da sam uredi sopstveni radni prostor, to je onda idealni spoj vizije i sposobnosti, ideje i realizacije. Kao kreator prostora koji treba da bude stecište u kome će se rađati nove ideje, ali i emitovati neopohodna inspiracija za to, takav posao nije ni malo lak. U njega arhitekta ugrađuje deo sebe koji je mnogo veći no za bilo koji drugi projekat, a sve autorove profesionalne specifičnosti, afiniteti, opredeljenja i pregnuća, dolaze do najpotpunijeg izraza.

Beogradski graditelj Mustafa Musić, priznati srpski arhitekta srednje generacije, osmislio je i realizovao svoj atelje 2006. godine. Krećući se u svom dugogodišnjem i plodnom opusu putem ekspresionističkih tendencija, post-modernizma, alternativne arhitekture, a ponajviše u smeru sopstvenih autorskih istraživanja, njegova vizija u kreiranju ateljea bila je sublimiranje profesionalnog kreda, i uopšte fenomena arhitekture. Arhitekta, shvaćen u delanju i zalaganju Musića kao kompleksan umetnik, svestrana i elitno obrazovana ličnost, kroz svoj radni prostor mora da izrazi jednu višu, misionarsku ulogu arhitekture, kao pokretač civilizacijskih tokova i kao stub ljudskog društva. Upravo u tom smislu izabrano je drvo kao svojevrsni lajt-motiv prostora, dominantni materijal za konstrukciju, mobilijar i detalje. Uopšte, drvo u Musićevim projektima izražava poštovanje istorijskog kontinuiteta i graditeljske tradicije, kroz insistiranje na njegovoj kompleksnosti, slojevitosti i punoći. Kao i sa drugim materijalima, ovaj autor se *igra*, eksperimentiše, meša ono naizgled nespojivo, doraduje, oplemenjuje, redovno implementirajući notu duhovitosti i koketiranja sa istorijskim relacijama i nasleđem.

Radni prostor

**Drvo u radnom
prostoru – Atelje
arhitekta
Mustafe Musića**

poistovećen sa životnim

Opređenje za drvo kao izuzetno topao element enterijera unosi nesvakidašnji koncept u arhitekturu radnog prostora – nameru da se poveća ugođaj tokom boravka u njemu, odnosno da se radni prostor približi i poistoveti sa životnim.

Musićev atelje predstavlja prostor u starom gradskom jezgri Beograda, u koga je prirodno utkano mnogo tradicije, ponajviše iz sfere beogradske međuratne Moderne. Međutim, ta tradicija iskazana je u domenu asocijacija i dalekih stilskih evokacija. Prostor, koncipiran tako da bude saglediv i od spolja i iz unutra, tretiran je kao kompleksna skulptura, a krase ga besprekornost detalja i markantno sprovedena umetnička ideja. Svaki kutak u njemu, bilo da se radi o stilizovanom stolu koji zapravo predstavlja radni

sto-jednonožac, elementu rasvete, prozoru ili plafonskoj gredi, predstavlja osoben događaj i unosi novi momenat u tumačenje. Živopisno četinarsko drvo sa mnoštvom čvorova, svojom teksturalnošću i rustičnim dezenom unosi dodatnu živost u ambijent. Tokom adaptacije postojećeg prostora ateljea ono je sačuvano u izvornom obliku i položaju, pri čemu je poklonjena velika pažnja da se očuva njegova *patina*, dok su drvene grede i partije u novim, dograđenim delovima ateljea ugrađene i obrađene modernom teh-

nologijom lepljenja (laminiranja) jelove grade tako da podsećaju na *staro*.

Opređenje za drvo kao izuzetno topao element enterijera, unosi nesvakidašnji koncept u arhitekturu radnog prostora – nameru da se poveća ugođaj tokom boravka u njemu, odnosno da se radni prostor približi tj. poistoveti sa životnim. To, dalje, vodi ka ideji o neodvojivosti privatnog i profesionalnog života, odnosno u slučaju arhitekture i arhitekta Mustafe Musića – o njoj kao o samom životu. ■

PIŠE: Isidora Gordić

Reč je o materijalu koji se dobija nakon dekonstrukcije, demontaže ili rušenja starih objekata napravljenih u celosti ili delimično od drveta poput drvenih ambara, mlinova, vodenica, vajata, kačara, brvnara, starih zgrada ili kuća, ali i brodova, teretnih vagona, željezničkih pragova ili vinske buradi... Izvori su brojni.

Kako većina ovih starih objekata gubi svoju funkciju i ne može se više restaurirati ili je to nesvrshodno, a postaju opasnost za okolinu zbog dotrajalosti ili zbog opasnosti od požara, umesto rušenju, što se ranije praktikovalo, pristupa se demontaži pa se svi zdravi i upotrebljivi materijali odvajaju i vraćaju u ponovnu upotrebu. To mogu biti cigle, kamen, metalni delovi ili drveni – grede, talpe, daske, letve, vrata, prozori, ukrasi oko kamina, stari podovi...

Kada se očiste i klasifikuju, drveni elementi se čiste od zaostalih metalnih delova koji mogu polomiti testere i glodalice ukoliko se ponovo obrađuju. Veoma često se moraju koristiti detektori za metal da se otkriju ekseri, klinovi, šrafovi, meci, sačma i slični metalni zaostaci. Zato je drvo koje se opet vraća u upotrebu neretko znatno skuplje od nove, sveže rezane građe koja se može naći na svakom stovarištu. Treba ga demontirati, prevesti, očistiti, osušiti ako je negde upilo vlagu, pripremiti...

Pre stotinjak ili dvesto godina, glavni materijal za gradnju, osobito u šumovitim predelima bilo je drvo koga je bilo u izobilju i koje se obilato koristilo. Kombinovalo se i sa drugim materijalima poput kamena ili cigle. Budući da je industrija bila slabije razvijena, a priroda manje ugrožena bilo je izuzetnih i starih primeraka stabala koja su se koristila za gradnju. Drvna građa se uglavnom ručno tesala i obrađivala, a grede koje su se dobijale iz ovakvih stabala bile su monumentalnije i znatno stabilnije od ovih koje se mogu dobiti danas iz šuma gajenih za seču.

Kada je o prednostima ovako dobijenog materijala reč, na prvom mestu se izdvaja jedinstven patiniran izgled i specifična struktura koji se nikakvim obradama ne može po-

Novo ruho starog

PONOVO UPOTREBLJENO DRVO

Potraga za novim izvorima sirovina ne jenjava, a eko ili zeleni-dizajn je sve više u trendu. Sve što može biti reciklirano ili ponovo upotrebljeno, a bez neke preterane obrade, postaje novi izvor inspiracije i novi modni trend. Iako je još od osamdesetih godina prošlog veka ušlo u masovniju upotrebu, u XXI veku je apsolutni hit ponovo upotrebljeno drvo (eng. *reclaimed wood*).

stići kod novog drveta, bez obzira na razvoj tehnologije. Zatim, tu su povećana snaga, izdržljivost, trajnost i stabilnost ovog drveta budući da je već položilo test vremena. Izuzetna izdržljivost se pripisuje nezagađenom

vazduhu u kome je drvo raslo do početka XX veka. Činjenica da je drvo ponovo vraćeno u upotrebu stabilnije od novosečenog je posledica toga što je znatno duže bilo izloženo ponekad i dramatičnim promenama vlage. Stoga se uglavnom bez ikakvih problema može koristiti i za podove koji se polažu na podno grejanje jer je već višestruko prošlo kroz značajne promene temperature i vlage.

Mogućnosti primene već korišćenog drveta su praktično neograničene. Ovako dobijenom materijalu se može promeniti namen a pa se, na primer, daske koje su bile delovi zida ambara ili delovi broda mogu koristiti za pravljenje podova a bez neke specijalne obrade, osim što se mora ukrojiti spram novog prostora. Ono što je želja svih koji vraćaju u upotrebu već korišćeno drvo je da zadrže njegov jedinstveni patinirani i drveni izgled. Stoga se tragovi vremena uglavnom ne uklanjaju sa površine drveta – na njemu se mogu videti ogrebotine, useci, zarezi, crvotočina, pukotine, rupe od eksera ili šrafova... Drvo se eventualno zaštititi ili koloristički prilagoditi novom enterijeru. Montaža ovakvog poda sigurno duže traje i trebalo bi da je obavlja profesionalni podopolagač. Drvo može biti krto, može se cepati ili pucati, mogu se pojaviti zazori među daskama, ali to sve će mu samo naglasiti unikatnost i karakter.

Pored podova, veoma često se drvo koje je već korišćeno upotrebljava za pojedine

arhitektonske detalje, za oblaganje u enterijeru, za tavanice sa izloženim gredama, za rustične kamine, a najčešće za nameštaj gde su mogućnosti za poigravanje najveće.

Danas je sve više kompanija koje se bave ovom vrstom materijala, prevashodno na zapadu, ali i kod nas, i uglavnom sve imaju FSC (*Forest Stewardship Council*) certifikate i njihovi proizvodi se klasifikuju kao 100% reciklirani sadržaji što olakšava dobijanje LEED (*Leadership in Energy and Environmental Design*) poena u različitim kategorijama u zavisnosti od projekta do projekta kad je reč o održivoj gradnji.

Drvo koje se vraća ponovo u upotrebu na ovaj način zadovoljava sve ekološke standarde. Sa druge strane, za one koji žele da svom prostoru dodaju zrno istorije, da mu dodaju elemente koji imaju svoju priču, da postignu rustičan izgled, ali i veoma modern istovremeno, ili da svoj prostor uredi u *shabby chic* stilu, već korišćeno drvo je najbolji mogući izbor i biće apsolutna zvezda u prostoru u koji se postavi. ■

DRVOPROMET-KULA

www.drveloprometkula.rs

Pančevački put 80a

11000 Beograd

telefon/fax: +381 11 299 49 50

+381 11 299 49 60

+381 11 271 24 78

+381 11 331 83 19

+381 11 331 83 29

e-mejl: office@drveloprometkula.rs, drveloprom@nadlanu.com

**SOBNA VRATA
VRATNA KRILA
FURNIRANA PLOČA
MDF
HDF, IVERICA
OPLEMENJENA IVERICA
RADNE PLOČE
IVERICA
KANT TRAKE
PANEL PLOČE
ŠPERPLOČE
FURNIRI
OBLOGE ZA VRATA
OSB
REZANA GRAĐA
PAPIRNO SAČE
OKOV ZA NAMEŠTAJ
LEPAK**

www.interlignum.net
InterLignum

Sjedište firme i centralno skladište
 d.o.o. Kninska 21 Teslić 74270
 Tel.+387 53 431-596, fax.431-597
office@interlignum.net

Drveni centar
"DRVOMARKET"
 BANJA LUKA (u krugu INCELA)
 Tel.+387 51 450-211
drvomarket@interlignum.net

Drveni centar
"DRVOMARKET'S"
 SARAJEVO ul. Džemala Bijedića 162
 Tel.+387 33 450-012
drvomarkets@interlignum.net

Konfekcija brusnih materijala
"STIRAL"
 ŠAMAC ul. Jasenik bb
 Tel.+387 54 621-540
stiral@interlignum.net

Centar podova
"INTERDOM"
 TUZLA ul. 21 aprila br.7
 Tel.+387 35 349-765
interdom@interlignum.net

Centar podova
"INTERIO"
 BANJA LUKA ul. Branka Popovića 27
 Tel.+387 51 379-040
interiobl@interlignum.net

Centar podova
"INTERIO"
 SARAJEVO ul. Džemala Bijedića 162
 Tel.+387 33 546-083
interiosa@interlignum.net

Centar podova
"INTERMAX"
 TESLIĆ ul. Karađorđeva bb
 Tel.+387 53 430-733
intermax@interlignum.net

NAJVEĆI IZBOR PLOČA **Interlignum** **AGT**

UNIVER PLOČE, ABS KANT TRAKE, OKOV ZA AMERIČKE PLAKARE, RADNE PLOČE, MDF VISOKI SJAJ PLOČE, OSB, HDF, MDF PLOČE, PRIRODNI FURNIRI, FURNIRANE PLOČE, BRUSNI MATERIJALI, SVE VRSTE PODOVA, PROZORI I VRATA, KANCELARIJSKI NAMJEŠTAJ, NAMJEŠTAJ NA MJERU...

Salon namještaja
"INTERIO"

TESLIĆ ul. Karađorđeva bb
 Tel.+387 53 430-967
interio@interlignum.net

Robna kuća namještaja i podova
"INTERATENA"

BIJELJINA ul. Majevičkih brigada kv.52/16
 Tel.+387 55 355-966
interatena@interlignum.net

Agencija za strana ulaganja i promociju izvoza (SIEPA) po drugi put je organizovala i finansijski podržala nastup srpskih preduzeća na sajmu nameštaja *Mebel* u Moskvi, koji se održao od 19. do 23. novembra 2012. godine.

Sajam *Mebel* je najznačajniji događaj iz oblasti proizvodnje nameštaja u Rusiji, a uz podršku Vlade Moskve održava se jednom godišnje od 1974. godine. Proteklog novembra na izložbenom prostoru površine 40.024 m² učestvovalo je 882 izlagača iz 37 zemalja, a obišlo ga je preko 79.000 posetilaca i profesionalaca iz industrije nameštaja.

Vodeće firme iz oblasti uređenja enterijera i proizvodnje nameštaja iz Srbije, kao što su: ATLAS, ENTERIJER JANKOVIĆ, FORMA IDEALE, JASEN, JELA JAGODINA, NOVART, SIMPO, SIMPO DEKOR, SIMPO LINE, EUROKANCOM i TERMAL INŽENJERING predstavili su svoj potencijal i proizvodni program u paviljonu Forum, gde su takođe

Jedanaest srpskih proizvođača nameštaja nastupalo na Nacionalnom štandu Srbije na sajmu Mebel u Moskvi

Šansa za srpske proizvođače nameštaja

Nakon uspešnog nastupa srpskih firme iz oblasti uređenja enterijera i proizvodnje nameštaja na sajmu nameštaja u Moskvi i činjenice da se carinske stope za uvoz nameštaja u Rusiju iz drugih zemalja, osim Srbije, kreću od 5% do čak 20%, jasan je izazov i šansa za srpske proizvođače nameštaja da na ruskom tržištu pronađu partnere za dugoročnu saradnju i time iskoriste prednosti bescarinskog izvoza.

svoje nacionalne štandove imale Nemačka, Egipat, Rumunija i druge zemlje.

Slogan ovogodišnjeg nastupa *Пусть мечты сбываются! (Neka se snovi ostvare!)* je izabran zato što, po našem mišljenju, visok kvalitet i prepoznatljiv dizajn, u kombinaciji sa prednostima slobodne trgovine koje pruža Sporazum između Rusije i Srbije, formira povoljnu cenu srpskog nameštaja koji sebi može da priušti prosečni ruski kupac.

To je i glavni razlog što je Nacionalni štand Srbije posetilo preko 300 distributera i predstavnika maloprodajnih objekata sa područja Rusije, Belorusije, Kazahstana i Ukrajine. Prema podacima iz evaluacija izlagača, više od 60 kontakata će dovesti do poslovne saradnje, a očekivana vrednost izvoznih poslova u početnoj fazi iznosi preko 3,5 miliona evra. Svi izlagači su potvrdili svoj interes za nastup na sajmu *MEBEL* i u 2013. godini.

SIEPA će već na početku ove godine objaviti poziv za učešće na sajmu *MEBEL 2013*, koji će se održati u Moskvi od 18. do 22. novembra 2013. godine, pa koristimo priliku da već sada pozovemo domaće kompanije da se prijave za učešće, nakon čega će se izvršiti selekcija izlagača.

S obzirom da je u avgustu prošle godine Rusija ušla u Svetsku trgovinsku organizaciju, treba imati u vidu da će se većina carinskih stopa postepeno smanjivati sve do 2016. godine. Zato je sada, dok je carinska stopa za uvoz nameštaja u Rusiju iz drugih zemalja, osim Srbije, od 5% do čak 20%, najveća šansa srpskih proizvođača da pronađu ruske partnere za dugoročnu saradnju i time iskoriste prednosti bescarinskog izvoza. ■

januar 2013.

interholz

INTERHOLZ d.o.o.
 Mileševska 36/23, 11118 Beograd
 Magacin JNA 2b - 11211 Borča
 tel. +381 11 3322 460
 fax. +381 11 3322 182
 www.interholz.rs
 e-mail: interholz@open.telekom.rs

FSC

INTERHOLZ je ovlašćeni distributer firme Cora Domenico S.p.a. Nudimo Vam kompletan asortiman furnira zvanog Engineered Wood (novi furnirski proizvod visoke tehnološke vrednosti) od preko 50 različitih vrsta drveta. Brza isporuka.

Takođe nudimo širok asortiman suve rezane grade i elemenata od sledećih vrsta drveta: bukva, hrast, jasen, orah, trešnja, lipa, bor, smreka, jela, kao i egzote po izboru.

Uvoz i prodaja svih vrsta egzotičnog drveta

U sastavu firme je kooperantska stolarska radionica u kojoj možemo da obrađujemo i sklapamo gotove proizvode po želji kupca.

**Sa FSC sertifikatom u Evropu
 Pružamo usluge konsaltinga za FSC sertifikaciju.**

Poznati dobavljač lepkova za drvoprerađu, stolariju i proizvodnju nameštaja DEPROM doo Rača predstavlja standardnu i inovativnu ponudu lepkova i vezivnih sredstava vodećeg evropskog proizvođača KLEIBERIT iz Nemačke.

- lepkovi za drvo D2, D3, D4 i brzovezujući
- poliuretanski D4 i konstruktivni lepkovi
- kant - lepkovi u granulama i patronima za sve vrste mašina za kantovanje
- urea - lepkovi u prahu za furniranje u vrućim presama
- lepkovi za oblaganje profila - topivi kao i
- disperzioni termoreaktivni za 3D lepljenje u vakuum i membranskim presama
- tapetarski lepkovi za sunder, meblo i drvo
- silikoni, PUR-pene, diht mase
- učvršćivači, razređivači, čistači, paste itd

Garantovani KLEIBERIT kvalitet, originalno pakovanje, brza i redovna dostava, stabilan lager i mogućnost kreditiranja kupaca, tehnička podrška uz optimalne preporuke, neke su od naših osobina koje nas izdvajaju kod odluke proizvođača za saradnju sa nama.

t/f 034 752 202
 063 88 53 453
 deprom@ptt.rs
 www.deprom.rs

Ovlašćeni zastupnik **KLEIBERIT**

DEPROM doo
 Prodaja lepkova i vezivnih sredstava
 Rača KG 34 210

PIŠE: *mr Mare Janakova Grujić, istoričar umetnosti*

Sredinom osamdesetih godina prošlog veka na najpoznatijoj srpskoj planini, Kopaoniku, nikao je prvi moderan grad od drveća – *Sunčani vrhovi*. Predstavljajući do danas neprevaziđeni uzor savremenoj arhitekturi planinskih krajeva, ovaj graditeljski podvig u total dizajnu arhitekta Relje i Ivanke Kostić, čini se svež i inspirativan kao u vreme kada je sagrađen. Dominantan materijal od kog je napravljen jeste drvo, i ono je upotrebjeno na fasadi, krovu (šindra), prozorima, vratima, enterijeru, kao i za parterno uređenje kompleksa.

Sunčani vrhovi predstavljaju impozantan i kompleksan arhitektonski poduhvat koji je u celini definisan formom autohtonog, vekovima egzistirajućeg ambijenta. U tom smislu on je neponovljiv, isto kao i okolne Pančićeve omorike. Visokih umetničkih vrednosti i neprikosnovenog humanog koncepta, ova arhitektura predstavlja najviši likovni domet okoline i neraskidivo je vezana za tlo na kome je nastala. Kompleks je sačinjen od šest međusobno povezanih objekata – *konaka*, koji u formi potkove zatvaraju centralni uređeni trg. U svojoj arhitektonskoj formi i koncepciji ovih šest zgrada nosi jasnu vezu sa srpskim srednjevekovnim manastirskim konačištima, ali je ta veza ostvarena u formi duhovite i znalač-

Ispravka iz prošlog broja: Na strani 57. stajalo je: „Po projektu arhitekta Kostića izvedeno je i opremanje motela umetničkim slikama, pa su se tako u ovom ambijentu našli štafelajni komadi najcenjenijih slikara tog vremena: Kosare Bokšan, Petra Omčikusa, Nebojše Mitrića, Bate Mihailovića, Milana Marinkovića Čileta. Jedan od zidova hotela krasila je i gigantska tapiserija Kosare Bokšan.“ Izneto se ne odnosi na Motel „Stari hrast“ već na Hotel „As“, kao delo istog autora koje se nalazi u Reževićima (Crna Gora).

SUNČANI VRHOVI

ke evokacije. Konaci su nazvani po srpskim srednjevekovnim gradovima koji su okruživali Kopaonik: na jugu Zvečan, Jeleč i Ras, na zapadu Brvenik i Maglić, i na istoku Koznik. Masivna kula-zvonik (sa jednom većom i više manjih odgovarajuće opremljenih sala) dominira kompleksom, a u funkcionalno – sadržajnom pogledu predstavlja višenamenski Kongresni centar. U svojoj stilskoj koncepciji ona sadrži samo obris sakralnog nasleđa i potpuno je jedinstvena autorska kreacija.

Arhitektonska kompozicija kompleksa je razučena, data u krupnim potezima ali uz poklanjanje pažnje i naizgled minornim detaljima. Autorski je insistirano na raznolikosti i živopisnosti, pa tako svaki *uhvaćeni kadar* u posmatračevom pogledu razlikuje se od drugog. U kompleksu postoji oko 400 apartmana (namenjenih za 2-6 osoba, snab-

prvi savremen grad od drveta

devenih spavaćim sobama, dnevnom sobom, trpezarijom i kuhinjom), koji su smešteni na spratnim etažama, dok su prizemlja rezervisana za restorane, samoposluge, prodavnice, banke, poštu, butike, noćne klubove, kafiće, i ostale sadržaje zabavnog života. Središnji trg, koga formira potkovičasti raspored objekata kompleksa, predstavlja centar društvenog života celog turističkog naselja na Kopaoniku. Pravi mali grad, građen nekada za privrednog giganta – firmu *Genex*, još u vreme kada je nastao imao je sve elemente urbanosti u sadržajima, ali je po izrazu i značenju ostao vezan isključivo za prirodu, za divlji planinski ambijent, za primarne elemente, za čovekomernost kao glavni princip prostora, i iskrenost kao glavnu ideju.

Krov čitavog kompleksa prekriven je drvenim prekrivačem – šindrom. Objekti su građeni u sistemu drvenog bondruka. Za izgradnju je korišćeno lokalno drvo – čamovina, i primenivano je kako na eksterijeru, tako i u enterijeru (obrada i obloga pladona, vrata, grede, deo pokretnog nameštaja). Veću autentičnost do danas sačuvala je spoljašnjost, sa karakterističnom patinom ko-

ja samo doprinosi opštoj likovnosti izraza. Gradnja je trajala od 1984. do 1987. godine, i izveo ju je tim majstora koji je imao veliko stručno iskustvo u gradnji drveta, uz uključanje lokalnih majstora. Duohromatska fasada, sačinjena od braon boje drveta i belih malternih partija, počiva na geometrijskoj kompozicionoj igri i vrlo efektnoj ritmičkoj skali. Prozorski otvori najrazličitijih veličina i oblika još više doprinose takvom utisku. Peta fasada je izrazito razuđena, sva u preplitanju kosih ravni i piramidalnih masa (badža). Brojni elementi narodnog graditeljstva (četvorovodni krovovi, dimnjaci sa kapama, badže, erkeri, doksati, tremovi) svedoče o tradicionalnoj arhitekturi kao neprikosnovenom stilskom uzoru.

Apartmanski kompleks *Sunčani vrhovi* danas je simbol, turistički identitet planine

Kopaonik. Ovo delo se nalazi i na samom vrhu stvaralačkog opusa Relje Kostića, jednog od najvećih i najplodnijih srpskih arhitekata dvadesetog veka. A interesantno je da se u jednom trenutku razvoja savremenog jugoslovenskog novčarstva, lik *Konaka* pojavio i na novčanicama. Za arhitekturu *Sunčanih vrhova* autor je dobio brojna nacionalna i inostrana priznanja i nagrade, a samo delo steklo je bogat međunarodni publicitet. Nakon izgradnje *Konaka* bračni par Kostić angažovan je za niz novih projekata na istoj planini, koji su ubrzo bili realizovani: Hotel *Olga Dedijer*, Hotel *JAT*, Odmaralište u Brzeću, Hotel kompanije *Putnik* - Klub A. Njihov stil otelotvorio je dalja istraživanja autora u duhu savremenog planinskog i regionalnog graditeljstva. ■

Oduvek i zauvek grad(i)ti

Beogradski sajam će u periodu od 16. do 20. aprila 2013. godine organizovati vodeći sajamski susret u građevinskoj industriji regiona jugoistočne Evrope – SEEBBE.

Ova manifestacija je mesto okupljanja **profesionalaca iz građevinske industrije regiona**. Učešće kompanija, koje u svom poslovanju imaju segment građevinarstva, na ovoj svojevrsnoj strukovnoj smotri postavlja se kao suštinsko i postaje stvar prestiža. Izlaganje na ovoj specijalizovanoj manifestaciji tradicionalni izlagači, kojih svake godine ima preko 80% od ukupnog broja izlagača, smatraju **najekonomičnijim načinom** da se sretnu sa starim, ali i potencijalnim kupcima za koje nisu znali.

Sajam SEEBBE je izrastao, ne samo u najveću priredbu Beogradskog sajma, nego u najveći i najvažniji sajam građevinarstva u regionu, značajniji čak i od onih koje organizuju države iz regiona koje su članice Evropske Unije.

Broj prijavljenih izlagača je do ovog trenutka prešao šest stotina, od čega je trećina iz inostranstva. Interesantno je **povećano interesovanje izlagača iz inostranstva**. Osim već tradicionalnih nacionalnih izložbi Italije, Turske, Hrvatske, Mađarske i Slovenije, najavljene su izložbe Rumunije, Tajvana i, po prvi put, nastup nemačke pokrajine Hessen u hali 4.

Najviše izlagača je prijavljeno iz segmenata: mašine za obradu profila za stolariju – profili za stolariju; vrata i prozori; kapije i ograde; okovi i bravarija za stolariju, roletne, trakaste zavese, venecijaneri; mašine za obradu stakla. **Značajan segment čine proizvođači svih vrsta podnih i zidnih obloga, vrata, okova, materijala za završne radova, svih vrsta izolacija, keramike...**

Očekuje se **velika poseta stručnjaka iz okolnih zemalja**. Profesionalci ovaj Sajam doživljavaju kao **centralno mesto okupljanja građevinske struke i platformu za prezentaciju inovacija**. Na ovoj prestižnoj manifestaciji se saznaju trendovi na tržištu, upoznaju se novi proizvodi, postupci i procesi bez kojih nema jačanja konkurentnosti i produktivnosti. Najavljena građevinska investiciona ulaganja u Srbiju u 2013. godini, samo će upotpuniti ovo interesovanje, **u čemu se ova manifestacija pokazuje kao značajno mesto za odabir poslovnih partnera u ovim poslovima**. U tim interaktivnim odnosima između izlagača i posetilaca, u dijalogu stručnjaka, nastaju ideje za inovacije i zbog toga je **Sajam SEEBBE** mesto susreta pokretača koji vuku napred celokupnu građevinsku delatnost.

Sagradite svoj poslovni uspeh na Sajmu građevinarstva od 16. do 20. aprila ove godine. ■

BEOGRADSKI SAJAM
Jedno mesto, one svet

ufi
Approved
Event

SEEBE
South-East Europe Beograd Building Expo

BEOGRADSKI SAJAM • Bulevar vojvode Mišića 14 • 11000 Beograd

tel. + 381 11 2655 310, 2655 899, 2655 301, 2655 248 • + 381 11 2655 219 • seebbe@sajam.rs • www.seebbe.com

South-East Europe Belgrade Building Expo

Međunarodni sajam građevinarstva **16 - 20. april 2013.**

Oduvek i zauvek

 BEOGRADSKI SAJAM
Jedno mesto, ceo svet

 ufi
Approved
Event

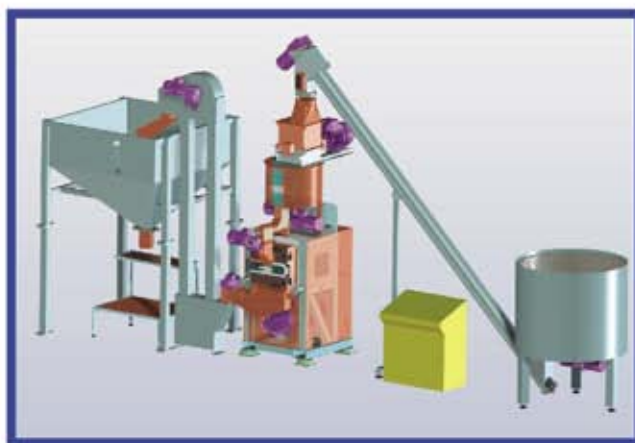
OPREMA ZA PROIZVODNJU I PAKOVANJE PELETA

POJEDINAČNE MAŠINE I KOMPLETNE LINIJE

N-PICO

Proizvodnja: 20-80 kg/h

N-MINI

Proizvodnja: 80-250 kg/h

N-PLUS

Proizvodnja: 1100-2500 kg/h

Avalska 7, 11250 Beograd(SRB)

Tel: +291 11 257 22 85

Mob: +381 63 226 803

e-mail: office@lineta.rs

web: www.lineta.rs

AGACIJA

Novi Beograd, Tošin bunar 232g, tel/fax. 011 319 0974, 319 2600
 Batajnica, Majora Zorana Radosavljevića 370, tel/fax. 011 848 8218, 377 4699
 Batajnički drum 303 (Auto-put Beograd-Novi Sad)
www.agacija.com

- nameštaj po meri, projektovanje i opremanje prostora
- univer, radne ploče, medijapan, lesomit, špreploče
- obrada na CNC mašini
- krivolinijska sečenja i kantovanje
- okov i galanterija
- furniranje po želji kupca
- veliki izbor furnira
- unutrašnja vrata savremenog dizajna

KLASTER
drvoprerađivača

Klaster drvoprerađivača je tokom 2012. godine uspešno realizovao sve aktivnosti koje su planirane početkom godine

Klaster drvoprerađivača realizovao planirane aktivnosti

Kao i prethodnih godina, prošle godine akcenat Klastera drvoprerađivača je bio na organizovanju međunarodnih skupova u Srbiji, promociji gradnje drvetom i edukaciji domaćih inženjera građevinarstva i arhitekture.

Od početka saradnje sa austrijskim udruženjem *ProHolz*, a po ugledu na model koji je prisutan u drugim zemljama, organizovan je dvodnevni seminar o novim drvnim proizvodima i projektovanju drvenih konstrukcija – *Gradnja drvetom u Srbiji*. Seminar je imao zadatak da prikaže nove moderne evropske tehnologije i jednostavna rešenja prilagođena srpskim standardima. Predavači na seminaru su bili profesori sa Univerziteta Beograda, Novog Sada i Zagreba. Seminar je održan u kongresnom centru hotela Zira 13. i 14. juna 2012. godine, a bio je ograničen na 40 polaznika. Sledeći seminar je planiran za maj 2013. godine, takođe u Beogradu.

Pored seminara, klaster drvoprerađivača je nastavio tradiciju i organizovanja edukativnog kongresa, s tim što je organizacija preseljena u druge gradove Srbije. Posle Beograda, inženjeri građevinarstva i arhitek-

ture iz Niša su prvi imali priliku da prisustvuju skupu pod nazivom *Bezbedna i opravdana gradnja drvetom u senzibilnim područjima*. Kongres je održan u hotelu *Tami residence* u Nišu, 20. septembra prošle godine. Eminentni predavači iz Švajcarske, Srbije, Hrvatske i Italije posetiocima su prezentovali svoje ideje i bezbedne načine upotrebe drveta, koji su u skladu sa svetskim trendovima. Skupom je predsedavao dr Zdravko Popović, profesor Šumarskog fakulteta u Beogradu.

Klaster drvoprerađivača je, takođe u suorganizaciji sa udruženjem *ProHolz*, organizovao i ovaj skup. Četvrtom po redu kongresu u Srbiji, prisustvovalo je preko 250 polaznika, koliki je i bio kapacitet kongresne sale. Skup su otvorili predstavnici *ProHolz-a*, *Klastera drvoprerađivača* kao i Privredne komore Niša. Prvi predavač je bio gospodin Radovan Cvetković sa Građevinsko-arhitektonskog fakulteta u Nišu, zatim profesor Hrvoje Turkulin sa Šumarskog fakulteta u Zagrebu. Kako izgleda izgradnja osmospratnice upotrebom drveta prikazao nam je gospodin Philipp Zumbrunnen, iz firme *Eurban Limited* (London). Predavači, profesor Tatjana Kočetov-Mišulić i Bruno Dujić su izneli iskustva i svoje viđenje gradnje drvetom u seizmičkim područjima. Profesor Alberto Alessi je govorio o iskustvima iz Italije, i brzjoj obnovi nakon zemljotresa. Nakon toga, usledila je diskusija koja je uključila aktivno učešće publike.

Verujemo da će tradicija biti nastavljena i ove godine i da će kongres postati mesto na kome će posetioci moći da dobijaju najnovije informacije i trendove iz sfere arhitekture i građevinarstva drvetom. Dalje informacije kao i fotografije i prezentacije sa kongresa možete preuzeti na internet adresi www.gradimo-drvetom.rs.

Od 30. avgusta do 01. septembra prošle godine Klaster drvoprerađivača je bio prisutan na klagenfurtskom sajmu drvoprerađivača, zajedno sa svojim članovima. Firme Toplica drvo, LKV Centar, Interholz i Agencija za drvo su bili učesnici vrlo konstruktivnih B2B sastanaka zajedno sa firmama koje predstavljaju drvnu industriju Austrije, Nemačke, Italije, Švajcarske i drugih okolnih zemalja. Pored poslovnih mogućnosti koje su članice klastera imale na ovim susretima, zanimljivo je bilo i posetiti sajamsku izložbu na prestižnom evropskom sajmu drvne industrije i ispratiti nove tehnologije i proizvode. Zahvalnost za odličnu organizaciju puta, Klaster drvoprerađivača duguje i privrednoj komori Austrije u Beogradu. Sledeći sajam drvne industrije u Klagenfurtu planiran je za avgust 2014. godine.

Tokom 2012. godine *Klaster drvoprerađivača* je realizovao svoje aktivnosti zahvaljujući ponajviše podršci koju je imao od strane Nacionalne agencije za regionalni razvoj i njihovom razumevanju za naše projekte, koji su, pored klastera, doneli dobrobit i za naše članice. Pored NARR-a, aktivnosti *Klastera* su podržane i od strane *Kuće klastera* iz Niša, kojima se takođe zahvaljujemo na saradnji.

Tokom proteklog decembra *Klaster drvoprerađivača* je promovisao svoj novi logo, a početkom 2013. godine očekujemo da će početi sa radom i nova internet prezentacija www.klasterdp.rs.

Do tada, sve ostale informacije u vezi sa radom *Klastera drvoprerađivača* možete saznati posredstvom telefona (+381 11 2928 600), mail-om ili dolaskom u sedište *Klastera drvoprerađivača*. Ukoliko želite da postanete naš novi član, popunite pristupnicu i pošaljite je preko web stranice www.agencijazadrvo.rs, preko koje možete i online da se učlanite. ■

dipl. ing. Vladan Jelkić

VULF

SUBOTICA
Masarikova 60
tel. 024/ 553 -194

ALATI ZA OBRADU DRVETA

PROIZVODNI PROGRAM:

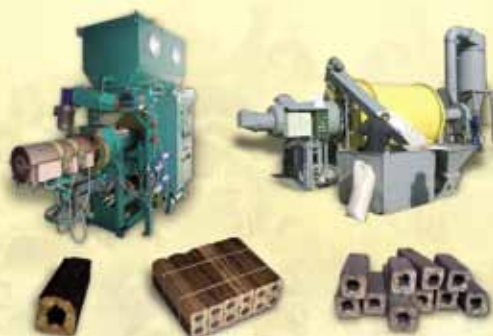
burgije
nadstolna glodala
hobi glodala (za ručni frezer)
glodala za stolnu glodalicu
garniture za parket, brodski pod i lamperiju
garniture za građevinsku stolariju (prozori i vrata)
testere
abrihter noževi
alati sa izmenjivim pločicama
dijamantski alati
oštrenje dijamantskog alata
ostali alati po narudžbi

PRO-X BRONTO

Tanaska Rajica 25, 25 250 Odžaci, Srbija

BRIKETIRKE - SISTEMI ZA SUŠENJE

PELETIRKE - MATRICE I VALJCI

za ljusku, slamu, piljevinu, biljne ostatke

Garancija, puštanje u rad, obuka, servis, rezervni delovi, tehnološka podrška
Tel./Fax: +381 25 5742 516; Mob.: +381 65 2056 020; office@pro-x.rs

NIGOS

ELEKTRONIK - NIŠ

18000 Niš, Srbija
Borislava Nikolića - Serjože 12
Tel/Fax: +381(0)18 / 211-212, 217-468, 217-469
E-mail: office@nigos.rs, golub@nigos.rs
Internet: www.nigos.rs

SUŠARE ZA DRVO
AUTOMATI ZA SUŠARE
VLAGOMERI ZA DRVO I BETON

Tržišni konkurenti

Na inicijativu dipl.ing. Dušana Bandina, bivšeg učenika Škole Drvo art, a sadašnjeg izvršnog direktora ogranka firme Schachermayer u Srbiji, osam nemačkih, austrijskih i domaćih firmi u oblasti proizvodnje nameštaja i pratećih elemenata za nameštaj (okov i alat) udružilo se u nameri da adaptira prostor stare učionice i opremi ga naj-savremenijom opremom. Na taj način, učenici Škole DRVO ART će imati priliku da prate poslednju reč tehnike i tehnologije u ovom sektoru i to prvi u Srbiji, čak i pre profesionalnih proizvođača nameštaja. Najveći donator u ovom projektu je austrijska kompanija Blum.

Donacija u stručnoj opremi i nabavci materijala za adaptaciju školskog prostora u specijalizovanu učionicu za vežbe, vredna nekoliko desetina hiljada evra, samo je početak saradnje ove izuzetno proaktivne beogradske škole sa vodećim kompanijama u oblasti proizvodnje, distribucije i ugradnje opreme za nameštaj. Međutim,

U Tehničkoj školi DRVO ART krajem proteklog novembra, svečano je otvorena učionica za vežbe opremljena donacijom austrijske kompanije Blum i njenih austrijskih, nemačkih i srpskih partnera Schachermayer, Henkel, Festools, Spax, Darex, Art invest i Axon.

Spremnost da se ulaže u škole je jasna potvrda dostignute svesti da je obrazovanje investicija i da bez ulaganja u obrazovanje nema napredka privrede, a samim tim ni društva.

ovde nije reč o običnoj donaciji na kakve smo navikli, već o pravom socijalnom partnerstvu između stručne škole i austrijskih, nemačkih i domaćih kompanija. Uspostavljena saradnja podrazumeva i studijske posete i stručnu praksu učenika u ovim prestižnim kompanijama, kasnije zapošljavanje najboljih, stručne obuke za nastavnike, učešće u zajedničkim projektima, zajedničko pojavljivanje na međunarodnim sajmovima... Sve u cilju da učenici, odmah po završavanju školovanja, bez dodatnih obuka, mogu da se uključe

u svet rada ne samo kod nas, već i u zemljama EU.

– Izuzetno mi je drago što smo se okupili u ovom prostoru, krajnje neobičnom za svečani prijem, ali i razlog našeg okupljanja je takođe neuobičajen za srpske prilike, a pre svega za srpsko školstvo. Reč je o uspostavljanju socijalnog partnerstva srednje stručne škole,

naše Tehničke škole Drvo art i veoma jakih i stabilnih kompanija, kompanija koje postavljaju standarde i prema kojima se drugi mere – istakla je Zorica Đoković, direktor Tehničke škole Drvo art pozdravljajući prisutne na otvaranju učionice za vežbe.

– Želim da naglasim da je u pitanju socijalno partnerstvo po modelu kakav već postoji i

i za danas i za sutra
UNIVERZALNA DRVO-ALUMINIJUMSKA STOLARIJA
Montiramo aluminijum na drvenu stolariju

UNIDAS
Beograd, Đuje i Dragoljuba 15
tel/fax: 011/ 233-46-99, 232-28-88
www.unidas.co.rs, e-mail: unidas@unidas.co.rs

na istom projektu

Detalji sa otvaranja specijalizovane učionice u školi DRVO ART, koju je donirala firma Blum i njeni austrijski, nemački i srpski partneri Schachermayer, Henkel, Festools, Spax, Darex, Art invest i Axon

Nestrpljivi učenik odmah je isprobao novu opremu

uspešno funkcioniše u Austriji i Nemačkoj, a prilagođen je srpskim uslovima i pravnoj regulativi. Sedmero mojih kolega i ja smo, pre tačno pet godina, bili u studijskoj poseti jednoj zanatskoj školi u Firstenfeldu (građić u Austriji u blizini Lajpciga) i ostali iznenađeni kada smo videli kako je opremljena njihova učionica za vežbe. Direktor škole nam je tada rekao da je to donacija firme *Blum* koja je njihov socijalni partner. Tada ni najambiciozniji među nama nisu ni pomišljali da bismo i mi mogli da sarađujemo sa *Blumom*. Ipak, samo pet godina kasnije, *Blum* je sam došao k nama i ponudio nam saradnju.

– Naši socijalni partneri dolaze iz okruženja u kojem je saradnja privrede i obrazovanja mnogo neposrednija, gde privreda znatno utiče na planove i programe koji se menjaju znatno brže, sa mnogo manje birokratskih procedura i mnogo više slobode za škole da same formiraju programe i prilagođavaju potrebama privrede. Nadam se da će i srpske firme razvijati tu svest, a kao pozitivan primer navešću firmu *Darex* sa kojom škola sarađuje od prošle školske godine. Ovakva spremnost da se ulaže u škole, pri tom ne mislim samo na materijalna sredstva, već i na otvaranje vrata proizvodnih pogona, upućivanje u najnovija dostignuća i drugo, je posledica svesti da je obrazovanje investicija i da bez ulaganja u obrazovanje nema napredka privrede, a samim tim ni društva. Volela bih da takvu svest imaju i svi oni koji odluču-

ju o državnom budžetu... A naš sledeći, zajednički korak je da omogućimo našim učenicima koji su savladali određene module da dobiju međunarodno priznate sertifikate koji će biti validni u svim zemljama EU, bez dodatnih nostrifikacija – istakla je direktor Zorica Đoković.

Slobodno se može reći da je Tehničkoj školi *Drvo art* uspelo ono što sa manje ili više uspeha celokupan državni vrh pokušava već više od decenije – da privuče strane investicije. Uspeh je tim veći što je u tome uspela jedna obrazovna institucija koja je pažnju ovih finansijski jakih i stabilnih kompanija privukla svojim radom i postignutim rezultatima, a koji su posledica naučenog i primenjenog iz Programa reforme srednjeg stručnog obrazovanja u Srbiji, studijskih poseta školama i firmama u EU, uspostavljanja dugogodišnje i veoma plodne saradnje sa nekima od njih, stalnog stručnog usavršavanja nastavnika, praćenja najnovijih trendova u svetu dizajna i proizvodnje nameštaja, učešća na međunarodnim sajmovima i festivalima dizajna i veoma motivisanog menadžmenta škole i nastavnog osoblja.

Ipak, ni tako veliki uspeh nije dovoljan da se bilo ko iz Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Privredne komore Srbije ili Saveta za stručno i obrazovanje odraslih pojavi na otvaranju i tako podrži sve ono što deklarativno zagovaraju u javnim glasilima i pred građanima Srbije. Nije li to pokazatelj njihove iskrenosti? ■

20 GODINA USPEŠNOG OTPRAŠIVANJA

Ove godine slavimo jubilej velikog iskustva na projektovanju, izradi i montaži opreme za otprašivanje. U proteklih 20 godina smo proizveli i ugradili preko 44.000 metara cevnih instalacija, 1280 ventilatora, 524 filterska postrojenja, 184 lakirnice i još mnogo toga.

Nerešiv problem u svakoj drvoindustriji je upadanje komada drveta u filter, silos, dozator i lančani transporter ili pojedinačni kvar na ovim uređajima. Zatrpavanje filtera piljevinom iziskuje zastoj i velike troškove cele proizvodnje.

Naš tim stručnjaka i majstora je napravio jedinstven Ciklo-filter koji u slučaju upadanja komada drveta ili kvara dozatora, lančanog transportera, ne zaustavlja proizvodnju.

Kod Ciklo-filtera je STO POSTOTNO otesanje (čišćenje) vreća pošto nema pritiska ili potpritiska u filteru. Upravo zbog navedenih prednosti, najveća svetska kompanija za proizvodnju parketa Tarkett, koja je i najveći izvoznik u Republici Srbiji za 2012. godinu, je izabrala ovaj tip filtera. U ovoj kompaniji je instalirano preko pola miliona m³/h vazduha Ciklo-filtera.

Naša prednost je što smo uglavnom proizvođači i serviseri ventilacione opreme (bez čekanja na rezervne delove). U slučaju bilo kakve intervencije, u roku od 12 časova možemo stići na svaku adresu bivše Jugoslavije. Uglavnom radimo po sistemu *ključ u ruke* od projektovanja, izrade, montaže do puštanja u rad i servisiranja opreme.

21000 NOVI SAD, Bulevar vojvode Stepe 20
Tel/fax : +381 21 6400-808, 6790- 545
www.ciklovent.co.rs, e-mail:office@ciklovent.co.rs

Zahvaljujući realizaciji projekta Unapređenje konkurentnosti drvne industrije, finansiranog od strane Evropske unije, u Šumarskoj školi u Kraljevu svečano otvorena dva pogona za preradu drveta

Šumarska škola u Kraljevu nastavlja tradiciju obrazovanja dugu preko 110 godina. U tom periodu škola je stasala u obrazovno-vaspitnu instituciju koja odavno po značaju prevazilazi regionalni karakter. Uvođenjem novih obrazovnih profila, kao što je pre par godina bilo sa profilom tehničar za lovstvo i ribarstvo, i osavremenjavanje postojećih obrazovnih profila, čini ovu školu i dalje atraktivnom za upis đaka iz gotovo čitave Srbije. To potvrđuje činjenica da je u jeku *borbe za đake*, kada druge škole ne mogu da upišu ni predviđeni broj učenika, školske 2012./13. godine u Šumarsku školu u Kraljevu upisano je 70 polaznika više nego prošle godine.

U tom kontekstu treba posmatrati angažovanje pojedinaca iz Šumarske škole na čelu sa direktorom Zoranom Nikolićem, koji ne čeka ju na državu da im pomogne u prevazilaženju problema. Zahvaljujući uspešnoj saradnji sa Regionalnog razvojnom agencijom Raškog i Moravičkog okruga, Šumarska škola iz Kraljeva realizuje projekat pod nazivom *Unapređenje konkurentnosti drvne industrije*. Projekat, čija je vrednost oko 533.000 eura, 90% finansira Evropska unija. Jedan od rezultata je obezbeđivanje mašina za obradu drveta ukupne vrednosti preko 250.000 eura. Reč je o kompletnoj liniji za furniranje i četvorosnoj CNC mašini. Isporučilac je italijanski SCM preko svog ovlašćenog servisa u Srbiji, GaTECH d.o.o. iz Beograda. Ugovorom sa dobavljačem predviđeno je da, osim mašina, bude obezbeđena znatna količina materijala za trening kao i obuka za rad na ovim mašinama.

Na taj način Šumarska škola iz Kraljeva ima priliku da osavremeni obuku učenika što će biti pretočeno u otvaranje petog stepena obrazovanja za zanimanje, radnog naslova, *Specijalista za kompjutersku obradu drveta*.

Ipak, ključni događaj u vezi sa realizacijom ovog višestruko značajnog projekta dogodio se 8. novembra 2012. godine u amfiteatru Šumarske škole u Kraljevu. Svečanom otvaranju dva pogona za obradu drveta prisustvovali su brojni zvaničnici od kojih izdvajamo šefa Delegacije Evropske unije u Srbiji, ambasadora Vensana Dežera sa saradnicima, ministra prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, dr Žarka Obradovića sa saradnicima, predstavnicu Ministarstva regionalnog razvoja i lokalne samouprave Dijanu Stojković, načelnika Raškog upravnog okruga Mateju Mijatovića, gradonačelnika Kraljeva Dragana Jovanovića, predstavnicu Agencije za promociju stranih ulaganja i izvoz (SIEPA) Nataliju Terzić i Milenu Radović kao i brojne zvaničnike iz obrazovnih i privrednih struktura iz čitave Srbije.

Obraćajući se skupu, ambasador Dežer je naglasio značaj povezivanja obrazovnih institucija i privrede što je, uz pomoć Evropske unije, rezultiralo realizacijom ovog projekta.

Obrazovanje i privreda

– Evropska unija pomože opštine u Srbiji milionima evra i ja sam veoma zadovoljan rezultatima. Upravo danas ovde možemo videti vezu između obrazovanja, koje je najvažnija vrsta ulaganja i privrede, i to je veoma važno. Prvo se ulaže u opremu, zatim u obrazovanje nastavnika koji će nakon toga obrazovati nove kadrove od čega će privreda imati koristi. Na taj način se integrišu obrazovanje i privreda u jedan sistem. Ovde smo, pored nastavnika škole, u proces obuke imali uključene i privrednike koji se uvek mogu dodatno obučiti – rekao je Dežer.

Ministar prosvete, nauke i tehnološkog razvoja dr Žarko Obradović takođe je apostrofirao da je zahvaljujući ovom projektu u Kraljevu dobijena mogućnost da se za drvoprerađivače iz osam opština Raškog i Moravičkog okruga otvore vrata za bolju saradnju između privrede i obrazovanja.

– Reč o veoma važnom projektu i zahvaljujemo se delegaciji Evropske unije na finansijskoj podršci, zato što je ovo dobar primer kako se obrazovanje može povezati sa privredom, i da korist imaju ne samo obrazovanje i privreda nego i lokalna samouprava. Đaci koji budu pohađali ovu školu i preduzeća koja budu sarađivala sa školom dobijaju mogućnost da zaposle osposobljene, kompetentne, ljude, rekao je ministar.

Pored toga, na svečansoti su uručeni prvi od ukupno 40 sertifikata koji će biti dodeljeni preduzećima sa prostora Raškog i Moravičkog okruga koja učestvuju u ovom projektu. Sertifikat o ispunjenosti uslova za FSC i ISO standard firmama Jela dom iz Vrnjačke Banje i Atlas Wood iz Kraljeva uručili su Ambasador Vensan Dežer, generalni direktor SGS Srbija Marinko Ukropina i rukovodilac projekta Petar V. Jeknić.

Svečano puštanje u rad ova dva pogona obeleženo je presecanjem vrpce na postrojenju za furniranje koji čini osam mašina. Ambasador Dežer i rukovodilac projekta Petar V. Jeknić, u prisustvu ministra Obradovića i drugih zvaničnika, obišli su pogone u kojima su deo mogućnosti nove opreme demonstrirali đaci Šumarske škole. ■

interholz
www.interholz.rs

INTERHOLZ
11118 Beograd
Milevska 36/23
Magacin JNA 2b – 11211 Borča
tel. +381 11 3322 460
fax. +381 11 3322 182
e-mail: interholz@open.telekom.rs

FABRIKA NAMJEŠTAJA
Javor
PRIJEDOR

Rudi Čajavec 3, PRIJEDOR
tel. +387 52 238 081, fax +387 52 238 082
e-mail: javor@spinter.net
www.javor-prijedor.com

BUTIK EGZOTIČNOG DRVETA
STRAJKO CO

Lole Ribara 14
11215 Slanci - Beograd
tel. +381 (0) 11 299 42 78
fax. +381 (0) 11 299 42 77
mob. 064 422 3132 - 064 395 56 56
e-mail: office@strajko.com - www.strajko.com

STOLARSKA RADNJA
NEDELJKOVIĆ & SIN
Loznica

Jelav, Vuka Karadžića 68
Proizvodnja: 015/851-471
Tel/fax: 015/897-925
e-mail: nedeljkojovicisin@yahoo.com

**PROIZVOĐAČ KANT TRAKE
ZA NAMEŠTAJ**

11000 Beograd
Minjevijski bulevar 18b
(Građevinski centar MERKUR)
Tel: +381 11 2994 779
+381 11 2992 753
Tel/fax +381 11 2992 762
Email: kantex@adsl.yubc.net
www.kantex.ro

Exilia

Mašine, alati i tehnologije
za obradu drveta

tel. 011 219 8516
022 349 254
022 340 931
mob. 063-213-549
063-428-562
www.exilia.rs / info@exilia.rs

agrofiora
Kozarska Dubica

tel. 052/428-530, 428-531
fax. 052/430-884
agroflorakd@yahoo.com
www.agrofiora-doo.com

blum

www.blum.com

Wood-Mizer

- brente i testere najvišeg kvaliteta za preradu drveta
- servis u garantnom roku
- magacin rezervnih delova
- linija za varenje testera

Wood-Mizer Balkan d.o.o.
Svetosavska GA 3/3, 23300 Kikinda
Tel: +381 (0) 230 25 754, 230 23 567
Tel/Fax: +381 (0) 230 40 20 50

GSM: +381 (0) 63 568 698
GSM: +381 (0) 63 108 21 33
E-mail: office@woodmizer.co.rs
www.woodmizer.eu

**TRGOVINA GRAĐEVINSKIM MATERIJALOM
NA VELIKO I MALO**
S.R.M.A. ZEMUN

11080 ZEMUN - SRBIJA
Vojni put 165C/II
Tel/fax: +381 11/ 316 02 66
www.sрма-zemun.com
E-mail: srmazemun@beotel.net

LAKITRANS
MAŠINE ZA OBRADU DRVETA

ČAČAK, Parmenac bb
Magacin: Milana Milošević 1
tel: +381 32 358 644
mob. +381 63 601 736, 63 669 273
e-mail: dado09@eunet.rs - www.lakitrans.co.rs

MAŠINE I ALATI ZA OBRADU DRVETA
HEZO
mašine DOBOJ

tel. 00387-65-745-711, 00387-65-242-272
www.hezomasine.com
hezomasine@hotmail.com

V VULF

SUBOTICA
Masarikova 60
tel. 024/ 553 -194

ALATI ZA OBRADU DRVETA

Future
EKSKLUZIVNI UVOZNIK I DISTRIBUTER
DUCO VENTILACIJE I ZAŠTITE OD SUNCA

DUCO
Ventilation & Sun Control
www.future-duco.com

RADDEX

36212 RATINA, KRALJEVO
Tel: +381 (0)36 862 099, 862 247
Fax: +381 (0)36 862 248

GRAĐEVINSKE MAŠINE
www.radex-kv.com
e-mail: info@radex.cc

TOPLICA DRVO
PROIZVODNJA GRAĐEVINSKE STOLARJE
OD DRVETA, ALUMINIJUMA I PVC-a
INŽENJERING I IZRADA OBJEKATA

11000 Beograd
Visokog Stevana 43 A
Tel/fax: 011/32-82-192, 26-34-264, 21-86-488
Proizvodnja Trstenik:
Tel/fax: 037/716-209, 711-569

www.toplica-drvo.rs
e-mail: gradnja@toplica-drvo.com

**BETONSKE
MONTAŽNE
SKELETNE
KONSTRUKCIJE**

BMSK

Visokog Stevana 43 a, 11000 Beograd
e-mail: bmsk@yubc.net
tel/fax: (+381) 11 2634393

Ovlašćeni
zastupnik

KLEBERIT
LEPKOVI

DEPROM
Prodaja lepкова i vezivnih sredstava
Rača KG 34 210
deprom@ptt.rs, www.deprom.rs
t/f 034 752 202, 063 88 53 453

InterLignum
d.o.o. Kninska 21 Teslić 74270
Tel/fax: +387 53 431-596, 431-597
E-mail: interlignum@teol.net
www.interlignum.net

OPLEMENJENE UNIVER PLOČE • FURMIRANE
IVERICE • KUHINJSKE RADNE PLOČE
DHT LAJSNE • MELAMINSKE KANT TRAKE
ABS KANT TRAKE • MDF, HDF, OSB PLOČE
GRAĐEVINSKI PROGRAM • OKOVI AMERIČKIH
PLAKARA • KONFEKCIJA BRUSNIH TRAKA

NESTA
PARKET • PROIZVODNJA • PRODAJA

11223 Beograd, Beli potok, Kružni put 20
Tel/fax: +381 (0) 11 3943-255, 3943-256
mob. +381 (0) 63 334-735
nesta_doo@yahoo.com - www.nestallika.co.rs

BEZANA GRADA
SELJACKI PODOVI
PARKETI
SOKLE
LAJSNE
VRHETI
STROVNELEMENTI

"QUERCUS ROBUR"
Sremska Mitrovica
tel. 022 745 716
064 38 55 755 - 063 519 452
Visnjicevo, Bosutski sokak bb
e-mail: quercus@ptt.rs

biznis klub

DRVO ekologija prerada biznis

tehnika

VUCICEVICI

ДОБРАЧЕ - АРИЉЕ - СРБИЈА

ДРВЕНЕ И МОНТАЖНЕ КУЋЕ
ПОДНЕ И ЗИДНЕ ОБЛОГЕ

Тел: +381 (0)31 890 171, 890 430, 897 154, 897 155

Факс: +381 (0)31 890 149

e-mail: vucicevici@eunet.rs, www.vucicevici.com

НАШЕ ДРВО ЈЕ ПРАВО!

UKRAS

35223 Veliki Popović

www.ukras.com

tel. 035 621-331

info@ukras.com

fax. 035 621-592

Beograd, Ljutice Bogdana 1A, tel. (011) 367-0542
Novi Sad, Vuka Karadžića br. 7, tel. (021) 6616-872
Niš, Vojvode Mišića br. 95, tel. (018) 521-995
Petrovac na Mlavi, tel. (012) 332-674
Svilajnac, tel. (035) 321-057

CROWN FOREST d.o.o.

Prilike bb
IVANJICA

Tel. 032/5462 071, Fax. 032/5462 070
Mob. 064/4333332, 064/4499993, 066/8770000

www.crownforest.rs

doo.milutinovici@nadanu.com

**PROIZVODNJA PARKETA, LAJSNI
I REZANE GRAĐE**

NAMEŠTAJ

EUROSTIL

PROIZVODNJA NAMEŠTAJA
od punog drveta i pločastih materijala

76300 BIJELJINA

Banjalučka 5

+387 55 240 201

+387 65 604 955

eurostil@teol.net

office@eurostil.net

www.eurostil.net

promet · proizvodnja · kooperacija · usluge

TRGOPROMET

Ivanjica

32250 IVANJICA · V. Marinkovića 29

Tel. 032/ 660-195 · 660-196

PREDSTAVNIŠTVO I SKLADIŠTE BEOGRAD
Partizanska 205 (Dobanovacka petlja) · tel. 011/84-08-611

PROIZVODNJA REZANE GRAĐE
I MASIVNIH PLOČA

DRVOPROMET

32250 IVANJICA

V. Marinkovića 306

Tel/fax: 032/ 631-612

Samatini d.o.o.

proizvodnja LAMAR parketa

SAMATINI - Fabrika LAMAR parketa

Milići - Bosna i Hercegovina

tel: +387 (0) 56 745 500, tel/fax: +387 (0) 56 741 101

e-mail: samatinidoo@gmail.com, www.lamar-parketa.com

LAMAR FLOORING - SALON PARKETA U BEOGRADU

Bulevar oslobođenja 18c · tel. 011 2647 590, 3690 247

prerada drveta i proizvodnja parketa

Canimpex

Beograd, Krunska 53

Tel/fax: 011-2438-904, 3443-647

E-mail: canimpex@eunet.rs

www.canimpex-cie.com

Konarevo - KRALJEVO - Tel: 036 312 103

E-mail: zlati@open.telekom.rs

JAVORAC

PROIZVODNJA PARKETA

BOGIŠE-BRUS

Tel. 00381 37 839 022, 839 066

Fax. 00381 37 839 265

- РЕЗАНА ГРАБА
- БРОДСКИ ПОД
- ЛАМПЕРИЈА

Јасен
БРВНАРЕ

Хан-Пијесак/Хан-Поглед, Република Српска
Телефон/Факс: +387 57 483 444, +387 57 557 160
Мобилни: +387 65 565 709
e-mail: info@jasen-han-pogled.com
www.jasen-han-pogled.com

preduzeće za obradu drveta
DRVOPRODUKT KOCIĆ

Strojkovce · 16000 Leskovac
tel: 016/ 795 555 · 063/ 411 293

PROIZVODNJA KREVETA
OD MASIVNOG DRVETA

VRHUNSKI LEPKOVI RENOMIRANOG

NEMAČKOG PROIZVOĐAČA

Jowat

klebstoffe

marketing · distribution · support

Velvet

doo

Velvet doo · Vrbnička 1b · BEOGRAD

tel/fax. +381 11 351 43 93 · 358 31 35 · 305 68 29

e-mail: office@velvet.co.rs

EUROHRAST

UNIVER ZA 21. VEK

SEČENJE PO MERI

EUROHRAST, Beograd, Vidikovački venac 2d

tel. 011 2331 463, 2340 734, 2321 835

fax. 2340 735

- > proizvodnja svih vrsta rezane građe
- > sušenje rezane građe
- > proizvodnja montažnih objekata

Grada prevoz doo

Starovlaška 100, 32250 Ivanjica

tel: +381 32 64 02 05

email: office@gradaprevoz.com

Grada prevoz

POSREDOVANJE U PROMETU DRVA I MONTAŽNIH OBJEKATA

tel: +381 22 639065, fax: +381 22 613893

Višnjevačka bb

22000 Šremska Mitrovica

e-mail: sm.wwt@neobee.net

e-mail: belgrade@chabros.com

DIV

CHABROS
INTERNATIONAL GROUP

Zaobilazni put - Industrijska zona

15300 Loznica, Srbija tel: +381 15 811 668, 811 830

tel/fax. +381 15 811 665

e-mail: divcomp@verat.net

e-mail: divcomp@infonet

PROIZVODNJA I PRODAJA TRAJNIH TESTERA I USLUŽNO OŠTRENJE

PETERVARI

24430 ADA, Obilićeva 20

tel. 024 85 20 66

fax: 024 85 12 92

mob. 063 776 47 17

www.petervari.rs

MatVerder

Beograd

Zrenjaninski put 147a, 11211 Borča

REZANA ČAMOVA GRAĐA

Telefon: 011/ 33-29-515

ALATI ZA DRVO I PVC STOLARIJE

MAX

Tel: + 381 32 352 734

356 431, 356 439

e-mail: tmax@eunet.rs

DRVNI CENTAR

OMEGA PROFEKS

www.omegaprofeks.co.rs

LOZNICA, Šabački put bb

tel: 015/ 811 100, 810 010

e-mail: omegapro@neobee.net

ŠABAC, Loznički put bb

tel: 015/ 377 407, 377 707

e-mail: omegaprodaja@open.telekom.rs

Svetog Lovre 75
35000 Slavonski Brod, Hrvatska
e-mail: petar.uzun@slavonija-di.hr
www.slavonija-di.hr
tel. +385 (0) 35 213 103, 213 100
fax. +385 (0) 35 213 113

Ante Mijić
Bročice bb, NOVSKA, HRVATSKA
tel/fax: + 385 (44) 614 247
+385 (44) 691 951
mob. +385 (98) 262 094
quercus@quercus-am.hr - www.quercus-am.hr

Kordun grupa doo
Beograd
Maršala Tolbuhina 4
011/65 64 129

kordunalati@open.telekom.rs - www.kordun.hr

- alati za obradu drveta (kružne, tražne i gaterske testere, glodala, burgije, ručni alat)
- mašine za obradu drveta i oštalice
- servis i oštrenje testera i grafičkih noževa

REZANA GRAĐA, LAMPERIJA
BRODSKI POD, ŠTIKLANI ELEMENTI
tel: + 387 (0) 57/557-356
mob. + 387 (0) 65/581-214

Kač, Svetosavska 45a
tel/fax: 021/6213-139
mob. 064/3525-086

PROIZVODNJA REZANE
ČAMOVE I BUKOVE GRAĐE

EVRO TRGOVINA
PILANA BUKOVICA
32250 IVANJICA, II Proleterska 40
tel. +381 32 640-125
fax. +381 32 640 126
mob. +381 65 6644 152

40 godina
sa vama

STRUGARA UROŠ d.o.o.

Ulica Žikina 41, Radinac, Smederevo
telefon: 026/701-156, faks: 026/701-471
e-mail: strugarauros@sohosistem.net

Fabbbrica d.o.o.
Bosanska 65, 11080 Zemun, Srbija
+381 11 316 99 77, +381 11 316 99 88
office@fabbbrica.co.rs
www.fabbbrica.co.rs

Smederevo, Šalimovska 66
tel/faks: 026/221-626
mob: 063/210-238

MLADENOVAC-MARKOVAC:

Dr. Snežane Dragović 29
011/8211-295,
011/8211-296
Kralja Petra I 145
065/316-3051

BEOGRAD:

Bul. Vojvode Mišića 41
011/3693-661

WWW.BLAGOJEV-NASLEDNIK.BG
OFFICE@BLAGOJEV-NASLEDNIK.BG

BJELAKOVIĆ
HAN PIJESAK

SVE VRSTE REZANE GRAĐE
Suva stolarska daska • Elementi za stolariju
Brodski pod • Lamperija • Drveni briket
Tel: +387 (0)57/557-356, 557-357
Mob: +387 (0)65/581-214

tel. +381 16 794407 • 795105 • fax. +381 16 794406
mobilit: 063 401863

PROIZVODNJA REZANE GRAĐE, BUKOVE ČETVRTAČE I BUKOVE FRIZE

MONTER GRADNJA ČURČIĆ D.O.O.
IVANJICA

PROIZVODNJA MONTAŽNIH KUĆA
SA DUGOM TRADICIJOM
I VELIKIM ISKUSTVOM

32250 IVANJICA, Lučka reka bb
tel. 032 663 581, fax. 032 631 203
mob. 065-833-55-54, 065-800-57-87
e-mail: monter@neobee.net
www.montergradnja.rs

FINALNA OBRADA DRVETA

D. Mihalovića bb
75450 Šekovići
tel: +387 56 653 015
fax: +387 56 653 114
mob: +387 65 586 535
e-mail: fod08@live.com
www.finalnaobradadrвета.com

ВИСОКА ШКОЛА
ПРИМЕНЉЕНИХ СТРУКОВНИХ СТУДИЈА • БРАЊЕ

• Tel: +381 (0) 421 889 - (beograd)
• Fax: +381 (0) 424 951
• WEB: www.vishaskola.edu.rs
• E-mail: info@vishaskola.edu.rs

Студиjski programi

- Tehnologija drveta
- Zastita životne sredine
- Prehrambena tehnologija
- Saobraćajno inženjerstvo
- Mašinsko inženjerstvo
- Proizvodna ekonomija

MicroTri d.o.o. :: Karadordjeva 65 :: 11000 Beograd
Tel 011/2628-286; 2621-689 :: Fax 011/2632-297
Email: timber@microtri.rs :: www.microtri.rs

Eurokant • • • • •
NOVI SAD

SRBIJA, 21000 Novi Sad, Subotička 6,
e-mail: info@eurokant.co.rs
Tex/fax: + 381 21 402 330, 401-640,
479-03-28, 479-02-88

PRODAVNICA OKOVA ZA NAMEŠTAJ:
SRBIJA, 21000 Novi Sad, Tone Hadžića 23; Tel/fax: +381 21 406 833

Vuka Karadžića 7
Mali Zvornik
Tel/Fax 381 (0)15 470 470

TERMO DRVO

ORAGO TERMO-T

HRTKOVIĆI 22427, Krajiška 14
Tel/fax 022 455 848, 455 810

Divan NAMEŠTAJ MITROVIĆ

Trajan, funkcionalan, praktičan i ekonomičan,
nameštaj po meri Vašeg prostora

Nameštaj Mitrović - DIVAN, Makce, 42313 Boževac
Tel: 012/281-202, Fax: 012/281-303
E-mail: mde@namestajmitrovic.com, www.namestajmitrovic.com
SALON U BEOGRADU
Vikegradska 6, 11000 Beograd, Tel: 011/362 98 60
E-mail: namestajmitrovic@gmail.com

Weinig WEINIG GRUPPE

www.mwgroup.rs

Zastupnik za Srbiju i Crnu Goru:
MW-GROUP
Vesna Spahn • Čupićeva 1/1 • 37000 Kruševac
tel: 037 445 07 • fax: 037 445 070 • mob: 063 622 906
e-mail: mwgroup@open.telekom.rs

ESTIA, 11080 Zemun, Batajnički drum 6n
tel/fax: 011/316 42 51, 316 16 29, 219 76 32
estia.beograd@gmail.com, office@estia.co.rs
www.estia.co.rs

PROIZVODIMO I MONTIRAMO

- nameštaj za opremanje stambenih objekata: kuhinje, spavaće sobe, dečije sobe, kupatila, sobna vrata
- sve vrste kancelarijskog nameštaja
- opremanje apoteka i laboratorija
- opremanje svih drugih poslovnih i javnih objekata
- izrada frontova za nameštaj i uslužno lakiranje drveta
- projektovanje svih vrsta nameštaja, kao i konsultacije u realizaciji željenih formi i izgleda

senosan® FALCO kronospan®
Kaindl
Hasslacher
ONduline®
Tarkett
leitz
Henkel

pločasti materijali: • oplemenjena iverica
Kaindl, Thermopal • **MDF** oplemenjeni i sirovi • **HDF** • nove

Kronošpan, Falco, strukture i dekori:

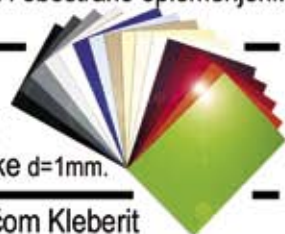
■ SENOSAN

decor	oznaka	Dimenzije / mm	debljina mm	ABS AM1600X	quality Austria SYSTEM CERTIFIED
White / bela	1374	2800/1300	17,5	0,75/23	
Black / crna	8102	2800/1300	17,8	0,90/23	
Red / crvena	3120	2800/1300	17,8	0,90/23	
Grey metal / metalik	8663	2800/1300	18,0	1,00/23	
Ultra Gloss Superpolish Sredstvo za poliranje		50 ml, 200 ml			

Senosan je naziv za MDF table koje su presvučene ABS/PMMA akrilnom površinom. Odlikuju se izuzetnim sjajem, a zbog akrilne završne površine, prefinjenom produbljenošću i intenzitetom boje. Nudimo jednostrani i obostrano oplemenjeni.

■ UV MEDIJAPAN

Medijapan visokog sjaja, atraktivnog izgleda, intenzivne boje. Table su presvučene snažnim UV lakom, što ih čini otpornim na mehanička oštećenja i gubljenje intenziteta boje. Po površini ima voštani premaz koji je dodatno, mašinski poliran. Sve dekore prate odgovarajuće ABS trake d=1mm.

Polipropilenska folija Alkrocell visokog sjaja sjedinjena je sa MDF pločom Kleberit lepkom. To rezultuje visokim nivoom izdržljivosti i otpornosti na mehaničke uticaje i visoke temperature i do 120°C. U strukturi kombinuje sjaj i mat efekat. Ploče su dimenzija 2800x1300mm, debljine 16,7mm. U ponudi imamo i sobna vrata Designer u crnoj i beloj boji.

DESIGNER

građevinski materijali: • QSB3 • OSB3

- doka - žuta vodootporna • KVH grede • masivni program
- lamperija i brodski pod • masivne i šper ploče
- tegola IKO • KROVNI pokrivači

ONDULINA i ONDUVILA, Onduline Italija

vrata: • sobna vrata • ulazna vrata

- repro
- otpresci:
- furniri,
- fine line
- ispune:
- iverica
- okovi:
- lepila:

materijali za vrata:

- Craft Master, HPL,
- Alkrocell folija,
- hrast, bukva, trešnja
- papirnato saće,
- ekstrudirana.
- brave, kvake, šarke
- Henkel FU400, Dorus

podovi: • laminatni podovi
• gotov pod • parket: bambusov, hrastov

Kaindl, Austria
ECOfloor
Krono Original

Tarkett
program:

laminatni pod
gotov parket

Veliki izbor dezena, debljina i vrsta.

www.omegaprofeks.co.rs

OMEGA PROFEKS
drvni centar

Ω LOZNICA

Sabacki put bb

015 811 100
015 810 010

omegapro
@neobee.net

Ω ŠABAC

Loznicki put bb

015 377 407
015 377 707

omegaprodaja
@open.telekom.rs

Ω ZRENJANIN

Mihajlovacki drum bb

023 534 398
023 580 780

omega.zrenjanin
@gmail.com

Sve na jednom mestu!

aQuabazar

PATENTED AQUARIUM SYSTEM

**SAVRŠEN
DETALJ
VAŠEG
ENTERIJERA**

- 🔍 Akvarijmi sa patentiranom filtracijom u kojima se voda ne menja
- 🔍 Izrada bioloških akvarijuma po dimenzijama i enterijeru
- 🔍 Dekoracija akvarijuma u skladu sa **Vašim** enterijerom
- 🔍 Potpuno **nečujni** sistemi za prečišćavanje akvarijuma
- 🔍 3 godine **besplatno** održavanje u slučaju problema sa filtracijom

STUDIO ZA DIZAJN I IZRADU AKVARIJUMA

Tel: +381 63 111 36 36; +381 64 660 25 93

www.aquabazar.rs

IMAMO VEĆE ZALIHE

NAJŠIRIJI ASORTIMAN KANT TRAKA

MALO KO SE MOŽE POHVALITI TOLIKIM IZBOROM KAO MI. U NAŠOJ KOLEKCIJI JE PREKO 990 DEKORA ABS KANT TRAKA I OTPRILIKE 136 DEKORA MELAMINSKIH KANT TRAKA. PRITOM SVAKE GODINE PROIZVODIMO VIŠE OD 100 NOVIH DEKORA.

HRANIPEX
KANT TRAKE ZA VAŠ NAMEŠTAJ

HRANIPEX CZECH REPUBLIC K.S.
J. RYZNEROVÉ 97, KOMOROVICE,
396 01 HUMPOLEC, ČESKA REPUBLIKA
TEL: +420 565 501 224, FAX: +420 565 501 241 - 242
E-MAIL: HRANIPEX@HRANIPEX.CZ, WWW.HRANIPEX.COM